

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Petra ODSTRČILOVÁ

**Trh práce v okrese Šumperk: hodnocení
situace pomocí regionálně geografické
analýzy**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.

Olomouc 2014

Bibliografický záznam

- Autor (osobní číslo):** Bc. Petra Odstrčilová (R120080)
- Studijní obor:** Učitelství geografie pro střední školy (kombinace Z-M)
- Název práce:** Trh práce v okrese Šumperk: hodnocení situace pomocí regionálně geografické analýzy
- Title of thesis:** The labour market in the district of Šumperk: assessment of the situation by the regional geographical analysis
- Vedoucí práce:** doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.
- Rozsah práce:** 154 stran, 37 vázaných příloh
- Abstrakt:** Diplomová práce se věnuje problematice situace na trhu práce v okrese Šumperk. Cílem této práce je zpracování regionálně geografické analýzy, která je zaměřena zejména na otázku zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Situace v okrese je porovnávána se situací v České republice. Práce popisuje změny ve struktuře zaměstnaných i nezaměstnaných, postavení rizikových skupin a cizinců na trhu práce v okrese Šumperk.
- Klíčová slova:** trh práce, nezaměstnanost, zaměstnanost, hospodářská krize, okres Šumperk
- Abstract:** This thesis is concerning the problematic of the situation of the labour market in the district of Šumperk. The objective of this thesis is to elaborate regional geographical analysis, focusing on issues of employment and unemployment. Situation in the district is compared with the situation in the Czech Republic. This thesis describes changes in the structure of employment and

unemployment, the position of risk groups and foreigners in the labour market in the district of Šumperk.

Keywords:

labour market, unemployment, employment, economic crisis, district of Šumperk

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením doc. RNDr. Václava Touška, CSc. a že jsem veškerou použitou literaturu a zdroje uvedla v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 7. dubna 2014.

.....
podpis autora

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. RNDr. Václavu Touškovi, CSc. za odborné vedení, ochotu, trpělivost a poskytování cenných rad, které mi byly při zpracování diplomové práce nápomocné.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra ODSTRČILOVÁ**
Osobní číslo: **R120080**
Studijní program: **N1101 Matematika**
Studijní obory: **Učitelství geografie pro střední školy**
Učitelství matematiky pro střední školy
Název tématu: **Trh práce v okrese Šumperk: hodnocení situace pomocí regionální geografické analýzy**
Zadávatel: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je zhodnotit geografickou literaturu k danému tématu, zabývat se metodikou zpracování, analyzovat dlouhodobý vývoj na trhu práce včetně příčin tohoto vývoje, provést komparativní analýzu okresu Šumperk s ostatními okresy Olomouckého kraje a s Českou republikou, zabývat se problematikou regionálních disparit a na závěr naznačit očekávané trendy ve struktuře zaměstnanosti a nezaměstnanosti.

Struktura práce:

1. Úvod (včetně cílů práce)
2. Rešerše odborné a vědecké literatury
3. Zdroj dat a použité metody
 1. Zaměstnanost: odvětvová struktura a vzdělanostní úroveň pracovní síly (změny v období 2001-2011)
 5. Nezaměstnanost v okrese Šumperk (komparativní analýza s ostatními okresy Olomouckého kraje a Českou republikou)
 6. Regionální rozdíly v situaci na trhu práce (správní obvody POU)
 7. Problémové skupiny obyvatelstva z hlediska uplatitelnosti na trhu práce
 8. Cizinci na trhu práce v okrese Šumperk
 9. Závěry

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

HORÁKOVÁ, M. Cizinci na trhu práce v České republice v letech 1994-2004. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2005.
HORÁKOVÁ, M. Současný vývoj pracovních migrací a trh práce v České republice. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2001.
MAREŠ, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha: Slon-Sociologické nakladatelství, 2002.
MAREŠ, P.; SIROVÁTKA, T.; VYHLÍDAL, J. Nezaměstnaní na trhu práce. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2002.
POŘÍZKOVÁ, H. Analýza zahraniční zaměstnanosti v České republice; postavení cizinců na trhu práce a podmínky jejich ekonomické integrace. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2008.

Vedoucí diplomové práce: Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.
Katedra geografie
Datum zadání diplomové práce: 30. října 2012
Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2014

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Svozilba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 29. října 2012

Obsah

Bibliografický záznam	2
1. Úvod	10
2. Přehled literatury ke zpracované problematice	12
2.1 Literatura vydaná před rokem 1989	12
2.2 Literatura vydaná po roce 1989.....	14
3. Zdroje dat a metodika práce	18
3.1 Zdroje dat	18
3.2 Použité metody práce	20
4. Vymezení zájmového území	25
4.1 Socioekonomická charakteristika území.....	25
4.2 Fyzicko-geografická charakteristika území	36
5. Analýza trhu práce v okrese Šumperk a v České republice po roce 1989	40
5.1 Zaměstnanost.....	42
5.1.1 Hospodářství v okrese Šumperk z historického pohledu.....	42
5.1.2 Zaměstnanost v okrese Šumperk a ČR po roce 1989	44
5.1.3 Přímé zahraniční investice	51
5.1.4 Případová studie vlivu ekonomické krize na vybraných podnicích okresu Šumperk.....	55
5.2 Nezaměstnanost.....	61
5.2.1 Vývoj míry nezaměstnanosti	61
5.2.2 Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání.....	63
5.2.3 Vývoj volných pracovních míst.....	64
5.2.4 Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo	65
5.2.5 Nezaměstnanost ve správních obvodech POÚ a v jednotlivých obcích okresu Šumperk	66
5.3 Dojíždka do zaměstnání v roce 2011.....	69
6. Problémové skupiny na trhu práce	71
6.1 Osoby zdravotně postižené	72
6.2 Osoby starší 50 let.....	75
6.3 Osoby dlouhodobě nezaměstnané	76
6.4 Osoby pečující o dítě do 15 let.....	79
6.5 Absolventi škol a mladiství.....	80

6.6	Vzdělanostní struktura všech uchazečů o zaměstnání	84
7.	Cizinci na trhu práce.....	88
8.	Závěr.....	92
	Summary.....	94
	Seznam použitých zdrojů	95
	Tištěné zdroje:	95
	Internetové zdroje:	99
	Seznam příloh.....	104

1. Úvod

Nezaměstnanost je celosvětový fenomén, a to jak z hlediska politického, tak i ekonomického. Je jedním z nejvýznamnějších makroekonomických ukazatelů, na jehož základě můžeme provádět analýzu výkonnosti jakékoliv země.

Před rokem 1989 v České republice nezaměstnanost v podstatě neexistovala. Byla totiž státem uměle udržována na nulové úrovni díky vytváření a udržování nadbytečných pracovních míst. V listopadu roku 1989 došlo však v České republice k řadě změn, a to jak politických, tak ekonomických ale i společenských. Největší změnou byl přechod od centrálně plánovaného hospodářství na ekonomiku tržní. Tento přechod vyvolal obrovské změny ve všech oblastech hospodářství, převážně tedy v sektoru průmyslu. Došlo ke zrušení velkého množství neefektivní výroby, tím také k úbytku pracovních míst a k nárůstu nezaměstnanosti.

Hlavní cíl této diplomové práce je dán již jejím názvem, tedy zhodnocení změn na trhu práce v okrese Šumperk po roce 1989 za pomoci regionálně geografické analýzy.

Téma jsem si zvolila především kvůli svému zájmu o socioekonomickou geografii, ve které mohu uplatňovat i svůj druhý studijní obor (matematiku). Výhodou zpracování takovéto diplomové práce je také rozšíření znalostí o sledovaném území, ale i prohloubení informací o trhu práce v tomto okrese.

Aby výše uvedeného cíle bylo dosaženo, bude nutné realizovat řadu dalších dílčích cílů. Prvním dílčím cílem bude zhodnocení literatury k zadanému tématu. Jelikož literatury, která by se věnovala problematice trhu práce před rokem 1989, není mnoho, bude tato kapitola rozdělena na dvě podkapitoly. První z nich se bude věnovat literatuře vydané před rokem 1989, druhá zase literatuře vydané po tomto roce. Dalšímu dílčímu cíli odpovídá část, která se bude zabývat zdroji dat a použitou metodikou. Bude také vymezeno zájmové území, tedy okres Šumperk, na základě socioekonomické a fyzicko-geografické charakteristiky. Následně se práce bude věnovat celkové analýze trhu práce v okrese Šumperk a v České republice po roce 1989. Předmětem studia bude v této části zhodnocení zaměstnanosti ve sledovaném období. Pozornost zde bude věnována průmyslové výrobě v okrese Šumperk z historického pohledu, následně bude posuzována zaměstnanost z hlediska odvětvové specializace a budou vymezeni největší zaměstnavatelé okresu (konkrétně v letech 1989, 1999 a 2011). Dále se práce bude zabývat zhodnocením přímých zahraničních investic v okrese Šumperk a nakonec této

částí bude vytvořena případová studie vlivu ekonomické krize na vybraných podnicích okresu Šumperk. Další významnou částí práce bude podrobná analýza vývoje nezaměstnanosti v okrese Šumperk i České republice v letech 1990 až 2012. Bude studován vývoj míry nezaměstnanosti, vývoj počtu uchazečů o zaměstnání, vývoj volných pracovních míst a také vývoj počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo. Práce se bude věnovat také nezaměstnanosti v jednotlivých správních obvodech obcí s pověřeným obecním úřadem a také v jednotlivých obcích okresu Šumperk, a to v letech 2007 až 2011. V neposlední řadě bude zhodnocena dojíždka obyvatelstva do zaměstnání k 26. 3. 2011. Pozornost bude věnována nejen absolutním číslům vyjíždějících a dojíždějících v rámci jednotlivých obcí okresu Šumperk, ale budou také stanoveny hlavní směry vyjížděky za prací, na jejichž základě bude vypracována mapa dojížděky do zaměstnání. Diplomová práce se bude také zabývat problémovými skupinami obyvatelstva a jejich uplatnitelností na trhu práce v okrese Šumperk. Zkoumány budou zejména osoby zdravotně postižené, osoby starší 50 let, lidé dlouhodobě nezaměstnaní, dále osoby, které pečují o dítě do 15 let, a také absolventi škol a mladiství. Pozornost bude také věnována vzdělanostní struktuře všech uchazečů o zaměstnání. V neposlední řadě se diplomová práce bude zabývat problematikou cizinců na trhu práce v okrese Šumperk, ostatních okresech Olomouckého kraje, v Olomouckém kraji i celé České republice v letech 2002 až 2011 se zvláštním zřetelem na postavení občanů Slovenské republiky.

Diplomová práce bude obsahovat kromě textové části také přílohovou část, ve které bude možné nalézt zejména doplňující tabulky týkající se ukazatelů u jednotlivých obcí okresu, ale také vytvořené tematické mapy, které budou věnovány například, již zmiňované, dojížděce do zaměstnání, ale také hustotě zalidnění, míře nezaměstnanosti, indexu stáří, indexu feminity, rozložení půd atd.

2. Přehled literatury ke zpracované problematice

České geografické literatury, která by se věnovala problematice trhu práce, není příliš mnoho. Je to způsobeno především situací před rokem 1989, kdy u nás byla nezaměstnanost prakticky nulová. Přelomovým rokem je tedy rok 1989, proto si rozdělme literaturu zabývající se trhem práce na literaturu sepsanou před tímto rokem a po něm.

2.1 Literatura vydaná před rokem 1989¹

V období před druhou světovou válkou se odborná veřejnost seznamovala s výsledky sčítání lidu týkající se struktury zaměstnanosti, popřípadě i s výsledky, které měly původ ve sčítání živností, zejména prostřednictvím pracovníků statistického úřadu. Na území tehdejšího celého Rakouska byl v roce 1902 poprvé zjišťován počet pracovníků živností v obchodních komorách a po té byl z publikovaných údajů proveden odhad počtu pracovníků až do úrovně politických okresů. Díky ekonomovi a politikovi K. Engliši byla provedena velmi podrobná analýza Českého království. Jeho práce (*Engliš, K.: Z výsledků sčítání živnostenských závodů ze dne 3. června 1902 v království Českém. Zprávy ZSÚ, sv. IX, Praha, 1907, 82 s.*) byla pro svou kvalitu používána ještě v dalších desetiletích, neboť následující šetření se na našem území uskutečnilo až v roce 1926. Údaje o počtu průmyslových závodů z let 1780, 1841 a 1902 byly využity při konstrukci historických tematických map, které byly součástí *Atlasu československých dějin (1965)*. V tabulkové formě jsou údaje prezentovány také v publikaci J. Mareše z roku 1976 (*Mareš, J.: Vývoj rozmístění československého průmyslu. Tabulky a mapy. GgÚ ČSAV, Brno, 1976, nestránkováno*).

Sčítání továrního průmyslu, které proběhlo v již zmiňovaném roce 1926, se týkalo pouze větších průmyslových závodů (závodů s více než 18 zaměstnanci). Publikované výsledky obsahují kompletní ucelené informace v odvětvovém a územním členění nejen o počtu závodů a počtu zaměstnanců, ale také i o velikosti koňských sil strojů dodávajících mechanickou energii pracovním strojům. S výsledky byla geografická veřejnost seznámena díky čtyřem článkům K. Malíka, které byly publikovány v letech 1929 a 1930 ve Sborníku Československé společnosti zeměpisné (*Tovární průmysl*

¹ Aplikace v regionální a sociální geografii (2012)

v přirozených oblastech Československa podle dosavadních výsledků sčítání větších závodů, část 1 – 4, Sborník ČSSZ, XXXV., č. 1, s. 41-61, č. 3, s. 190-200, č. 4, s. 253-263, XXXVI., č. 1, s. 15-26). Některé výsledky šetření byly zveřejněny také ve IV. Statistické příručce republiky Československé z roku 1932, která byla posledním předchůdcem pravidelné Statistické ročenky (vydávané u nás v letech 1934 až 1938).

Na území Československa bylo dne 27. května 1930 uskutečněno podrobné sčítání všech živnostenských závodů. Výsledky tohoto šetření byly důležitým podkladem pro zpracování tematických hospodářských map v našem prvním národním atlase (*Atlas republiky Československé, Orbis, Praha, 1935*). Jednalo se především o údaje o zaměstnanosti. Toto sčítání umožnilo mimo jiné konstruovat mapy dílčích odvětví průmyslu nejen za soudní okresy, ale v některých případech dokonce za jednotlivé obce.

Československá republika byla ve 30. letech minulého století zasažena světovou hospodářskou krizí a v této době začaly vznikat publikace, které se věnovaly nezaměstnanosti. Jmenujme například tato díla: Čechrák, C.: *Nezaměstnanost: studie o hospodářské politice proti průmyslové nezaměstnanosti (1926)* či Kříž, K.: *Tragický vývoj nezaměstnanosti u nás: Léta krise 1929–1934 (1934)*. Analýzou nezaměstnanosti se zabýval také tehdejší Sociální ústav ČSR v Praze. Z jeho publikací je významná monografie Jaromíra Nečase vydaná v roce 1938 (*Nezaměstnanost a podpůrná péče v Československu*).

Pro geografický výzkum byla důležitá sčítání lidu. Například s daty o zaměstnanosti, která byla zjištěna během sčítání lidu z roku 1950, pracuje publikace Vlastislava Häuflera, Jaromíra Korčáka a Václava Krále vydaná v roce 1960 (*Zeměpis Československa*). Významným zlomem však bylo sčítání z roku 1961, kdy kromě informací o odvětvové struktuře ekonomicky aktivních obyvatel byly zjišťovány také informace o dojížděcí a vyjížděcí do zaměstnání. Tyto informace pak byly podkladem ke zjištění obsazených pracovních míst a to až do úrovně obcí.

Následně se tehdejší geografické výzkumy věnovaly především tématům: odvětvová struktura zaměstnanosti, počet obsazených pracovních míst a vyjížděčka a dojížděčka za prací. Zdeněk Láznička například ve svém díle *Funkční klasifikace obcí ČSR (1974)* provedl klasifikaci a typologii sídel na základě struktury obsazených pracovních míst podle národohospodářských sektorů. Geografický ústav ČSAV², který byl založený roku 1963 v Brně, byl významným vědecko-výzkumným pracovištěm, které

² ČSAV = Československá akademie věd

se zabývalo problematikou dojížděky za prací. Za první komplexní studii věnovanou regionalizaci je považováno dílo pracovníků katedry Ekonomické a regionální geografie Univerzity Karlovy v Praze vydané v roce 1978 (*Hampl, M., Ježek, J., Kühnl, K.: Sociálně-geografická regionalizace ČSR*). V 80. letech 20. století byly zpracovány mapy dojížděky do zaměstnání, které byly následně použity v *Atlase obyvatelstva ČSSR* (autoři: *Maryáš, J., Řehák, S., Toušek, V., Vystoupil, J., 1987*).

2.2 Literatura vydaná po roce 1989

Po roce 1989 dochází ke snížení počtu ekonomicky aktivních obyvatel a v naší společnosti se na trhu práce objevuje „nový“³ jev a tím je nezaměstnanost. Tomuto aktuálnímu problému se začali věnovat nejenom geografové zabývající se především prostorovými charakteristikami nezaměstnanosti, ale také ekonomové, kteří zkoumali ekonomické aspekty nezaměstnanosti a v neposlední řadě i sociologové, jejichž předmětem výzkumu byly především sociální příčiny a důsledky nezaměstnanosti.

V České republice nalezneme instituce, univerzity i vědecká pracoviště, která se zabývají analýzou trhu práce z různých hledisek. Avšak nejrozsáhlejší část výzkumu je realizována ve Výzkumném ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV). Historická tradice ústavu sahá až do začátku minulého století, kdy bylo založeno první výzkumné pracoviště v resortu práce a sociálních věcí – Sociální ústav Československé republiky (1919). Výzkumná činnost dnešního VÚPSV vychází z těchto tradic a je inspirována i aktivitami příbuzných ústavů a výzkumných center v evropských zemích. Hlavní náplní ústavu je aplikovaný výzkum v oblasti práce a sociálních věcí na regionální, celostátní i mezinárodní úrovni, formulovaný podle aktuálních potřeb orgánů státní správy, popřípadě neziskových či privátních subjektů. Ústav také vykonává konzultantskou činnost pro uživatele výsledků výzkumů, organizuje semináře, konference a vydává odborné publikace. Mezi hlavní výzkumné zájmy ústavu patří: trh práce a zaměstnanost, sociální dialog a pracovní vztahy, sociální ochrana, rodina, rovné příležitosti, příjmy a mzdy a teorie sociální politiky.⁴

Milada Horáková působící ve VÚPSV je autorkou množství publikací zabývajících se především pracovní migrací cizinců, integrací cizinců, trhem práce, nezaměstnaností

³ Jak již bylo zmíněno, Československo ve 30. letech minulého století bylo zasaženo projevy světové hospodářské krize. Z tohoto období také pochází první publikace věnující se nezaměstnanosti. Nezaměstnanost tehdy postihla především pohraniční oblasti a zejména odvětví průmyslu. Později, od konce 40. let, byla v naší zemi udržována, i za cenu nadvýroby, plná zaměstnanost.

⁴ VÚPSV (2009)

atd. Z jejich publikací jmenujme alespoň: *Zaměstnávání cizinců v České republice (2001)* a z novějších například *Mezinárodní pracovní migrace v České republice v době pokračující hospodářské recese v roce 2010 (2011)*. Milada Horáková píše také články o zahraničních pracovních migracích do časopisu Bulletin VÚPSV.⁵

Dalšími pracovníky toho ústavu ve výzkumné pracovní skupině s názvem Trh práce a zaměstnanost je například Jaromíra Kotíková (*Regionální analýza a koncepce zaměstnanosti, trhu práce a sociální péče (2000)*), Ludvík Michalička (*Riziko možného odlivu kvalifikovaných odborníků z České republiky do zahraničí, 2008*) či Helena Vychová (*Analýza politiky zaměstnanosti členských zemí Evropské unie v závislosti na jejich předsednictví se zřetelem na aktualizaci principů politiky zaměstnanosti České republiky, 2005*).⁶

Významným výzkumným pracovištěm je také Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Důležitá je především činnost Petra Mareše a Tomáše Sirovátky. Mareš pohlíží na nezaměstnanost jako na sociální jev a analyzuje také důsledky dopadu nezaměstnanosti na společnost i na jedince samotného (*Nezaměstnanost jako sociální problém, 2002* či *Mění se rizika a šance na trhu práce. Analýza postavení a šancí vybraných rizikových skupin na trhu práce, 2006*). Publikace *Nezaměstnanost jako sociální problém* je považována za jednu z prvotních kvalitních učebnic věnujících se nezaměstnanosti. Kniha přehlednou formou seznamuje s příčinami a důsledky vymoření se fenoménu masové nezaměstnanosti v moderní společnosti. Nejvyšší pozornost je v ní věnována způsobu, jakým ovlivňuje život jedinců i společnosti, a strategiím, které jedinci i společnost volí tváří v tvář osobním či společenským krizím, jež nezaměstnanost vyvolává.⁷ Petr Mareš se v této publikaci opírá o odborné práce řady zahraničních autorů (například *Malinvaud, E.: Mass Unemployment (1984)*, *Symes, V.: Unemployment in Europe. Problems and Policies (1995)*, *Hawkins, K.: Unemployment (1984)* či *Jordan, B.: Mass Unemployment and the Future of Britain (1982)*). Tomáš Sirovátka, ředitel Institutu pro sociální otázky, se výzkumně zabývá především problematikou nezaměstnanosti, trhu práce a sociální politikou, přičemž vychází z představy trhu jako sociální instituce. Z jeho publikací jmenujme například *Trh práce a vzdělávání (2000)*, *Rodina, zaměstnání a sociální politika (2006)* či *Dualizace na trhu práce a strategie outsiderů (2009)*. Společně s Petrem Marešem jsou autory studií: *Trh*

⁵ VÚPSV (2013a)

⁶ VÚPSV (2013b)

⁷ Kosmas (2003).

práce a lidské zdroje (1998), Podpory v nezaměstnanosti a materiální deprivace nezaměstnaných (2003), Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika (2003) a spousty dalších publikací. Společně se svými kolegy V. Kulhavým, M. Horákovou a M. Rákocyovou se zaměřili na sledování a hodnocení programů aktivní politiky zaměstnanosti (2002, 2003, 2006).⁸

Na Masarykově univerzitě vzniklo v roce 2000 Výzkumné centrum regionálního rozvoje.⁹ Většinu aktivit pokrývají pracovníci a studenti Geografického ústavu Přírodovědecké fakulty MU, na vybraných úkolech s nimi spolupracují také pracovníci Ekonomicko-správní fakulty a Fakulty sociálních studií. Rozsah výzkumné činnosti je poměrně široký – od aplikačních studií, zaměřených na interdisciplinárně pojaté řešení otázek regionálního rozvoje pro potřeby institucí státní správy, samosprávy či soukromého sektoru, po projekty základního a aplikovaného výzkumu v rámci grantových projektů. Výzkumné aktivity aplikačního charakteru se nejčastěji dotýkají problematiky rozvoje měst, zkoumání regionálních ekonomik a trhu práce, cestovního ruchu či komplexně chápaného regionálního rozvoje.¹⁰

Mezi geografická pracoviště, která se zabývají studiem trhu práce, je nutné zařadit také Katedru geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Pracuje se zde na publikacích věnujících se problematice dojížděky do zaměstnání (například: *Baštová, M., Fňukal, M., Krejčí, T., Tonev, P., Toušek, V.: Největší centra dojížděky za prací na Moravě a ve Slezsku v letech 1991-2001 (2005)*) ale také trhu práce (*Toušek, V. a další: Trh práce ve městě Brně – změny po roce 1989 (2003), Typologie okresů České republiky (podle struktury zaměstnaných s důrazem na odvětví zpracovatelského průmyslu), Aktuální tendence v zaměstnávání občanů Slovenska v ČR (1999), Aktuální tendence v zaměstnávání cizinců na trhu práce v ČR (1999)* a další).

Dalším pracovištěm zabývajícím se nezaměstnaností, trhem práce a sociální politikou je Filosofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, kde se těmito tématy zabývala zejména Renáta Halásková (*Nezaměstnanost a problémové skupiny na trhu práce (2002), Politika zaměstnanosti (2008)* a další). Na Karlově univerzitě se dané problematice věnuje především Jiří Tomeš.

Trhem práce, jak již bylo zmíněno, se zabývají také ekonomové. Mezi nejvýznamnější ekonomická pracoviště v ČR patří Ekonomická fakulta Západočeské

⁸ Masarykova univerzita (2013)

⁹ Později, v roce 2005, přejmenované na Centrum pro regionální rozvoj

¹⁰ Geografický ústav – Přírodovědecká fakulta MU (2013)

univerzity v Plzni, kde dříve působila Marie Mayerová, dále Institut ekonomických studií Univerzity Karlovy v Praze či Ekonomická fakulta Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, kde se problematikou trhu práce zabýval Lubor Tvrdý (*Změny na trhu práce a perspektivy vzdělanosti (2008)*). Analýzou trhu práce z ekonomického hlediska se dále zabývala Anna Kadeřábková (*Strukturální změny české ekonomiky v období transformace (2004)*), Helena Kolibová, Alina Kubicová a další.

Problematice trhu práce se samozřejmě věnují i jiné instituce, vědecká pracoviště, pracovníci po celé republice či další články a publikace.

Aktuální ekonomické zpravodajství poskytuje časopis Ekonom. K dalším periodikům patří měsíčník Práce a sociální politika (vydávaný Ministerstvem práce a sociálních věcí), Práce a mzda, čtrnáctideník Veřejná správa atd.

3. Zdroje dat a metodika práce

3.1 Zdroje dat

V diplomové práci při analýze situace na trhu práce je využito nejčastěji dat publikovaných těmito třemi databázemi. Jedná se o databázi Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), která se opírá především o data získaná z úřadů práce, respektive Úřadu práce ČR, dále jsou využita data z internetových zdrojů Českého statistického úřadu (ČSÚ) a také z Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV). Každý z těchto zdrojů má svá specifika, proto se podíváme na jednotlivé zdroje podrobněji.

Ministerstvo práce a sociálních věcí zveřejňuje již od září roku 1990 měsíční a čtvrtletní statistiky, které poskytují informace až do úrovně okresů České republiky. Od 1. ledna roku 1999 nalezneme čtvrtletní statistiky a od roku 1997 měsíční statistiky v elektronické podobě na Integrovaném portále MPSV. Měsíční statistiky poskytují informace o míře nezaměstnanosti, a to jak celkové, tak vypočítané pro mužské a ženské pohlaví, dále zde nalezneme údaje o pracovní síle, uchazečích o zaměstnání, přičemž v diplomové práci je pracováno s neumístěnými uchazeči o zaměstnání ke konci sledovaného měsíce. Tímto sledovaným měsícem je vždy měsíc prosinec. Dále je v diplomové práci využito dat o počtu a pohybu volných pracovních míst. Můžeme zde také nalézt údaje o počtu osob pobírajících příspěvky, počtu osob, které jsou v rekvalifikaci, či údaje o aktivní politice nezaměstnanosti. Čtvrtletní statistiky podávají informace o věkové struktuře uchazečů o zaměstnání, také vzdělanostní struktuře uchazečů o zaměstnání a struktuře uchazečů podle zaměstnání KZAM¹¹. V diplomové práci jsou dále využita data o délce nezaměstnanosti a struktuře volných pracovních míst. Tyto čtvrtletní statistiky jsou ve velké míře použity v části týkající se problémových skupin osob na trhu práce v okrese Šumperk, jelikož v nich nalezneme od roku 2004 také informace k osobám zdravotně postiženým, dále data o těhotných, kojících ženách a matkách do devátého měsíce po porodu, osobách pečujících o dítě do 15 let věku atd. Z integrovaného portálu MPSV jsou dále využity pololetní statistiky absolventů škol a mladistvých vždy k 30. dubnu. Diplomová práce se také opírá

¹¹ KZAM je celostátně používaný číselník pro klasifikaci zaměstnání. Národní klasifikaci zaměstnání KZAM zavedl ČSÚ v roce 1994 pro potřeby sledování jednotlivých skupin (druhů) zaměstnání v ČR a možnost jejich mezinárodního srovnávání. Je to klasifikace Mezinárodní organizace práce (ILO), kterou až na nepatrné výjimky převzala EU a vydala pod názvem ISCO 88(COM).

o statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, jelikož odtud jsou získána data o nezaměstnanosti v jednotlivých správních obvodech obcí s pověřeným obecním úřadem (SO POÚ) a v jednotlivých obcích okresu Šumperk. V diplomové práci je také využito dat z Analýzy trhu práce v okrese Šumperk za rok 2010, která je k dispozici právě na Integrovaném portále MPSV. Aktuálnější, než za rok 2010, bohužel pro okres Šumperk vydána nebyla.

Dalším významným zdrojem pro tuto diplomovou práci jsou data *Českého statistického úřadu*. Poskytované informace můžeme rozdělit na dvě základní skupiny. Jedná se o data z Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) a data ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB). Předmětem VŠPS je náhodný vzorek respondentů, na nichž jsou zjišťovány informace o struktuře zaměstnaných i nezaměstnaných a to z hlediska pohlaví, věku, dosaženého vzdělání, odvětví či průměrné délky nezaměstnanosti. Výsledky jsou vyhodnocovány vždy čtvrtletně, bohužel se však data zjišťují pouze do úrovně krajů, nikoliv okresů. Proto v této diplomové práci není jejich využití významné. Naopak výsledky Sčítání lidu, domů a bytů jsou využity ve velké míře, konkrétně výsledky ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011. Výhodou těchto cenzů je, že získané údaje jsou zpracovány vždy až do úrovně základních sídelních jednotek, nevýhodou je jejich neaktuálnost. Cenzus se totiž provádí vždy v intervalu desíti let. Toto sčítání vždy organizuje a koordinuje Český statistický úřad ve spolupráci s kraji a obcemi. Zjišťovány jsou informace o obyvatelstvu, jeho demografických, sociálních i ekonomických charakteristikách, také o úrovni bydlení a struktuře domovního a bytového fondu. Pro potřeby této diplomové práce, tedy pro analýzu trhu práce, je pracováno s údaji, které poskytují informace především o vyjížděci a dojížděci do zaměstnání. Demografická data, zejména údaje o národnostní, náboženské, věkové struktuře apod. jsou využita v socioekonomické charakteristice území. V diplomové práci je dále využito Statistické ročenky Olomouckého kraje, Demografické ročenky okresů 2002 až 2011, Malého lexikonu obcí ČR 2012 a také Historického lexikonu České republiky 1869–2005. V práci jsou také zahrnuty údaje z Veřejné databáze ČSÚ.

V neposlední řadě se diplomová práce opírá o data získaná z *Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí*. Tyto informace jsou použity především pro zhodnocení situace cizinců na trhu práce a nalezneme je na portále VÚPSV v sekci Bulletinů, v části Mezinárodní pracovní migrace v ČR. Jedná se vždy o výzkum Milady Horákové s technickou spoluprací Ivany Macounové. Nejnovější Bulletin č. 28 vydaný v březnu 2012 obsahuje relativně aktuální data (k 31. 12. 2011). Nalezneme zde informace

o zaměstnanosti cizinců a povolení k pobytu v okresech ČR a jejich struktuře podle státního občanství, také časové řady týkající se zaměstnanosti cizinců, dále časové řady u vybraných skupin cizinců (občané EU/EHP¹² a Švýcarska, občané Slovenské republiky, cizinci s platným povolením k zaměstnání včetně zelených karet, cizinci s živnostenským oprávněním) a další ukazatele. Statistické údaje jsou doplněny o výpočty podílu základních forem pracovních migrací cizinců na pracovní síle. Dále zde nalezneme také informace o vydaných povoleních k trvalému pobytu či k dlouhodobému pobytu.

Hlavní problém při psaní této diplomové práce představuje nedostatek, někdy dokonce úplná absence dat. Například měsíční statistiky o nezaměstnanosti jsou k dispozici na Integrovaném portále MPSV až od roku 1997, přičemž byla zjišťována již dříve. Je nutné tedy najít i jiné zdroje informací.

Velmi významnou se tak pro tuto práci stala *Databáze Centra pro regionální rozvoj MU¹³ v Brně*. Prostřednictvím Václava Touška mi byla poskytnuta chybějící data o nezaměstnanosti v okrese Šumperk a v České republice v letech 1990 až 1996. Dále jsem touto cestou získala informace k odvětvové struktuře zaměstnanosti a nejvýznamnějším podnikům okresu Šumperk.

Číselné údaje získané o stavu přímých zahraničních investic jsou využity ze stránek České národní banky (ČNB).

V části diplomové práce, která se zabývá vlivem ekonomické krize na vybraných podnicích okresu Šumperk, jsou použity informace z webových stránek těchto firem a data o vývoji počtu zaměstnanců a obratu firem jsou poskytnuta jejich zaměstnanci, konkrétně data za firmu Klein & Blažek spol. s r. o. byla propůjčena Jiřím Kužniarem a data společnosti Siemens, s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice poskytla mluvčí závodu Monika Petřlová.

3.2 Použité metody práce

Nejdůležitější částí ve zpracovávání této diplomové práce je shromažďování a následné studium literatury a také statistických dat, které se zabývají problematikou trhu práce v okrese Šumperk. Odborné literatuře se věnuje předchozí kapitola.

¹² EU = Evropská unie, EHP = Evropský hospodářský prostor (Island, Norsko, Lichtenštejnsko).

¹³ MU = Masarykova univerzita.

Pro analýzu trhu práce v okrese Šumperk je v diplomové práci zvolena metoda komparativní analýzy. Touto metodou je porovnáváno sledované území s územími většími. Ve většině případů se jedná o Českou republiku, v některých částech je okres Šumperk porovnáván také s okresy Olomouckého kraje, nebo také se samotným Olomouckým krajem. Je nutné si však uvědomit, že ne všechna srovnávání jsou korektní. Dochází často ke zkreslení, jelikož do 1. ledna 1996 byl součástí okresu Šumperk i dnešní okres Jeseník.

Hlavní ukazatelé, kteří charakterizují nezaměstnanost na trhu práce a kterých je v diplomové práci využito, jsou míra nezaměstnanosti a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo. Existují i další ukazatelé, jako například míra dlouhodobé nezaměstnanosti, specifické míry nezaměstnanosti, průměrná délka nezaměstnanosti a tak dále. Za nezaměstnané přitom podle mezinárodní definice Eurostatu považujeme osoby, které splňují následující podmínky. Nezaměstnaným je člověk bez práce, který si aktivně hledá práci a je připraven okamžitě nastoupit do práce (do 14 dnů).¹⁴

Co se týče zjišťování *míry nezaměstnanosti*, došlo od roku 1989 několikrát ke změně metodiky. V roce 1990 byla chybně zvolena metodika, když ve jmenovateli bylo zahrnuto pouze produktivní obyvatelstvo, tedy lidé ve věku 15 až 59 let. Došlo tedy k tomu, že zjišťovaná míra nezaměstnanosti byla o něco nižší, než ve skutečnosti byla. V roce 1991 došlo ke změně a ve vzorci byla tato skupina obyvatelstva nahrazena obyvatelstvem zaměstnaným v národním hospodářství. Což také nebylo úplně korektní, jelikož docházelo ke zkreslení hodnot především v zázemí velkých měst. Nezaměstnaný člověk byl totiž zaregistrovaný v místě trvalého bydliště, zatímco zaměstnaný ovlivňoval pracovní potenciál v okrese, ve kterém pracoval. Od roku 1994 se do jmenovatele zařadil údaj o pracovní síle, který byl zjišťován z výběrového šetření. Do pracovní síly se přitom nezapočítávali rodiče pobírající rodičovský příspěvek.¹⁵ Se vstupem České republiky do Evropské unie byla potřeba srovnatelnosti dat s ostatními členskými zeměmi EU. Proto od 31. 7. 2004 používá Ministerstvo práce a sociálních věcí novou metodiku, která již odpovídá mezinárodním standardům. Do čitatele jsou započítáni pouze dosažitelní uchazeči. Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě,

¹⁴ Business center (2012).

¹⁵ VYROUBAL, J. (2008)

ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy, nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.¹⁶ Vzorec pro výpočet míry registrované nezaměstnanosti tedy je $MN = \left(\frac{DU}{P}\right) * 100$, kde DU je počet dosažitelných uchazečů a P udává pracovní sílu (zaměstnaní občané + uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce).

Druhým významným ukazatelem je *počet uchazečů na jedno volné pracovní místo*. Vypočteme jej podle vzorce $PU = DU/VPM$, kde DU představuje počet dosažitelných uchazečů o práci a VPM počet volných pracovních míst.¹⁷ Čím vyšší je tedy hodnota PU, tím horší je situace na trhu práce v dané oblasti.

Významnou charakteristikou je také *míra dlouhodobé nezaměstnanosti*. Za dlouhodobě nezaměstnaného člověka považujeme osobu, která je nezaměstnaná 12 a více měsíců. V otázkách nezaměstnanosti hraje tato charakteristika velkou roli. Pro výpočet této míry vycházíme ze vzorce pro míru nezaměstnanosti, kde pouze dosažitelné uchazeče o zaměstnání nahradíme počtem nezaměstnaných po dobu delší jak jeden rok. Dostaneme tak tento vzorec: $MDN = (N_{12+}/P) * 100$, kde P je opět pracovní síla. Dále můžeme určovat *specifické míry nezaměstnanosti*. Ty vyjadřují podíl určité skupiny nezaměstnaných (například určitá věková skupina, osoby zdravotně postižené, osoby pečující o dítě do 15 let věku atd.) na pracovní síle. Další důležitým ukazatelem je průměrná délka nezaměstnanosti. Tu vypočítáme na základě vzorce $PDN = \frac{\sum_{i=1}^n U_i * D_i}{\sum_{i=1}^n U_i}$, kde U_i je počet uchazečů o zaměstnání a D_i délka registrace i-tého uchazeče, kde $i = 1, \dots, n; n \in N$.

K poslední změně metodiky došlo na konci roku 2012. Na základě dohody s Českým statistickým úřadem Ministerstvo práce a sociálních věcí počínaje lednem 2013 přechází na nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v ČR s názvem *Podíl nezaměstnaných osob*, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Nový ukazatel má kvůli odlišné definici jinou úroveň a je tudíž s původním ukazatelem nesrovnatelný.¹⁸ Proto

¹⁶ Integrovaný portál MPSV (2013d).

¹⁷ Před 31. 7. 2004 se místo DU počítalo se všemi neumístěnými uchazeči o práci.

¹⁸ Integrovaný portál MPSV (2013e).

je v diplomové práci pracováno od roku 2004 vždy s ukazatelem dělicím dosažitelné uchazeče o zaměstnání pracovní silou.

V diplomové práci je řešena také otázka nezaměstnanosti v jednotlivých správních obvodech obcí s pověřeným obecním úřadem a v jednotlivých obcích okresu Šumperk. Míra nezaměstnanosti v obcích, mikroregionech, správních obvodech obcí s rozšířenou působností (SO ORP) a SO POÚ se počítá na základě ekonomicky aktivního obyvatelstva, tedy pracovní síly.¹⁹

Z hlediska zaměstnanosti je významná také část diplomové práce věnující se vyjížděče a dojížděče do zaměstnání, kdy byla zjišťována absolutní čísla vyjíždějících z obce za prací a do škol, také dojíždějících do jednotlivých obcí okresu Šumperk. Výsledkem bylo vypočítání dojížděčkového salda, které je dáno rozdílem počtu dojíždějících a vyjíždějících. Dalším ukazatelem je počet obsazených pracovních míst, který je vypočítán na základě vzorce $OPM = Z - V + D$, kde Z je počet zaměstnaných osob v dané obci žijících, V je počet obyvatel vyjíždějících za prací z dané obce a D udává počet osob, které do dané obce za prací dojíždí. Jsou také stanovena hlavní centra dojížděčky do zaměstnání. Při tomto určení byla dodržena tři vybraná kritéria. První stanovuje, že centrem pracovní dojížděčky mohou být pouze obce, do nichž dojíždí za prací více než 750 obyvatel. Druhé kritérium zní tak, že počet obsazených pracovních míst musí být větší než 1 500. Třetím kritériem je nutnost nalézt pro každé potencionální centrum pracovní dojížděčky minimálně tři obce, z nichž lidé dojíždí za prací nejvíce právě do daného centra. Údaje ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 týkající se dojížděčky do zaměstnání nejsou však zcela přesné. Výsledky byly totiž ovlivněny vysokým počtem nezjištěných údajů. V Olomouckém kraji se téměř u jedné třetiny zaměstnaných nebo studujících osob nepodařilo zjistit adresu místa pracoviště nebo školy. Jejich data proto nemohla být zařazena do dalšího zpracování. Data nezahrnují také údaje za osoby, jejichž místo výkonu práce se často mění. Osob bez stálého pracoviště bylo v Olomouckém kraji více než 13,5 tisíce.²⁰ Z důvodu nepřesnosti těchto dat, nemohla být vytvořena komparace výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011 týkající se dojížděčky do zaměstnání.

Vývoj počtu obyvatel v okrese Šumperk je charakterizován na základě výpočtu bazických indexů. V části, která se věnuje socioekonomické charakteristice, je použito několik dalších charakteristik. Při zkoumání věkové struktury obyvatelstva je použit

¹⁹ Integrovaný portál MPSV (2013d).

²⁰ Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Olomoucký kraj - analýza výsledků (2013).

index stáří. Ten vyjadřuje, kolik je v populaci obyvatel ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0 až 14 let. Struktura obyvatelstva podle pohlaví je hodnocena na základě indexu feminity. Ten je dán jako podíl počtu žen a počtu mužů vynásobený stem. Vzdelanostní struktura obyvatelstva je vytyčena pomocí ukazatele udávajícího počet osob, které mají alespoň maturitu. Ten se vypočítá na základě vzorce, v němž k počtu osob se středním vzděláním s maturitou je přičten počet vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva a celý tento součet je podělen počtem osob starších 15 let. Dále je využit ukazatel míry zornění, který udává, kolik procent zemědělské půdy tvoří orná půda.

V části diplomové práce, která se zabývá zaměstnaností po roce 1989, je pracováno s indexem specializace. Ten vyjadřuje stupeň významnosti odvětví ekonomické činnosti v určité územní jednotce – pro nás v okrese Šumperk v komparaci s postavením odvětví ekonomické činnosti v hierarchicky vyšší územní jednotce – pro nás Česká republika. Hodnota indexu se pohybuje kolem 1. Pokud je vyšší než 1, specializace daného odvětví v dané jednotce je významnější než v jednotce hierarchicky vyšší a opačně.

Veškeré grafy a tabulky jsou zpracovány v programu Microsoft Excel. Samotný text je sepsán a upraven v textovém editoru Microsoft Word. Kartogramy jsou vytvořeny pomocí programu PhotoFiltre. Podkladem pro kartogramy je mapa získaná ze stránek Českého statistického úřadu²¹.

²¹ ČSÚ (2013b).

4. Vymezení zájmového území²²

Okres Šumperk se nachází na severu Olomouckého kraje. Severněji leží pouze okres Jeseník, který vznikl 1. ledna roku 1996 vyčleněním z okresů Šumperk a Bruntál. Zájmové území dále sousedí na jihovýchodě s okresem Olomouc. Na východě má společnou hranici s okresem Bruntál, jenž spadá do Moravskoslezského kraje. Okres Šumperk také sousedí na východě s okresy Pardubického kraje, a to s okresy Svitavy a Ústí nad Orlicí. Na severozápadě je vymezen státní hranicí s Polskem.

4.1 Socioekonomická charakteristika území

Okres Šumperk se rozprostírá na ploše 1 313 km² a touto celkovou rozlohou se řadí na druhé místo mezi pěti okresy Olomouckého kraje a na osmnácté místo mezi 76 okresy České republiky. Na celkové ploše Olomouckého kraje se podílí téměř 25 %. Celkově žije v okrese Šumperk více než 121 tisíc obyvatel. Při srovnání se zbylými okresy Olomouckého kraje zaujímá okres Šumperk třetí místo, co do počtu obyvatel, a 27. místo mezi všemi okresy České republiky. Hustota zalidnění sledovaného území je druhá nejnižší mezi okresy Olomouckého kraje. Činí přibližně 92 obyvatel na km².

Administrativně se okres Šumperk od 1. ledna 2003 dělí na 4 správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (SO POÚ Hanušovice (Hanušovicko), SO POÚ Šumperk (Šumpersko), SO POÚ Zábřeh (Zábřežsko) a SO POÚ Mohelnice (Mohelnicko)).

Mikroregion Hanušovicko zahrnuje 8 obcí (Branná, Hanušovice, Jindřichov, Kopřivná, Malá Morava, Staré Město, Šléglov a Vikantice). Toto území se vyznačuje příznivou úrovní životního prostředí a také čistotou ovzduší. Hlavním zdrojem příjmů pro místní obyvatele je převážně cestovní ruch a činnosti spjaté s ekologickým zemědělstvím. Zemědělství je zaměřené zejména na pastevecký chov skotu, co se týče průmyslu, tak převažuje strojírenství (ZKL Hanušovice) a potravinářský průmysl, v němž dominuje více než 120 let starý pivovar Holba Hanušovice.

Území správního obvodu obce s pověřeným obecním úřadem Mohelnice tvoří 14 obcí (Klopina, Krchleby, Líšnice, Loštice, Maletín, Mírov, Mohelnice, Moravičany, Palonín, Pavlov, Police, Stavenice, Třeština a Úsov). Mohelnicko, centrum jižní části okresu, je výrazně zemědělskou oblastí. Nicméně je sídlem také dvou významných

²² ČSÚ (2013b)

zaměstnavatelů v okrese – Siemens, s. r. o, odštěpný závod Elektromotory Mohelnice a Hella Autotechnik, s. r. o., jejichž zakázkové náplně zásadně ovlivňují vývoj nezaměstnanosti v celém šumperském okrese.

Do oblasti Zábřežska spadá 28 obcí (Bohuslavice, Brníčko, Drozdov, Dubicko, Horní Studénky, Hoštejn, Hrabová, Hynčina, Jedlí, Jestřebí, Kamenná, Kolšov, Kosov, Lesnice, Leština, Lukavice, Nemile, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rohle, Rovensko, Svěbohov, Štíty, Vyšehoří, Zábřeh, Zborov a Zvole). Zábřežsko lze také považovat za zemědělskou oblast. Velmi důležitý je však pro tuto oblast železniční tah Praha – Bohumín, který umožňuje dopravu průmyslových produktů, dopravu osob do zaměstnání a nemalou měrou přispívá také k rozvoji cestovního ruchu. Velké zrychlení a hlavně zjednodušení dopravy přineslo dokončení elektrifikace trati Šumperk – Zábřeh v roce 2009.

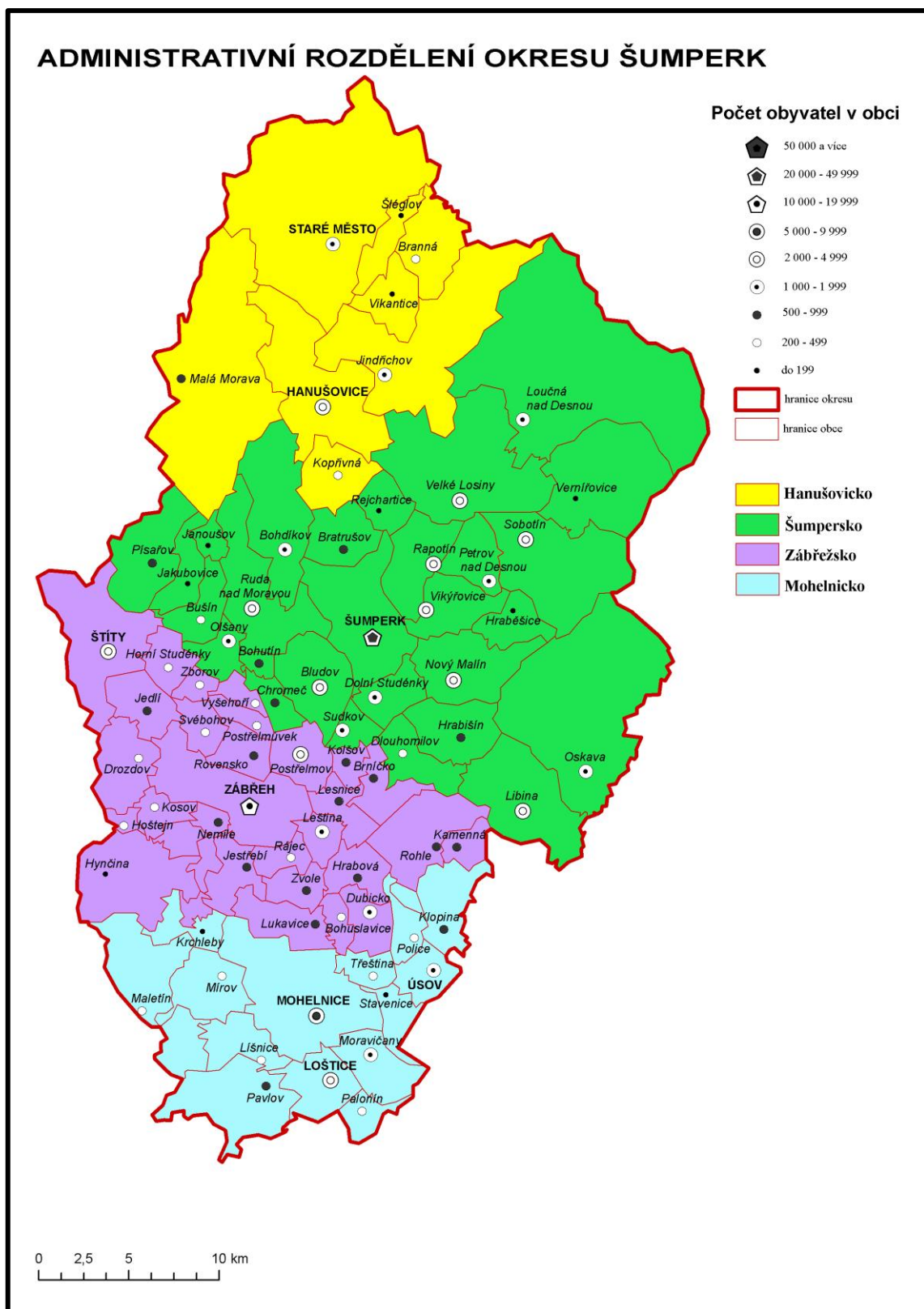
Mikroregion Šumpersko je tvořen 28 obcemi (Bludov, Bohdíkov, Bohutín, Bratrušov, Bušín, Dlouhomilov, Dolní Studénky, Hraběšice, Hrabíšín, Chromeč, Jakobovice, Janoušov, Libina, Loučná nad Desnou, Nový Malín, Olšany, Oskava, Petrov nad Desnou, Písařov, Rapotín, Rejchartice, Ruda nad Moravou, Sobotín, Sudkov, Šumperk, Velké Losiny, Vernířovice a Vikýřovice). Z průmyslu v tomto území převažuje strojírenství (Pars nova a. s.) a elektrotechnika (Epcos s. r. o.).²³

Tab. č. 1 – Základní demografické údaje za vybrané jednotky k 26. 3. 2011

oblast	rozloha (km ²)	počet obyvatel	hustota zalidnění	ekonomicky aktivní obyvatelé (EAO)	EAO (%)
Šumpersko	570	62 029	108,8	28 857	46,5
Zábřežsko	267	33 223	124,4	15 879	47,8
Mohelnicko	188	18 671	99,3	9 159	49,1
Hanušovicko	287	7 376	25,7	3 384	45,9
Okres Šumperk	1 313	121 299	92,4	57 279	47,2
Olomoucký kraj	5 267	628 427	119,3	303 992	48,4
ČR	78 867	10 436 560	132,3	5 080 573	48,7

Zdroj: ČSÚ (2013c), ČSÚ (2013d). Vlastní zpracování.
EAO (%) = podíl EAO na celkovém počtu obyvatel v %.

²³ Úřad práce Šumperk (2011).

Obr. č. 1 – Administrativní členění okresu Šumperk (dle SO POÚ)²⁴

²⁴ ČSÚ (2008) – upraveno grafickým programem.

Okres Šumperk se skládá z osmi měst (Staré Město, Hanušovice, Šumperk, Štítý, Zábřeh, Úsov, Mohelnice a Loštice) a 78 venkovských obcí. Počtem měst zaujímá okres Šumperk první místo mezi všemi okresy Olomouckého kraje. V okrese Šumperk vznikla 1. ledna roku 2010 obec Petrov nad Desnou, kdy došlo k oddělení části obce Petrov nad Desnou od obce Sobotín. K dalším významným administrativním změnám ve sledovaném období došlo v roce 1992, kdy se celkem 5 obcí, tehdy částí obcí, osamostatnilo. Samostatnost získala obec Drozdov, která se odpojila od Zábřehu, dále došlo k osamostatnění obce Stavenice od Úsova, Šléglova od Vikantic, Vyšehoří od Bludova a Zborova od Štítů. O dva roky později, v roce 1994, se oddělila obec Vernířovice od Sobotína.²⁵

Tab. č. 2 – Komparace okresů Olomouckého kraje podle počtu obyvatel a počtu obcí k 26. 3. 2011

	území	rozloha (km ²)	počet obyvatel	hustota zalidnění (obyv./km ²)	počet obcí	
					celkem	z toho měst
okresy	Jeseník	719	38 779	53,9	24	5
	Šumperk	1 313	121 299	92,4	78	8
	Olomouc	1 620	230 408	142,2	96	6
	Prostějov	770	107 859	140,1	97	5
	Přerov	845	130 082	153,9	104	6
	Olomoucký kraj	5 267	628 427	119,3	399	30

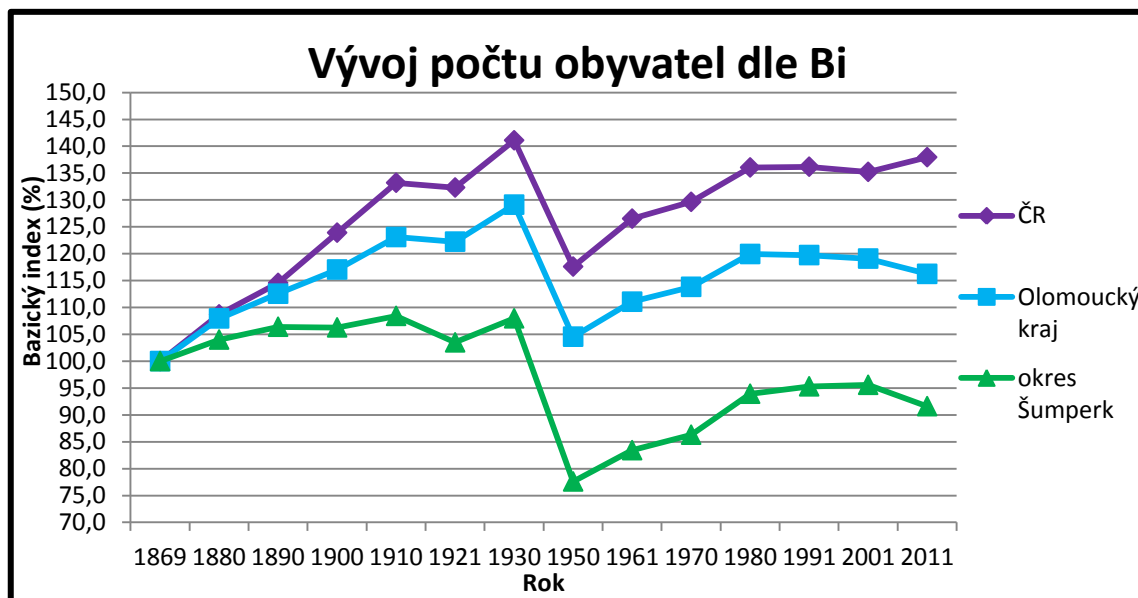
Zdroj: ČSÚ (2012a), ČSÚ (2013a).

Při zaměření se na jednotlivé obce okresu zjistíme, že nejrozlehlejší obcí je obec Loučná nad Desnou (9 429 ha), naopak nejmenší obcí je Hoštejn (183 ha). V roce 2011 bylo na sledovaném území celkem 28 obcí s více než 1 000 obyvateli (*viz příloha č. 1*). Počet obyvatel je samozřejmě nejvyšší ve městech – Šumperk (26 700), Zábřeh (14 000), Mohelnice (9 400) a Hanušovice (3 250). Počet obyvatel na km² k 26. 3. 2011 je taktéž nejvyšší v okresním městě Šumperk (959,1 obyvatel na km²) a ve městě Zábřeh (404,9 obyv./km²). Naopak nejnižší hustota zalidnění je v obcích Šléglov (4,0), Vernířovice (5,8) a Vikantice (6,9), (*viz příloha č. 1 a č. 2*). Nízké hodnoty jsou zapříčiněny převážně geografickou polohou a přírodními podmínkami. Například obec

²⁵ MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 183–544.

Vikantice je obcí s nejvyšším podílem lesů na celkové výměře. Lesy zde tvoří více než 88 % rozlohy.

Vývoj počtu obyvatel je sledován již od prvního moderního sčítání, které proběhlo již v roce 1869. Počet obyvatel se v okrese Šumperk snížil během let 1869–2011 o 8,4 %. Avšak je nutné dodat, že v tomto období nedocházelo pouze k poklesu počtu obyvatel. Po odsunu Němců v roce 1946, který se výrazně podepsal na vývoji počtu obyvatel v okrese, docházelo až do roku 2001 k narůstání počtu obyvatel. Mezi lety 2001 a 2011 však došlo ke snížení o 4,2 % obyvatelstva. Při vzájemném srovnávání vývoje počtu obyvatel okresu Šumperk s vyššími administrativními jednotkami si můžeme všimnout jejich velmi podobného průběhu. Opět vidíme, že významnými roky ve vývoji obyvatelstva jsou roky 1930 a 1950. V roce 1930 bylo ve všech sledovaných územních jednotkách dosaženo největšího počtu obyvatel za celé sledované období. Mezi lety 1930 a 1950 však došlo k úbytku obyvatelstva. Po válce začal počet obyvatel opět stoupat. V České republice stoupl počet obyvatel od roku 1869 o 38 % a v Olomouckém kraji nárůst činil 16,2 %. Jedinou sledovanou územní jednotkou, která nedosáhla na hodnotu počtu obyvatel z roku 1869, je, jak už bylo zmíněno, okres Šumperk (*viz příloha č. 3*).²⁶

Obr. č. 2 – Vývoj počtu obyvatel v okrese Šumperk, Olomouckém kraji a ČR v letech 1869–2011²⁷

²⁶ ČSÚ (2006), ČSÚ (2013a)

²⁷ ČSÚ (2006), ČSÚ (2013a)

Bi = Bazický index; index se stálým základem – založen na principu, kdy změnu sledovaného jevu vyjadřujeme poměrem (nebo procentuálně) vzhledem ke předem zvolenému pevnému základu – k počáteční hodnotě.

V okrese Šumperk převažuje ženská populace nad mužskou, což dokazuje hodnota indexu feminity nad 1 000 ‰. Index feminity zde dosahuje hodnoty 1 038,9 ‰, což není příliš vysoká hodnota. Ze všech sledovaných jednotek se jedná dokonce o nejnižší index feminity (Česká republika – 1 042,5 ‰, Olomoucký kraj – 1 056,9 ‰). Při zaměření se na jednotlivé obce sledovaného území, zjistíme, že ženská populace převažuje nad mužskou celkem ve 42 obcích (*viz příloha č. 4 a 5*). Nejvyšší indexy feminity jsou v obcích Janoušov (1 450,0 ‰), Šléglov (1 230,8 ‰) a Hraběšice (1 186,4 ‰). Z obcí, v nichž je větší počet mužů než žen, má nejnižší hodnotu indexu feminity obec Mírov (338,1 ‰). Tato hodnota je zde zapříčiněna přítomností věznic Mírov, kde si svůj trest odpykává 366 vězňů (k 6. 9. 2013), přičemž převažují muži.²⁸

Ve většině obcí okresu Šumperk převažuje počet osob v poproduktivním věku nad osobami ve věku předproduktivním. Celkem je tomu tak ve 45 obcích sledovaného území (*viz příloha č. 6 a č. 7*). Nejvyšší index stáří je v obcích Vikantice (275 ‰), Krchleby (241,7 ‰) a Jedlí (226 ‰). Vysoká hodnota ukazatele je v obci Jedlí zapříčiněna přítomností domova důchodců. Naopak nejnižších hodnot indexu stáří dosahují obce Maletín (39,3 ‰), Rejchartice (39 ‰) a Nový Malín (44,9 ‰). Nejnižší podíl produktivní složky je v obci Janoušov (57,6 ‰) naopak nejvyšší má obec Mírov (85,8 ‰).

Z výsledků posledního sčítání vyplývá, že na území okresu Šumperk je nejčetněji zastoupena národnost česká. K té se v roce 2011 přihlásilo více než 73 ‰. Druhou nejpočetnější národností je národnost moravská (téměř 20 ‰). K romské národnosti se přihlásilo pouze 43 obyvatel okresu. Nicméně reálný počet příslušníků tohoto etnika je evidentně vyšší. Při srovnávání okresu Šumperk s vyššími územními jednotkami, si všimneme, že podíl osob hlásící se k české národnosti je nejvyšší v případě celé České republiky, což je logické, jelikož Olomoucký kraj a okres Šumperk se nachází na Moravě, tudíž obyvatelstvo, které by se normálně přihlásilo k české národnosti, zvolilo spíše národnost moravskou. Z ostatních národností má největší zastoupení ve všech jednotkách národnost slovenská. V případě České republiky a Olomouckého kraje následuje národnost ukrajinská, v okrese Šumperk německá národnost.

²⁸ Vězeňská služba České republiky (2013)

V roce 2011 byla data zjišťována za obvykle bydlící obyvatelstvo, což způsobilo výrazně nízkou hodnotu indexu feminity v obci Mírov, jelikož vězni zde mají obvyklý pobyt.

Tab. č. 3 – Národnostní struktura vybraných administrativních jednotek k 26. 3. 2011

území	počet obyvatel celkem	z toho národnosti (%)*					Neuvedeno
		česká	moravská	slovenská	německá	ostatní	
okres Šumperk	121 299	73,6	19,6	1,2	0,2	5,4	29 467
Olomoucký kraj	628 427	77,1	16,1	1,5	0,2	5,1	154 770
Česká republika	10 436 560	86,1	6,7	1,9	0,2	5,1	2 642 666

Zdroj: ČSÚ (2013e). Vlastní zpracování.

* podíl jednotlivých národností je počítán na celkovém počtu obyvatel, od kterých byl odečten počet osob, které neuvedly žádnou národnost ve Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Vycházím z předpokladu, že struktura obyvatel, kteří danou otázku nezodpověděli, je stejná jako struktura obyvatel, kteří na otázku odpověděli.

V roce 2011 bylo možné si při sčítání obyvatel zvolit možnost věřícího, který se hlásí k nějaké církvi nebo pouze věřícího bez příslušnosti k církvi. Podíl věřících, kteří jsou příslušníky určité církve, je ze sledovaných jednotek nejvyšší v okrese Šumperk. Nejvíce věřících, kteří se hlásí k určité církvi, jsou příslušníci Římskokatolické církve. Tato církev má největší zastoupení v Olomouckém kraji (81,4 %). Druhou nejvýznamnější církví v okrese Šumperk a v Olomouckém kraji je církev Československá husitská, v České republice to je Českobratrská církev evangelická. Podíl osob, které jsou věřící, avšak se k žádné církvi nehlásí, je taktéž nejvyšší v okrese Šumperk. Bez náboženské víry je v okrese Šumperk téměř 60 % obyvatel, v případě České republiky je to ještě více (62,4 %).

Tab. č. 4 – Náboženská struktura okresu Šumperk k 26. 3. 2011

		Česká republika		Olomoucký kraj		okres Šumperk		
celkem		10 436 560		628 427		121 299		
náboženská víra	z toho	věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti	Abs.	%*	Abs.	%*	Abs.	%*
			1 463 584	25,40	104 055	29,5	19 695	28,3
		Církev adventistů sedmého dne	7 391	0,5	502	0,5	159	0,8
		Církev bratrská	10 865	0,7	256	0,2	38	0,2
		Církev československá husitská	39 229	2,7	3 001	2,9	659	3,3
		Církev římskokatolická	1 082 463	74,0	84 666	81,4	15 604	79,2
		Českobratrská církev evangelická	51 858	3,5	1 979	1,9	537	2,7
		Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	13 069	0,9	583	0,6	100	0,5
		Pravoslavná církev v českých zemích	20 533	1,4	1 112	1,1	331	1,7
		Slezská církev evangelická augsburského vyznání	8 158	0,6	32	0,0	2	0,0
		Starokatolická církev v ČR	1 730	0,1	69	0,1	32	0,2
věřící - nehlásící se k žádné církvi ani nábož. společnosti	705 368	12,2	46 528	13,2	8 242	11,8		
bez náboženské víry	3 604 095	62,4	202 050	57,3	41 700	59,9		
neuvedeno	4 662 455		275 740		51 650			

Zdroj: ČSÚ (2013e). Vlastní zpracování.

* podíly byly vypočítány na celkovém počtu obyvatel, od kterých byl odečten počet těch osob, které danou otázku ve Sčítání lidu, domů a bytů 2011 nezodpověděli. Vycházím z předpokladu, že struktura obyvatel, kteří danou otázku nezodpověděli, je stejná jako struktura obyvatel, kteří na otázku odpověděli. Podíly jednotlivých církví byly vypočteny na celkovém počtu věřících osob hlásících se některé církvi.

Z hlediska jednotlivých mikroregionů okresu Šumperk je nejvyšší podíl věřících v roce 2011 na Zábřežsku, činí zde více než 48 %. Naopak nejmenší zastoupení věřících je na Mohelnicku (36,3 %). V rámci obcí mají největší podíl věřících obce Zborov (77,5 %), Svébohov (77,4 %) a Drozdov (73,9 %), (viz příloha č. 8 a č. 9). Obcí s více než sedmdesátiprocentním podílem věřícího obyvatelstva je celkem 5, kromě výše zmíněných, se jedná ještě o obce Chromeč a Horní Studénky. Naopak nejméně věřících je v obci Krchleby (18,2 %), Hradišín (25,4 %) a Klopina (29 %). Co se týče příslušnosti k jednotlivým vyznáním, tak nejdominantnější je římskokatolická církev.

Co se týče vzdělanosti, je na tom okres Šumperk v porovnání s vyššími administrativními jednotkami v roce 2011 hůře. Naznačuje to podíl osob majících alespoň maturitu. Tento ukazatel je totiž nejnižší právě v okrese Šumperk, kde dosahuje hodnoty 39,5 %. Například v České republice je však roven 46,1 %. Tuto situaci v okrese zapříčinil nižší počet vysokoškolsky vzdělaných osob a také obyvatel, kteří mají střední vzdělání s maturitou. Vysokoškolsky vzdělaní lidé tvoří v okrese pouze 9,4 % obyvatel okresu, kdežto v České republice je jejich podíl 13,2 %. Bez vzdělání je v okrese Šumperk pouze 517 obyvatel, což představuje přibližně 0,5 % obyvatel.

Tab. č. 5 – Struktura obyvatelstva staršího 15 let vybraných administrativních jednotek podle nejvyššího dosaženého vzdělání k 26. 3. 2011²⁹

území	Základní vzdělání (%)*	Střední vzdělání bez maturity (%)*	Střední vzdělání s maturitou (%)*	Vysokoškolské vzdělání (%)*	Podíl osob majících alespoň maturitu (%)*
okres Šumperk	21,9	38,6	30,1	9,4	39,5
Olomoucký kraj	19,7	36,7	31,8	11,8	43,6
Česká republika	19,1	34,8	32,9	13,2	46,1

Zdroj: ČSÚ (2013f). Vlastní zpracování.

* podíly byly vypočítány na celkovém počtu obyvatel 15+, od kterých byl odečten počet těch osob, které danou otázku ve Sčítání lidu, domů a bytů 2011 nezodpověděli. Vycházím z předpokladu, že danou otázku nezodpověděli zejména osoby se základním vzděláním.

²⁹ V základním vzdělání je zahrnuto základní vzdělání včetně neukončeného a také osoby bez vzdělání. Ve středním vzdělání bez maturity jsou zařazeny osoby, které jsou vyučené bez maturity a které mají odborné vzdělání bez maturity. Osoby se středním vzděláním s maturitou jsou lidé s úplným středním vzděláním s maturitou, osoby, které mají nástavbové studium či osoby s vyšším odborným vzděláním. Vysokoškolsky vzdělaní lidé jsou osoby s bakalářským, magisterským či doktorským titulem.

Nejvyšší podíl osob majících alespoň maturitu je v mikroregionu Šumpersko, kde činní více než 42 %, což je více než v případě celého okresu Šumperk. Naopak nejhůře, co se týče tohoto ukazatele, je na tom Hanušovicko. Zde podíl osob, které mají alespoň maturitu, je pouze 27,6 %. Z obcí jsou na tom nejlépe Hraběšice nacházející se v zázemí města Šumperk, kde tento ukazatel dosahuje hodnoty 50,5 %, což je o 11 % více než v případě celého okresu Šumperk (viz příloha č. 10. a č. 11). Okresní město Šumperk má druhou nejvyšší hodnotu. Podíl osob, které mají střední vzdělání s maturitou či vysokoškolské vzdělání, zde představuje 49,9 % obyvatel města. Nejnížší podíl osob s maturitou je v obci Vikantice (12,5 %), Krchleby (16,4 %) a Maletín (18,1 %). V obci Vikantice je dokonce také pouze 1,6 % vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Nejpočetnější skupinu tvoří ve všech obcích obyvatelstvo se středním vzděláním bez maturity.

Z hlediska rozdělení půd není v okrese Šumperk podíl zemědělské půdy příliš velký, činí pouze 42,7 %. V porovnání se zbývajících okresy Olomouckého kraje je okres Šumperk na čtvrtém místě. Menší podíl zemědělské půdy má pouze okres Jeseník. V okrese Šumperk je také nízká míra zornění. Ze všech sledovaných okresů je zde dokonce nejnížší. Podíl orné půdy na zemědělské půdě představuje v okrese Šumperk necelých 52 %. Nejlépe je na tom okres Prostějov, kde orná půda tvoří téměř 88 % zemědělské půdy.

Tab. č. 6 – Zemědělská půda v okresech Olomouckého kraje k 31. 12. 2012

okresy	celková výměra (ha)	orná půda (%)	chmelnice	vinice	zahrada	ovocný sad	trvale travní porosty	zemědělská půda (%)
Jeseník	71 889	20,2	0	0	1 082	15	8 257	33,2
Olomouc	162 021	41,9	393	2	3 481	894	14 251	53,6
Prostějov	76 974	61,3	16	13	2 159	484	3 896	69,9
Přerov	84 481	57,2	618	1	2 971	844	6 019	69,6
Šumperk	131 293	22,2	0	0	2 418	611	23 899	42,7

Zdroj: ČÚZK (2013), vlastní zpracování.

Při analýze jednotlivých obcí okresu zjistíme, že nejmenší podíl zemědělské půdy je v obcích Loučná nad Desnou (6,8 %) a Vernířovice (8,9 %). Naopak nevyšších hodnot zemědělské půdy dosahují obce Chromeč (87,8%), Bohuslavice (87,4 %)

a Leština (84,6 %), (viz příloha č. 12 a č. 13). Více jak padesátiprocentní podíl zemědělské půdy je ve 40 obcích okresu. Co se týče orné půdy, tak v okrese Šumperk se nachází obce, ve kterých podíl orné půdy na celkové výměře není ani jedno procento. Těmito obcemi jsou Staré Město (0,1 %), Vikantice (0,2 %), Šléglov (0,3 %) a Vernířovice (0,5 %). Na druhou stranu celkem ve 28 obcích okresu se orná půda podílí na celkové rozloze obce více než 50 %. Z toho nejvyšších hodnot dosahují obce Úsov (78,2 %), Chromeč (77,4 %) a Dubicko (77,1 %), (viz příloha č. 12 a č. 14).

Tab. č. 7 – Nezemědělská půda v okresech Olomouckého kraje k 31. 12. 2012

okresy	celková výměra (ha)	lesní pozemek		vodní plocha	zastav. plocha a nádvoří	ostatní plocha	nezemědělská plocha	
		Abs.	%				Abs.	%
Jeseník	71 889	42 799	59,5	717	676	3 831	48 023	66,8
Olomouc	162 021	48 798	30,1	1 642	2 852	21 824	75 116	46,4
Prostějov	76 974	14 990	19,5	707	1 507	6 000	23 204	30,1
Prerov	84 481	13 576	16,1	1 542	1 736	8 827	25 681	30,4
Šumperk	131 293	63 692	48,5	1 294	1 609	8 681	75 276	57,3

Zdroj: ČÚZK (2013), vlastní zpracování.

Důležitou složkou hospodářství v okrese je lesní hospodářství. Rozlohou 63 692 ha zaujímají lesy 48,5 % celkové rozlohy okresu. Nejvíce jich je v obci Loučná nad Desnou, kde podíl lesů na celkové rozloze obce tvoří téměř 90 % (viz příloha č. 15 a č. 16). Další vysokých hodnot je nabýváno v obcích Vernířovice (88,6 %) a Oskava (77,9 %). Na druhou stranu nejméně lesů nalezneme v obci Postřelmov, kde lesní pozemky netvoří ani jedno procento z celkové výměry (0,8 %), dále v obcích Leština (1,1 %) a Moravičany (2,1 %).

Průměrná cena zemědělské půdy za metr čtverečný je v okrese Šumperk 5,14 Kč. Ceny se v okrese pohybují od 1,38 Kč – v obci Rejchartice až po 14,41 Kč – v obci Moravičany, což už je území Hané (viz příloha č. 15 a č. 17).

Okres Šumperk je také významný z hlediska cestovního ruchu. Mezi hlavní lákadla patří dozajista město Šumperk, jehož historický střed města byl prohlášen městskou památkovou zónou, dále zámek v obci Úsov či město Loštice, které je známé především výrobou Olomouckých tvarůžků. Významnou obcí jsou také Velké Losiny, kde najdeme renesanční zámek, také Ruční papírnu, Muzeum papíru a Termální lázně.

Dalšími lázněmi v okrese Šumperk jsou lázně Bludov, které se specializují na léčbu obezity, nemocí pohybového aparátu, dýchacích cest, ledvin, alergií, také ženské neplodnosti a dalších nemocí. V neposlední řadě jsou lákadlem v zimním období také lyžařská střediska (Červenohorské sedlo, Dolní Morava, Branná, Klepáčov, Loučná nad Desnou, Přemyslov a další).³⁰

4.2 Fyzicko-geografická charakteristika území³¹

Okres Šumperk je, co se týče geomorfologie a výškové členitosti, velmi pestrým územím. Většinu okresu tvoří vrchoviny a hornatiny, které se svažují v podobě údolí, kotlin a brázd do středu území. Nejvyšším vrcholem sledované oblasti je nejvyšší hora Moravy – Praděd (1 491 m n. m.). Naopak nejnižším místem okresu je niva Moravy, kterou nalezneme na jih od města Loštice. Naprostá většina území okresu Šumperk patří k České vysočině a je tedy utvářena Hercynským systémem, pouze malý výběžek Hornomoravského úvalu z Alpsko-himalájského systému na jihovýchodě řadíme ke Karpatům. V rámci provincie Česká vysočina spadá okres Šumperk do Orlické a Jesenické oblasti. Tyto oblasti jsou tvořeny desítkami geomorfologickými celky (viz příloha č. 18), přičemž největší území zaujímá Hanušovická vrchovina s nejvyšším vrcholem Jeřáb (1 003 m n. m.). Ráz povrchu okresu Šumperk určují hornatiny Hrubého Jeseníku, Králického Sněžníku a Rychlebských hor se svým podhůřím. Kotliny, brázdy a nížiny zasahují jen do okrajových částí okresu.

Z hlediska geologických poměrů je pro okres Šumperk charakteristická velká složitost geologické stavby a pestré zastoupení hornin. Sledované území představuje z hlediska geologie jedno z nejsložitějších území Českého masivu a jeho geologický vývoj můžeme sledovat už od strahor (proterozoika). Na stavbě šumperského okresu se podílely všechny geologické éry (viz příloha č. 19) a budují je horniny vyvřelé, usazené i metamorfované. Horniny metamorfované převládají a společně s vyvřelými horninami budují horstva okresu, zatímco usazené horniny zasahují jen do jeho okrajových částí. Převážně třetihorní a čtvrtohorní sedimenty vyplňují nížiny a údolí okresu. V poslední době ledové došlo v jižní části okresu k navátí spraší a sprašových hlín, na nichž se vytvořily kvalitní půdy, které se těžily na výrobu cihel. Ve sledovaném území se nachází také mnoho významných nalezišť nerostů. V trhlínách

³⁰ Úřad práce Šumperk (2011).

³¹ MELZER, M., SCHULTZ, J., et al. (1993), str. 13–61.

vykrystalované nerosty tzv. alpské parageneze (křišťál, albit, epidot, titanit aj.) se sbírají v okolí Sobotína či v Krásném u Šumperka. V opuštěných lomech na krupník u Sobotína a Vernířovic se sbíral aktinolit, amfibolový azbest a krystaly magnetitu. U Petrova nad Desnou je naleziště krystalů staurolitu a u Sobotína se ve svoru nacházejí granáty. V obci Bludov nalezneme horninu „bludovit“. V současné době je v okrese Šumperk nejvýznamnější těžba vápence ve Vitošově u Zábřeha. Vápenka Vitošov patří mezi tři největší vápenky v České republice. K těžbě kameniva dochází zejména v Kamenolomu Zábřeh–Račice a v Kamenolomu Bohdíkovi. Těžba štěrkopísků probíhá v Mohelnici.

V rámci hydrologie patří okres Šumperk k úmoří Černého moře, povodí řeky Dunaj. Na severu území se nachází hlavní evropská rozvodnice mezi Baltským a Černým mořem. Úmoří Severního moře na území okresu nezasahuje, ale dotýká se jeho hranic na vrcholu Jeřábu. Nejdůležitější vodní toky okresu Šumperk jsou zachyceny v příloze č. 20. Nejvýznamnější řekou sledovaného území je hlavní moravská řeka, Morava, pramenící na jižních svazích Králického Sněžníku ve výšce 1 380 m n. m. a vtékající na území okresu Šumperk po 16 km toku. Morava se svými přítoky odvodňuje téměř celé sledované území. Přirozené vodní plochy nejsou na území okresu Šumperk zastoupeny ve velkém množství. Významné jsou pouze rašelinná jezírka nacházející se v Hrubém Jeseníku. Celkově převažují vodní plochy antropogenního původu, avšak ani ty zde nedosahují větších rozměrů. Největší z nich je Polický rybník na Rohelci (13 ha). Údolní nádrže jsou taktéž na území okresu jen menší. Významná je vodárenská nádrž Nemilka (20,7 ha), ležící na stejnojmenném toku asi 3 km západně od Zábřehu na Moravě. Tato nádrž je využita pro vodárenství, kdy pitnou vodou zásobuje město Zábřeh, ale má také rekreační využití. Druhou vodní nádrží je víceúčelová nádrž Krásné na Hraběšickém potoce (10 ha). Nejvýznamnější jsou však dvě nádrže přečerpávací vodní elektrárny Dlouhé Stráně na řece Divoká Desná v Hrubém Jeseníku. Velkých rozměrů však dosahují také nádrže vzniklé těžbou. Například tři „jezera“ vzniklá těžbou štěrkopísků u Mohelnice a Moravičan mají celkovou plochu asi 100 ha a dosahují hloubky 15–24 m. V okrese Šumperk se nachází také zdroje minerálních vod, které jsou využívány v lázeňství. Jedná se o minerální vody sirovodíkové. Sírnych pramenů je využíváno v lázních Velké Losiny a v lázních Bludov.

Pro podnebí v okrese Šumperk jsou charakteristické velké teplotní rozdíly na poměrně malé vzdálenosti, podmíněné velkým rozpětím nadmořských výšek.

Na území okresu zasahují všechny tři hlavní podnebné oblasti, které se v České republice vyskytují (*viz příloha č. 21*). Teplá oblast zasahuje pouze na jihovýchodě okresu do okolí Mohelnice a Úsova. Chladná oblast zaujímá asi polovinu okresu, zejména severní část, taktéž všechna vyšší pohoří nad asi 500–600 m nadmořské výšky. Mírně teplá oblast se nachází ve zbytku území, zejména v Zábřežské a Úsovské vrchovině. Pokud jde o kontinentalitu podnebí, tak se zájmová oblast nachází na rozhraní mezi převážně oceánským a převážně kontinentálním podnebím. Charakteristickým jevem jsou na Šumpersku časté teplotní inverze, kdy zvláště v chladné polovině roku teplota ve vrcholových částech pohoří bývá vyšší než v kotlinách pod nimi. Na Pradědu a v oblasti kolem něj je nejdrsnější podnebí na Moravě. Nevyskytují se zde například vůbec letní dny s teplotou nad 25 °C a mrznout zde může v kterémkoliv měsíci včetně července a srpna. V Šumperku je letních dnů průměrně 39,9 za rok. Nejméně srážek spadne na Mohelnicku. Hojné srážky, nad 1000 mm ročně, má téměř celý Hrubý Jeseník a Králický Sněžník. Důležitým klimatickým činitelem je také vítr. Největší síly dosahuje na vrcholu Pradědu, který patří k největrnějším místům v České republice. Průměrná rychlost větru je tam 7,4 m/s. Průměrně v 69 dnech v roce zde vítr dosahuje rychlosti mohutné vichřice (25 m/s).

Nejrozšířenějším půdním typem v okrese Šumperk jsou hnědé půdy (kambizemě). Tyto půdy se vyskytují převážně v oblastech vrchovin a pahorkatin, v nadmořské výšce 450–800 m n. m. Mateční horninou těchto půd jsou veškeré horniny skalního podkladu – ruly, svory, břidlice, fylity atd. Hnědé půdy přechází v polohách nad 800 m n. m. v podzoly a rezivé půdy. V nejvyšších polohách okresu jsou také zastoupeny alpínské a rašeliništní půdy. Rašeliništní půdy nalezneme zejména v oblasti Rejvízu a alpínské půdy na hřebenu Hrubého Jeseníku. Podzoly se nachází zejména v oblasti Králického Sněžníku, části Hrubého Jeseníku a také ve výběžku Rychlebských hor. Nejnižší polohy okresu vyplňují nejvhodnější půdy pro zemědělství, nivní půdy (fluvizemě). Tyto půdy nalezneme v jižní části okresu, zejména podél toku řeky Moravy v okolí obce Postřelmov a měst Loštice, Mohelnice, Zábřeh a Šumperk. V okrese Šumperk jsou dále zastoupeny hnědozemě, luvizemě a pseudogleje.³²

Na základě fytogeografického členění České republiky spadá území okresu Šumperk do dvou fytogeografických oblastí – mezofytika a oreofytika. Oblast

³² MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 45–50., Národní geoportál INSPIRE (2013).

mezofytika zaujímá největší část území Čech a Moravy a představuje typickou flóru pahorkatinného až podhorského výškového vegetačního stupně. Oreofytikum je oblast horské květeny. Chybějí zde až na některé výjimky teplomilné druhy. Krajina okresu Šumperk je velmi rozmanitá, čemuž odpovídá také pestrost fauny. Lze předpokládat, že zde žije alespoň 25 000 druhů. Naprostá většina fauny patří k Šumperskému a Jesenickému bioregionu. Převládá zde běžná středoevropská fauna, pouze na vrcholech Hrubého Jeseníku a Králického Sněžníku převládá horská fauna, ve které nalezneme i některé ohrožené druhy.

V okrese Šumperk se nalézají dvě chráněné krajinné oblasti (CHKO Jeseníky a CHKO Litovelské Pomoraví), dále 4 národní přírodní rezervace (Králický Sněžník, Šerák-Keprník, Praděd a Rašeliniště Skřítek), 11 přírodních rezervací, 12 přírodních památek, 2 přírodní parky a 3 ptačí oblasti. Zvláště chráněná území zaujímají 22 % rozlohy okresu Šumperk.

5. Analýza trhu práce v okrese Šumperk a v České republice po roce 1989

Listopadové události roku 1989 nastartovaly v naší republice řadu důležitých politických, ekonomických a společenských přeměn, které významně ovlivnily další život většiny obyvatel České republiky. Došlo k rozbití dřívějších ideologických dogmat a byla nastoupena cesta k obnově demokratických principů v politické oblasti a tržních vztahů v hospodářství. Přejít k tržnímu systému vyvolal rozsáhlé změny ve všech sektorech národního hospodářství, zvláště výrazný dopad měl na dříve preferovanou oblast průmyslové výroby.³³

Přejít od centrálně plánovaného hospodářství na ekonomiku tržní nebyl bezbolestný a celou transformaci provázela řada problémů. Země, která se v předchozím období orientovala na trhy východního bloku, ztratila rozpadem těchto trhů a zejména bývalého SSSR odbytiště pro své strojírenské výrobky. Docházelo proto k omezování zbrojní výroby, těžkého strojírenství i těžby hnědého a černého uhlí. To mělo za následek enormní nezaměstnanost v určitých regionech (zejména severní Čechy a severní Morava). Vlivem strukturálních změn v československém průmyslu představovala transformace také významnou změnu v obchodním spojení se světem – země se přestala orientovat jen na trhy bývalého východního bloku a začala usilovat o získávání obchodních partnerů i mezi vyspělými světovými ekonomikami.³⁴

Velmi důležitým momentem se stala změna vlastnických vztahů a s ní spojený vstup zahraničních firem do některých průmyslových podniků. V důsledku nastoupených změn se proměnila odvětvová skladba průmyslu a došlo ke snížení výroby i počtu pracovníků v tomto resortu.³⁵

V důsledku hospodářských a společenských změn se na konci roku 1992 Československo rozdělilo na dva samostatné státy – Českou republiku a Slovenskou republiku. Od 1. ledna 1993 začala tedy česká ekonomika fungovat odděleně a musela se vyrovnávat nejen se změnami na světových trzích, ale také se změnami spojenými s rozpadem někdejšího československého státu.³⁶

Před novou vládou stál počátkem devadesátých let úkol zajistit, již zmiňovaný, přechod od centrálně plánované chráněné ekonomiky k otevřenému hospodářství

³³ TOUŠEK, V., VANČURA, M. (1996), str. 4.

³⁴ JENERÁLOVÁ, I. (2011).

³⁵ TOUŠEK, V., VANČURA, M. (1996), str. 4.

³⁶ JENERÁLOVÁ, I. (2011).

fungujícím na základě tržních vztahů. Koncepce reformní strategie zpracovávaná v roce 1990 vyžadovala komplexní přístup, do jehož rámce byla zahrnuta časová posloupnost širokého spektra opatření zaměřených na cenovou liberalizaci, liberalizaci zahraničního obchodu, zavedení vnitřní konvertibility měny a privatizaci.

Základní kámen ekonomické reformy představovala cenová deregulace. Poprvé po několika desetiletích tak podniky měly možnost samy určovat ceny svých výrobků. Velmi důležitým reformním krokem bylo rozhodnutí o vnitřní směnitelnosti koruny od ledna 1991, které znamenalo výrazný krok v liberalizaci zahraničního obchodu. Před zavedením vnitřní směnitelnosti koruny byla provedena její devalvace, s cílem udržet pevný směnný kurs koruny.³⁷

Nově vzniklá Česká republika pokračovala v započaté transformaci ekonomiky formou privatizace, která se ukázala jako značně náročná, s různými dopady na jednotlivé části státu. Česká privatizace se stala kombinací navrácení majetku původním vlastníkům a jejich dědicům, prodeje majetku domácímu a zahraničnímu kapitálu a jeho „rozdávání“ obyvatelstvu prostřednictvím investičních kupónů. Privatizační proces byl rozdělen na dvě části: malou privatizaci čili privatizaci drobného podnikání a malých podniků a velkou privatizaci týkající se bývalých státních podniků zejména průmyslových, dále stavebních, ale také obchodních a zemědělských organizací. Celkem se do konce roku 1995 podařilo pomocí všech výše uvedených metod privatizovat nebo částečně privatizovat 1 719 průmyslových subjektů, které reprezentovaly 70 % industriální výroby v České republice.³⁸

K dalekosáhlým změnám došlo v hospodářském životě také v okrese Šumperk. Jen do konce roku 1990 bylo v ohledu soukromého podnikání evidováno 6 510 povolení, z toho u 1 035 podnikatelů byla tato činnost jediným nebo hlavním podnikáním. Tento počet během následujícího roku 1991 dále stoupal, neboť jen v malé privatizaci bylo v dražbě privatizováno dalších 192 prodejen. Odvrácenou stranu tohoto procesu tvoří rostoucí nezaměstnanost, s níž se okres Šumperk s 8,4 % zařadil koncem roku 1991 na třetí místo v České republice.³⁹

³⁷ TOUŠEK, V., VANČURA, M. (1996), str. 7, 8.

³⁸ TOUŠEK, V., VANČURA, M. (1996), str. 9., JENERÁLOVÁ, I. (2011).

³⁹ MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 92.

5.1 Zaměstnanost

5.1.1 Hospodářství v okrese Šumperk z historického pohledu

Řemesla ve městech dnešního šumperského okresu byla podobná jako všude jinde. Období 14. a 15. století bylo typické pro řemeslné cechy. Dominantní postavení měla dříve v okrese Šumperk textilní výroba. Byl zde od nepaměti pěstován len a výroba plátna byla přímo spjata s výrobou zemědělskou jako součást vesnického hospodářství. Tkalci plátna podobně jakou soukeníci pracovali ve svých ceších ve 14. a 15. století hlavně pro tuzemský trh. V 16. století dosáhla městská textilní výroba již takové úrovně, že přesáhla potřebu vnitřního trhu a začala vyrábět pro zahraniční trh. V roce 1785 vznikla v Šumperku textilní manufaktura nazývaná manšestrová továrna. Továrna vyráběla manšestr, plyš a trip, později také plátno. Větší význam, přesahující hranice regionu, mělo také hrnčířství na Mohelnicku, zejména v Lošticích. Z některých řemesel a drobné výroby se plynule vyvinula významná průmyslová odvětví. Bylo to zejména, kromě textilní výroby, papírenství a významný byl také dřevozpracující průmysl, zejména pily.⁴⁰ Na konci 18. století a zejména v 19. století začaly být cechy rušeny z důvodu bránění technologickému rozvoji a konkurenčního prostředí.⁴¹

První šumperská manufaktura (manšestrová továrna) doplatila na krizi v plátenictví a v roce 1828 zanikla. V roce 1856 však vznikl další z významných textilních podniků okresu Šumperk, konkrétně Bavlnářský závod Orban, který byl zřízen jako barvírna příže. Později v roce 1870, po smrti majitele Lensena, odkoupil jeho polovinu dosavadní společník Wilhelm Brass. Ten se zasloužil o rozšíření továrny o tři přádelny bavlny a skladové prostory.⁴²

V roce 1901 byl v Zábřehu založen podnik Hedva Hermannem Schefterem jako tkalcovna hedvábí. Po 1. světové válce došlo k přístavbám a rozšiřování a Hedva se stala největší a nejmodernější továrnou ve městě.⁴³

Některá průmyslová odvětví neměla na okrese starou tradici a začala se rozvíjet až na přelomu 19. a 20. století, popřípadě až ve století dvacátém. Patří sem například průmysl elektrotechnický, reprezentovaný podniky MEZ⁴⁴ v Mohelnici a Postřelmově, průmysl strojírenský (řetězárna v České Vsi a drátovny v Kamenné), jakož i výroba

⁴⁰ MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 114.

⁴¹ MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 114.

⁴² BARTOŠ, J a kol (2004), MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 133.

⁴³ BARTOŠ, J a kol (2004), MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 133.

⁴⁴ MEZ = Moravské elektrotechnické závody.

jízdních kol v Sobotíně a Loučné nad Desnou. Jedním z významných podniků byl také podnik Skrat založený v roce 1927 bratry Rýznarovými, který se specializoval na výrobu elektromotorů. Později podnik začal vyrábět také elektrické pračky, na což potřeboval odlitky z hliníku, mosazi a bronzu, proto došlo ke zřízení slévárny barevných kovů.⁴⁵

Po ukončení druhé světové války se začala též rozvíjet průmyslová výroba podniků, z nichž převážná část byla na základě prezidentských dekretů konfiskována a dána pod národní správu. Na území tehdejšího okresu Šumperk byly vytvořeny tři velké národní podniky – Moravskoslezské lnářské podniky Šumperk, Tkalcovny a úpravny jemného lnu Frývaldov a Moravské papírny Jindřichov. Během roku 1946 k nim přibyly i Moravskoslezské pily. Do všech průmyslových podniků, které zatím nepodléhaly znárodnění, byly po únoru 1948 dosazeny národní správy a během téhož roku pak všechny závody pod národní správou byly postupně začleňovány do příslušných národních podniků. Současně se také začala měnit orientace průmyslu na těžké strojírenství a zbrojní výrobu. Projevilo se to jak v zavádění nových výrob v už existujících podnicích, například nevýbušných přístrojů pro doly a dopravu v MEZ Postřelmov, v přeměně zábřežského závodu MEZ v závod ČKD Praha, v podstatném rozšíření jejich výroby jako byla výroba tvrdokovů v pozdějším n. p. Pramet v Šumperku, tak v zakládání nových podniků, jako byl nový podnik ŽOS Šumperk. Jiná průmyslová odvětví po válce zcela zanikla, například kuriózní výroba fezů v Mikulovicích, výroba varhan v Pekařově a výroba zápalek v Lošticích a Mohelnici.⁴⁶

Po válce dochází také ke znárodnění největších zábřežských průmyslových podniků, zejména textilních závodů Orban a Hedva. Textilní továrna Wilhelma Brasse byla začleněna do n. p. Spojené české a slovenské bavlnářské závody Utex v Ústí nad Orlicí, od roku 1949 Vigona Svitavy a později patřila do n. p. Perla Česká Třebová. Tkalcovna hedvábí Hermanna Scheftera se stala součástí n. p. Tkalcovny hedvábí Praha, později Atlas Zábřeh a od roku 1958 patřila pod n. p. Hedva Moravská Třebová. Závod Skrat byl v roce 1951 byl podnik začleněn pod n. p. MEZ Postřelmov.⁴⁷

V rámci restrukturalizace hospodářství se projevily změny spojené s útlumem průmyslové výroby, které zasáhly zejména textilní obory. Tento fakt se projevilo především u továrny Hedva, kde došlo v roce 1996 k zastavení provozu. Podobný konec

⁴⁵ BARTOŠ, J a kol (2004), MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 114, 133.

⁴⁶ MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 90–91, 114.

⁴⁷ BARTOŠ, J a kol (2004), MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 114.

měl závod Orban. Po roce 1989 se zde zachovala pouze výroba netkaných textilií a v roce 2005 byl podnik v Zábřehu uzavřen.⁴⁸ Závod Skrat se později stal součástí firmy Nová huť Klementa Gottwalda v Ostravě a v dnešní době spadá pod Slovácké strojírný a. s. (od roku 2000).⁴⁹

5.1.2 Zaměstnanost v okrese Šumperk a ČR po roce 1989

V listopadu roku 1989 byly v České republice nastartovány důležité změny. Přejít z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní vyvolal obměnu, co se týče sektorů národního hospodářství. Obrovský dopad měl zvláště na oblast průmyslové výroby. Před rokem 1990 bylo v sekundárním sektoru zaměstnáno nejvíce pracujících obyvatel (v České republice 48,2 %, okres Šumperk 49 %). S počátkem 90. let nastala pro průmyslové podniky zcela nová situace. Některé byly nuceny omezovat výrobu z důvodu ztráty odbytiště pro své výrobky a musely také snižovat počet zaměstnanců. Více než půl milionu pracovníků, tedy asi čtvrtina z původního počtu 2,1 miliónů osob, odešlo mezi lety 1989 a 1995 z průmyslu. Váha průmyslu na tvorbě hrubého domácího produktu také výrazně klesla po roce 1989. V roce 1989 podíl průmyslu na HDP činil 58,3 % a v roce 1995 pouze 34,8 %. Uvnitř průmyslu došlo k „odlehčení“ struktury ve prospěch zpracovatelského odvětví na úkor těžby paliv a energetiky. Naopak kladně byla hodnocena kvalifikace a vzdělanost pracovní síly a poměrně nízký podíl pracovní síly v zemědělství (v České republice 13,1 %, v okrese Šumperk 16,9 %).⁵⁰

Tab. č. 8 – Struktura zaměstnaných osob v okrese Šumperk a v České republice podle jednotlivých sektorů národního hospodářství k 31. 12. 1989

	Počet zaměstnanců			index specializace
	Okres Šumperk		Česká republika	
	Abs.	(%)	(%)	
Pracovní síla	81 217	100,00	100,00	1,00
I. sektor	13 751	16,93	13,09	1,29
II. sektor	39 791	48,99	48,22	1,02
III. sektor	27 675	34,08	38,69	0,88

Zdroj: Databáze Centra pro regionální rozvoj MU Brno, 2013. Vlastní zpracování.

⁴⁸ BARTOŠ, J. a kol. (2004), MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 133.

⁴⁹ BARTOŠ, J. a kol. (2004), MELZER, M., SCHULTZ, J. et al. (1993), str. 114.

⁵⁰ KOTRUSOVÁ, M. (1998), s. 11., TOUŠEK, V., VANČURA, M. (1996), str. 4.

Jak již bylo zmíněno výše, v roce 1989 byl v okrese Šumperk podíl zaměstnaných osob v průmyslu vyšší než v případě České republiky. Největší podíl ekonomicky aktivních obyvatel je zastoupen v roce 1989 v sekundárním sektoru, a to jak v případě okresu Šumperk, tak v případě České republiky. V obou případech pracoval tehdy v sekundéru téměř každý druhý ekonomicky aktivní občan. Index specializace vykazuje pro první sektor relativně vysoké hodnoty, můžeme tedy konstatovat, že v roce 1989 byl okres Šumperk zemědělsky zaměřen.

Tab. č. 9 – Struktura zaměstnaných osob ve zpracovatelském průmyslu v okrese Šumperk a v České republice podle jednotlivých odvětví k 31. 12. 1989

odvětví průmyslu	okres Šumperk		Česká republika	index specializace
	Abs.	(%) na PS	(%) na PS	
Potravinářský	1 582	1,95	2,77	0,70
Textilní, kožedělný, oděvní	7 171	8,83	5,31	1,66
Chemický	131	0,16	2,27	0,07
Skla a stavebních hmot	2 145	2,64	2,44	1,08
Hutnický a kovodělný	5 052	6,22	4,93	1,26
Strojírenský	8 159	10,05	11,49	0,87
Elektrotechnický	6 389	7,87	2,69	2,93
Dřevozpracující	1 926	2,37	1,47	1,61
Papírenský, polygrafický	2 602	3,20	0,88	3,64
Paliv a energetiky	556	0,68	5,01	0,14
Ostatní	217	0,27	1,12	0,24
Zpracovatelský prům. (ZP)	35 930	44,24	40,38	1,10
Pracovní síla (PS)	81 217	100,00	100,00	

Zdroj: Databáze Centra pro regionální rozvoj MU Brno, 2013. Vlastní zpracování.

V roce 1989 bylo z 39 791 osob zaměstnaných v sekundárním sektoru zaměstnáno 90,3 % ve zpracovatelském průmyslu. Z odvětví tohoto průmyslu byl nejvíce v okrese Šumperk zastoupen průmysl strojírenský (ŽOS Šumperk, Velamos), textilní, kožedělný a oděvní (Moravolen Šumperk, Hedva Moravská Třebová, Perla Ústí nad Orlicí) a na třetím místě byl průmysl elektrotechnický (MEZ Mohelnice, MEZ Postřelmov). V okrese Šumperk měl také velký význam papírenský a polygrafický průmysl, což potvrzuje index specializace rovný 3,64. Významným podnikem v tomto odvětví byly Olšanské papírny. Největším zaměstnavatelem v okrese byl v roce 1989 podnik MEZ Mohelnice, který poskytoval práci téměř 4 000 osob.

Tab. č. 10 – Průmyslové podniky s největším počtem zaměstnanců v okrese Šumperk k 31. 12. 1989

Podnik	Závod	Odvětví	Počet zaměstnanců
MEZ Mohelnice	Mohelnice, Leština	elektrotechnický	3 959
Moravolen Šumperk	Šumperk, Leština, Staré Město *	textilní	2 575
MEZ Postřelmov	Postřelmov, Zábřeh, Jedlí, Oskava	elektrotechnický	2 240
Pramet Šumperk	Šumperk, Leština, Staré Město	kovozpracující	2 100
ŽOS Šumperk	Šumperk	strojírenský	1 502
Hedva, Moravská Třebová	Šumperk	textilní	1 244
Velamos	Sobotín, Loučná nad Desnou	strojírenský	1 106
SM Dřevozávody	Šumperk, Hoštejn, Loučná n. Desnou, Zábřeh, Malá Morava	dřevozpracující	1 024
Olšanské papírny	Lukavice, Ruda n. Moravou, Loštice	papírenský	844
Perla, Ústí nad Orlicí	Zábřeh	textilní	833

Zdroj: Databáze Centra pro regionální rozvoj MU Brno, 2013. Vlastní zpracování.

Změny, které nastaly po roce 1989, jsou patrné z následující tabulky.

Tab. č. 11 – Struktura zaměstnaných osob v okrese Šumperk a v České republice podle jednotlivých sektorů národního hospodářství k 31. 12. 1999

	Počet zaměstnanců			index specializace
	Okres Šumperk		Česká republika	
	Abs.	(%)	(%)	
Pracovní síla	52 599	100,00	100,00	1,00
I. sektor	4 022	7,65	5,4	1,42
II. sektor	24 438	46,46	37,3	1,24
III. sektor	24 139	45,89	57,3	0,80

Zdroj: Databáze Centra pro regionální rozvoj MU Brno, 2013. Vlastní zpracování.

Mezi lety 1989 a 1999 došlo ke snížení počtu osob zaměstnaných v primárním sektoru, kdy zde ubylo téměř 70 % zaměstnaných osob. I přesto má okres Šumperk vysoký index specializace pro primér (1,42). Velkou změnu zaznamenal také třetí

sektor. Zatímco v roce 1989 představoval počet osob pracujících v terciéru 34 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, tak v roce 1999 byl podíl těchto osob již téměř 46 %.

Tab. č. 12 – Struktura zaměstnaných osob ve zpracovatelském průmyslu v okrese Šumperk a v České republice podle jednotlivých odvětví k 31. 12. 1999

odvětví průmyslu	okres Šumperk		Česká republika	Index specializace
	Abs.	(%) na PS	(%) na PS	
Potravinářský	1 633	3,10	3,07	1,01
Textilní, kožedělný, oděvní	2 112	4,02	3,14	1,28
Chemický	521	0,99	2,14	0,46
Skla a stavebních hmot	1 282	2,44	1,64	1,49
Hutnický a kovo zpracující	3 109	5,91	4,81	1,23
Strojírenský	3 515	6,68	5,01	1,33
Elektrotechnický	4 145	7,88	3,14	2,51
Dřevozpracující	1 399	2,66	1,44	1,85
Papírenský, polygrafický	1 691	3,21	1,18	2,72
Paliv a energetiky	102	0,19	1,27	0,15
Ostatní	1 198	2,28	3,14	0,73
Zpracovatelský prům. (ZP)	20 707	39,37	29,98	1,31
Pracovní síla (PS)	52 599	100,00	100,00	

Zdroj: Databáze Centra pro regionální rozvoj MU Brno, 2013. Vlastní zpracování.

Mezi lety 1989 a 1999 došlo také ke změnám ve zpracovatelském průmyslu. Na prvním místě již nestojí průmysl strojírenský, nýbrž průmysl elektrotechnický, který tvoří více než 20 % zpracovatelského průmyslu a na pracovní síle se podílí téměř 8 %, což je o dost více než v případě České republiky, kde podíl elektrotechnického průmyslu na pracovní síle je pouze 3,1 %. Průmysl strojírenský tentokrát zaujímá až druhé místo s podílem téměř 17 % na zpracovatelském průmyslu. Navíc se také propadl význam textilního průmyslu, ve prospěch průmyslu hutnického a kovo zpracujícího. Textilní průmysl, který v roce 1989 tvořil téměř 20 % zpracovatelského průmyslu, se o deset let později podílí pouze 10 %. Význam pro okres Šumperk má však také průmysl papírenský a polygrafický, což dokazuje nejvyšší index specializace.

Tab. č. 13 – Průmyslové podniky s největším počtem zaměstnanců v okrese Šumperk k 31. 12. 1999

Podnik	Závod	Odvětví	Počet zaměstnanců
Siemens Elektromotory s. r. o.	Mohelnice	elektrotechnický	2 068
MORPA, a. s.	Šumperk	papírenský	1 080
Pars DMN, s. r. o.	Šumperk	strojírenský	864
MEP Postřelmov, a. s.	Postřelmov	elektrotechnický	749
Pramet Tools, s. r. o.	Šumperk	kovozpracující	671
Nobleslen, a. s.	Šumperk	textilní	627
Lillehammer, s. r. o.	Olšany	papírenský	509
Nová hut' Zábřeh, a. s.	Zábřeh	hutnický	490
Hella Autotechnik, s. r. o.	Mohelnice	elektrotechnický	438
Fortex - AGS, a. s.	Šumperk	kovozpracující	430

Zdroj: Databáze Centra pro regionální rozvoj MU Brno, 2013. Vlastní zpracování.

K výrazným změnám došlo v okrese Šumperk mezi lety 1989 a 1999 také ve struktuře nejvýznamnějších podniků. Do situace totiž významně zasáhla restrukturalizace. Podnik MEZ Mohelnice byl prodán v roce 1994 zahraniční firmě Siemens a v Mohelnici tak vznikl závod Siemens Elektromotory s. r. o. Došlo také k poklesu počtu zaměstnanců tohoto podniku a to z necelých 4 tisíc na 2 tisíce zaměstnanců. Další podnik, Moravolen Šumperk, byl privatizován do společnosti Nobleslen, a. s. I zde došlo k poklesu zaměstnanců, téměř o 70 %. Z podniku MEZ Postřelmov vznikl v roce 1994 podnik MEP Postřelmov. Firma Pramet Šumperk se v roce 1999 spojila se zahraničním partnerem a vznikly tak podniky Pramet Tools, s. r. o. a Pramet a. s. Pramet Tools zaměstnával 671 osob v roce 1999. V neposlední řadě došlo k rozdělení podniku ŽOS Šumperk v roce 1993 na tři podniky: Pars DMN, s. r. o., Pars DMN CZ, s. r. o. a Pars Holding, s. r. o. Olšanské papírny byly prodány rakouské firmě Lillehammer, s. r. o.

O vývoji podniků Hedva, Moravská Třebová a Perla, Ústí nad Orlicí bylo psáno již v kapitole věnující se hospodářství v okrese Šumperk z historického pohledu.

Tab. č. 14 – Struktura zaměstnaných osob v okrese Šumperk a v České republice podle jednotlivých sektorů národního hospodářství k 31. 12. 2011

	Počet zaměstnanců			index specializace
	Okres Šumperk		Česká republika	
	Abs.	(%)	(%)	
Pracovní síla	55 374	100,00	100,00	1,00
I. sektor	2 240	4,05	3,04	1,33
II. sektor	25 276	45,65	35,69	1,28
III. sektor	27 858	50,31	61,28	0,82

Zdroj: Databáze Centra pro regionální rozvoj MU Brno, 2013. Vlastní zpracování.

Mezi lety 1999 a 2011 došlo k dalším změnám ve struktuře zaměstnaných osob podle jednotlivých sektorů národního hospodářství. Podíl osob pracujících v zemědělství či lesnictví klesl z necelých 8 % na 4 %, naopak došlo k navýšení podílu osob pracujících v terciéru. Zde v roce 2011 pracoval každý druhý. V porovnání s Českou republikou je zde tento podíl ještě vyšší. V České republice pracuje více než 61 % v třetím sektoru.

Tab. č. 15 – Struktura zaměstnaných osob ve zpracovatelském průmyslu v okrese Šumperk a v České republice podle jednotlivých odvětví k 31. 12. 2011

odvětví průmyslu	okres Šumperk		Česká republika	Index specializace
	Abs.	(%) na PS	(%) na PS	
Potravinářský	1 567	2,83	2,60	1,09
Textilní, kožedělný, oděvní	732	1,32	1,29	1,02
Chemický	780	1,41	2,46	0,57
Skla a stavebních hmot	846	1,53	1,07	1,43
Hutnický a kovozpracující	4 100	7,40	4,65	1,59
Strojírenský	4 782	8,64	6,67	1,30
Elektrotechnický	4 429	8,00	3,63	2,20
Dřevozpracující	763	1,38	0,80	1,73
Papírenský, polygrafický	1 119	2,02	0,82	2,46
Ostatní	923	1,67	1,64	1,02
Zpracovatelský prům. (ZP)	20 041	36,19	25,64	1,41
Pracovní síla (PS)	55 374	100,00	100,00	

Zdroj: Databáze Centra pro regionální rozvoj MU Brno, 2013. Vlastní zpracování.

Došlo také k určitým změnám v odvětvích zpracovatelského průmyslu. V roce 2011 největší podíl tvoří, stejně jako v roce 1989, průmysl strojírenský. V okrese Šumperk představuje téměř 24 % a v České republice 26 % zpracovatelského průmyslu. Druhé místo patří průmyslu elektrotechnickému s 22 % v okrese Šumperk. V případě České republiky je druhá pozice zastoupena průmyslem hutnickým a kovo zpracujícím (18 %). Tento průmysl je v okrese Šumperk až na třetím místě, kdy tvoří 20,5 % zpracovatelského průmyslu. Nejmenší zastoupení v okrese Šumperk má v rámci zpracovatelského průmyslu průmysl chemický, jehož podíl jsou necelá 4 %. V České republice je to průmysl dřevozpracující (3,1 %). Dle indexu specializace, má v okrese Šumperk důležité postavení stále průmysl papírenský a polygrafický (index specializace je 2,5) a také průmysl elektrotechnický (index specializace je 2,2).

Tab. č. 16 – Průmyslové podniky s největším počtem zaměstnanců v okrese Šumperk k 31. 12. 2011

Podnik	Závod	Odvětví	Počet zaměstnanců
Siemens s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice	Mohelnice	elektrotechnický	2 178
Hella Autotechnik, s. r. o.	Mohelnice	elektrotechnický	989
Epcos s. r. o.	Šumperk	elektrotechnický	987
Pars nova a. s.	Šumperk	strojírenský	825
Pramet Tools, s. r. o.	Šumperk	kovo zpracující	755
Klein & Blažek spol. s r. o.	Štítý	strojírenský	647
OP papírna, s. r. o.	Olšany	papírenský	527
HDO spol. s r. o.	Zábřeh	kovo zpracující	409
Úsovsko a. s.	Klopina	potravinářský	369
ZKL Hanušovice, a. s.	Hanušovice	strojírenský	343

Zdroj: Databáze Centra pro regionální rozvoj MU Brno, 2013. Vlastní zpracování.

Z hlediska nejvýznamnějších podniků, co do počtu zaměstnanců, v okrese Šumperk je největším zaměstnavatelem firma Siemens, s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice, který zaměstnává více než 2 100 osob. Druhý důležitý podnik sídlí také v Mohelnici a také spadá pod elektrotechnický průmysl, zaměstnává však už necelých 1 000 osob. Je jím Hella Autotechnik, s. r. o. Následující tři podniky mají sídlo v okresním městě, v Šumperku. První z nich, firma Epcos s. r. o. je taktéž elektrotechnická firma zaměstnávající také necelých 1 000 osob. Dále firma Pars nova

a. s. a Pramet Tools, s. r. o. Nad 500 zaměstnanců mají ještě firmy OP papírna, s. r. o. a Klein & Blažek spol. s r. o.

5.1.3 Přímé zahraniční investice

Jako ukazatel otevřenosti ekonomiky a příznivého podnikatelského prostředí se často uvádí výše přímých zahraničních investic (PZI). Tyto údaje sleduje Česká národní banka.

Přímá zahraniční investice se v souladu s EUROSTATem a MMF⁵¹ definuje takto: „Přímá zahraniční investice odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika investora (přímá investice). Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a významný vliv na řízení podniku. Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty, tak všechny následující kapitálové transakce mezi nimi a mezi afilovanými podniky, zapsanými i nezapsanými v obchodním rejstříku.“⁵²

Příliv přímých zahraničních investic v mnohém vypovídá o zdraví hostitelské ekonomiky a udržitelnosti jejích fundamentů, je indikátorem vnější ekonomické důvěry v domácí podnikatelské prostředí. Důvody lokalizace PZI se liší a mnohdy se postupem času mění. V případě České republiky se nejčastěji uvádějí jako motivy vstupu PZI relativně levná a kvalifikovaná pracovní síla, stabilní ekonomické a politické prostředí, výhodná geografická poloha, možnost proniknout současně na domácí i evropský trh, investiční pobídky aj.⁵³

Ačkoli se často zmiňují především pozitiva přítomnosti PZI v ekonomice, dochází s tím, jak se životní cyklus PZI dostává do dalších fází, také k projevům jejich negativ. Hostitelská ekonomika může z PZI benefitovat prostřednictvím nedluhového financování investičních aktivit, zvýšené tvorby pracovních míst, zvýšení exportního výkonu, zvýšení produktivity práce (i domácích podniků díky tzv. spill-over efektům – transferu technologií, manažerských postupů) aj. Naopak rizika PZI mohou spočívat ve vzniku duální ekonomiky⁵⁴, nadměrného prohloubení deficitu bilance výnosů

⁵¹ MMF = Mezinárodní měnový fond.

⁵² Informační portál Libereckého kraje pro inovace (2012).

⁵³ ČSÚ (2008).

⁵⁴ Duální ekonomika je situací, kdy domácí podniky zaostávají např. ve výrobě, produktivitě práce a jiných ukazatelích za podniky pod zahraniční kontrolou.

(způsobeném repatriací zisků) běžného účtu platební bilance. Na trhu práce může docházet ke zvyšování nezaměstnanosti v důsledku restrukturalizace hospodářství.⁵⁵

Aktivní podpora zahraničních i domácích investic se v České republice datuje od roku 1998, kdy česká vláda přijala usnesení o investičních pobídkách pro zahraniční investory. Systém investičních pobídek upravuje zákon o investičních pobídkách (č. 72/2000 Sb.) ve znění pozdějších předpisů. Zákon byl změněn především zákonem č. 19/2004 – tato změna s sebou přinesla snížení minimálního limitu investice, sjednocení doby poskytování úlevy na dani a možnost podávat opravné prostředky k rozhodnutí o udělení pobídek.

Investičními pobídkami rozumíme: slevu na dani z příjmů právnických osob po dobu 10 let pro nově založené společnosti nebo pro již existující právnické osoby, převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu, dále sem patří hmotná podpora vytváření nových pracovních míst (až do 200 000 Kč na zaměstnance), hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců (až do 35 % nákladů na školení) a převod pozemků podle zvláštního právního předpisu, evidovaných v katastru nemovitostí jako zemědělské pozemky a převod ostatních druhů pozemků, a to za ceny zjištěné podle zvláštního právního předpisu účinného ke dni uzavření smlouvy o převodu. Zvláštní zákony omezující převody pozemků ve vlastnictví České republiky tím nejsou dotčeny.⁵⁶

Pro udělení investičních pobídek existuje řada podmínek. Investice musí být provedena do odvětví zpracovatelského průmyslu, buď do jednoho z high-tech odvětví uvedených v zákoně, nebo do jiného odvětví zpracovatelského průmyslu za předpokladu, že přinejmenším 50 % ceny výrobní linky budou tvořit náklady na pořízení strojního zařízení uvedeného ve vládou schváleném seznamu vyspělého (high-tech) strojního zařízení. Dále musí se jednat o zavedení nové výroby, rozšíření stávající výroby či její modernizace za účelem podstatné změny výrobku nebo výrobního procesu. Investor musí investovat také nejméně 100 milionů Kč (před novelou 350 milionů Kč), v oblastech s mírou nezaměstnanosti nejméně o 25 % vyšší, než je průměrná míra nezaměstnanosti v celé České republice, je tento požadavek snížen na 60 milionů Kč a v oblastech s mírou nezaměstnanosti nejméně o 50 % vyšší, než je průměrná míra nezaměstnanosti v celé České republice, je limit investice snížen na 50 mil. Kč. Dále nejméně polovina hodnoty investice musí být financována

⁵⁵ ČSÚ (2008).

⁵⁶ Ahoj! Česká republika (2008).

z vlastního jmění. Za tímto účelem nemůže být použito vytvořeného zisku z této investice. Investor musí také pořídit strojní zařízení zařazené do kapitol 84, 85 a 90 celního sazebníku v hodnotě nejméně 60 % celkové hodnoty pořízeného dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. A v neposlední řadě navrhovaná výroba musí vyhovovat všem českým legislativním požadavkům na ochranu životního prostředí.⁵⁷

Zahraniční investice směřující do České republiky se snaží maximálně stimulovat státní Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest. Od roku 1992 usiluje CzechInvest o dobrou propagaci České republiky jako ideálního místa pro zahraniční investice a podporu přílivu přímých investic. CzechInvest je také kontaktním místem, které domácím i zahraničním podnikatelům poskytuje aktuální a odborné informace o veškerých formách podpory podnikání v České republice a možnostech jejího získání.⁵⁸

Tab. č. 17 – Stav PZI ve vybraných územních jednotkách k 31. 12. let 2007 až 2011

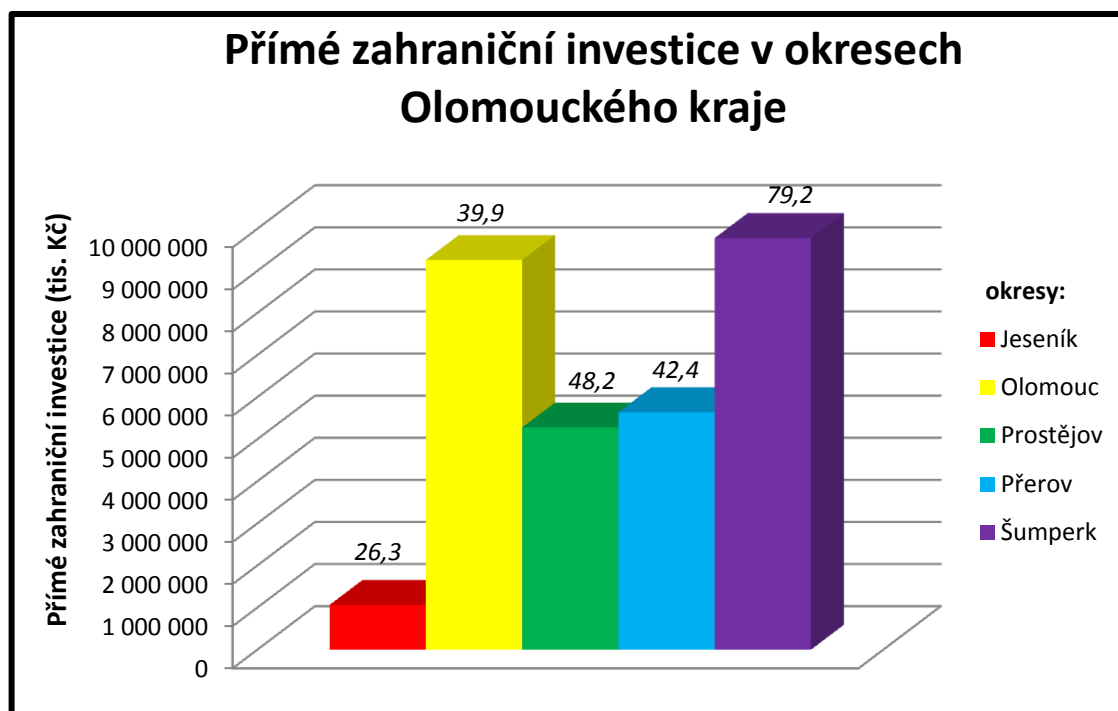
Rok	Území	Přímé zahraniční investice (tis. Kč)	Počet obyvatel	PZI na 1000 obyvatel	Pořadí v rámci okresů ČR
2007	okres Šumperk	8 693 804	124 475	69,8	38.
	Olomoucký kraj	27 106 670	641 791	42,2	
	Česká republika	2 032 111 185	10 381 130	195,8	
2008	okres Šumperk	10 733 909	124 513	86,2	28.
	Olomoucký kraj	32 217 276	642 137	50,2	
	Česká republika	2 189 454 954	10 467 542	209,2	
2009	okres Šumperk	12 092 591	124 405	97,2	23.
	Olomoucký kraj	33 399 789	642 041	52,0	
	Česká republika	2 311 197 391	10 506 813	220,0	
2010	okres Šumperk	9 338 398	124 246	75,2	35.
	Olomoucký kraj	30 468 641	641 681	47,5	
	Česká republika	2 409 580 732	10 532 770	228,8	
2011	okres Šumperk	9 779 817	123 558	79,2	33.
	Olomoucký kraj	31 022 454	638 638	48,6	
	Česká republika	2 404 151 420	10 505 445	228,9	

Zdroj: ČNB (2012), Veřejná databáze ČSÚ (2012). Vlastní zpracování.

⁵⁷ Ahoj! Česká republika (2008).

⁵⁸ Ahoj! Česká republika (2008).

Okres Šumperk má v rámci okresů Olomouckého kraje v přepočtu PZI na počet obyvatel nejlepší postavení ve všech sledovaných obdobích. V roce 2011 jsou přímé zahraniční investice v Olomouckém kraji soustředěny hlavně v okrese Šumperk, Olomouc a Přerov, kde tyto okresy tvoří téměř 80 % všech PZI v tomto kraji. Zbývající přímé zahraniční investice míří do okresu Prostějov a minimálně do okresu Jeseník. Okres Jeseník zaujímá také poslední místo, co se týče přímých zahraničních investic na 1 000 obyvatel v Olomouckém kraji, s hodnotou 26,3 tisíc Kč. Pod hodnotou PZI na 1 000 obyvatel v Olomouckém kraji, která činí 48,6 tisíc Kč, jsou kromě okresu Šumperk všechny zbývající okresy tohoto kraje. V porovnání se všemi okresy České republiky si také nestojí špatně. V roce 2011 se zařadil na 33. místo s nejvyšším počtem investic na 1 000 obyvatel a v roce 2009 získal dokonce 23. místo.⁵⁹

Obr. č. 3 – Stav PZI v okresech Olomouckého kraje k 31. 12. 2011⁶⁰

V okrese Šumperk jde nejvíce PZI do elektrotechnického průmyslu. Příkladem významných investic, které byly realizovány za pomoci agentury CzechInvest je investice společnosti Epcos z roku 2001. Investice byla realizována v okresním městě, v Šumperku, a poskytla práci více než 630 osobám. Další důležitou investicí byla

⁵⁹ ČNB (2012).

⁶⁰ ČNB (2012). Vlastní zpracování.

Čísla psaná kurzívou udávají počet PZI na 1 000 obyvatel v daných okresech Olomouckého kraje.

investice německé elektrotechnické firmy Hella, která v roce 1992 otevřela v Mohelnici výrobní závod a zaměstnává téměř 1000 zaměstnanců. V neposlední řadě nesmíme opomenout další firmu investující v okrese Šumperk do elektrotechniky a tou je firma Siemens s.r.o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice.⁶¹

5.1.4 Případová studie vlivu ekonomické krize na vybraných podnicích okresu Šumperk

Siemens s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice

Společnost Siemens s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice je součástí globálního elektrotechnického koncernu Siemens AG. Siemens patří mezi největší elektrotechnické firmy v Česku. Přes 120 let je Siemens nedílnou součástí českého průmyslu a zárukou moderních a inovativních technologií. Se svými 10,5 tisíci zaměstnanci patří mezi největší zaměstnavatele v Česku. Své technologie, produkty a služby dodává zákazníkům ze soukromého i veřejného sektoru v oblasti energetiky, zdravotnictví, průmyslové a veřejné infrastruktury a informačních technologií.⁶²

Společnost Siemens byla založena Wernerem von Siemensem 1. října 1847 v Berlíně.⁶³ Aktivity skupiny Siemens mají v českých zemích dlouholetou tradici. První zastoupení bylo otevřeno v Praze a Brně na podzim roku 1890. Již před tím, v roce 1881, Siemens dokončil osvětlení v Roustonově libeňské strojárně a v roce 1885 dodal osvětlení do Stavovského divadla. Na přelomu století Siemens postavil řadu městských elektráren, v několika městech zprovoznil veřejné osvětlení, v Praze a Olomouci vybudoval tramvajový provoz a v Ostravě elektrifikoval parní dráhu.⁶⁴

Dne 30. září roku 1904 byla založena nová společnost Ludwig Doczekal & Comp na výrobu elektrických zařízení se sídlem v Mohelnici. K postavení prvních objektů firmy došlo mezi lety 1904 a 1906. V roce 1924 společnost uzavřela smlouvu s firmou Siemens a 21. 12. 1926 vznikla nová akciová společnost Siemens Elektrotechnika fúzí Elektrotechnické a strojírenské a. s. v Mohelnici a komanditní společnosti Siemens & Co. v Praze. V roce 1939 byla mohelnická továrna začleněna do koncernu Siemens – Schuckertwerke AG. V tomto období dochází také ke specializaci výroby

⁶¹ CzechInvest (2013).

⁶² Siemens Česká republika (2013).

⁶³ Založeno na jeho vynálezu telegrafu.

⁶⁴ Siemens Česká republika (2011a).

elektromotorů. V roce 1945 se výnosem ministerstva dostává závod pod národní správu Siemens – Schuckertových závodů se sídlem v Praze. V témže roce také vzniká značka MEZ, Moravské elektrotechnické závody. O pět let později se závod osamostatňuje a vzniká národní podnik MEZ Mohelnice se sídlem v Mohelnici. V roce 1981 však podnik prošel další změnou. Byl začleněn do koncernu ZSE (Závody silnoproudé elektrotechniky) Praha. Ke dni 1. 7. 1990 se datuje vznik samostatného státního podniku MEZ Mohelnice. V roce 1994 byla vládou ČR schválena privatizace motorářských aktivit s. p. MEZ Mohelnice, s. p. MEZ Frenštát pod Radhoštěm a s. p. Drásov, a to formou přímého prodeje majetku firmě Siemens a vzniká tak podnik Siemens Elektromotory s. r. o. se sídlem v Praze. Majetek subjektů činil celkem 1 725 000 tis. Kč, ale dohodnutá kupní cena byla pouze 1 272 000 tis. Kč. Firma Siemens Elektromotory, s. r. o. však musela dodržet určité podmínky prodeje. Například, že bude používat obchodní značku MEZ minimálně 5 let, zaměstnanost zůstane během tří let na tehdejší úrovni aj.⁶⁵ K přemístění sídla této firmy z Prahy do Mohelnice došlo v roce 1996. V témže roce byla také rozšířena výroba elektromotorů v Mohelnici. K poslední významné změně došlo 1. října 2010, kdy zanikla společnost Siemens Elektromotory s. r. o. a závod Mohelnice byl začleněn jako odštěpný závod do společnosti Siemens, s. r. o.⁶⁶

Hospodářská krize se výrazně projevila ve firmě Siemens s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice výrazným poklesem počtu zaměstnanců. Ze závodu bylo během roku 2009 postupně propuštěno více než 700 zaměstnanců. Výpověď z pracovního poměru dostali zejména výrobní dělníci, jejichž počet se ve firmě snížil o více než 650 osob. Avšak ze závodu odešli také nevýrobní dělníci i technicko-hospodářští pracovníci. Podle odpracovaných let dostali propuštění zaměstnanci 3–8 měsíční odstupné. Důvodem propouštění byl razantní pokles zakázek. V průběhu roku 2009 činil tento propad téměř 70 % z příjmu zakázek dosahující před krizí. Takto výrazné propouštění se projevilo také ve zvýšení míry nezaměstnanosti na Mohelnicku. Ta během roku 2009 vzrostla ze 7,9 % na 15,6 %, tedy téměř dvojnásobně.⁶⁷

Propouštění zaměstnanců však nebylo jediné opatření, ke kterému musela společnost přistoupit. Jedním takovým opatřením bylo uzavření dohody s odborovou organizací o překážce v práci z odbytových důvodů, kdy se v určitých dnech vůbec

⁶⁵ Vláda České republiky (1994).

⁶⁶ Siemens Česká republika (2011b).

⁶⁷ Informace poskytnuté zaměstnancem firmy Siemens s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice; Šumperský a Jesenický deník (2009).

nepracovalo. Pracovní týden se tedy zkracoval a zaměstnanci obdrželi náhradu mzdy ve výši 60 % průměrného výdělku. Následně také společnost vyhlásila celozávodní dovolenou. Docházelo také k uzavírání individuálních dohod o zkrácení týdenního úvazku s technicko-hospodářskými pracovníky. Ti měli nyní odpracovat místo 37,5 hodiny týdně pouze 32,5 hodiny. Dělníkům se pracovní doba zkrátila ještě více. Do práce měli chodit jen čtyři dny v týdnu na pět a půl hodiny. Dobu, o kterou se jim zkrátil pracovní týden, dostali uhrazenou jako překážku v práci. Dle ředitele závodu, byla tato opatření nezbytná. Bez jejich provedení by totiž muselo být ze závodu propuštěno dalších pět set osob.⁶⁸

Situace v mohelnickém Siemensu se začala zlepšovat v roce 2010. Rok po velkém propouštění závod opět přijímá zaměstnance. Od března do května 2010 vytvořil více než sto nových pracovních míst a dalších 150 míst vzniklo do konce června. Pozitivní trend souvisel s oživením situace na světových trzích. Společnosti rostl počet zakázek, s čímž přicházela potřeba dalších zaměstnanců. Během roku 2010 přijal mohelnický závod téměř 500 osob. Přibíráni byli převážně zaměstnanci, kteří v době krize museli ze závodu odejít. Na konci roku 2011 se společnost dostala počtem zaměstnanců na úroveň doby před hospodářskou krizí. V posledních dvou letech se počet zaměstnanců firmy udržuje kolem hodnoty 2 100.⁶⁹

Tab. č. 18 - Vývoj počtu zaměstnanců firmy Siemens s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice v letech 2007 až 2013

	VD	ND	THP	Agentura	Celkem
2007	1 566	306	286	14	2 172
2008	1 565	314	296		2 175
2009	909	277	282		1 468
2010	1 091	316	321	237	1 965
2011	1 154	402	363	259	2 178
2012	1 066	394	370	280	2 110
2013	986	385	372	351	2 094

Zdroj: Data poskytnutá zaměstnancem firmy Siemens s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice, v letech 2007–2013 data k 31. 12. Vlastní zpracování.

VD = výrobní dělníci; ND = nevýrobní dělníci; THP = technicko-hospodářští pracovníci; AGENTURA = agenturní zaměstnanci.

⁶⁸ Šumperský a Jesenický deník (2009).

⁶⁹ Šumperský a Jesenický deník (2010).

V okrese Šumperk však také nalezneme společnost, která ekonomickou krizí nebyla výrazněji zasažena.

Klein & Blažek spol. s r. o.

Společnost Klein & Blažek spol. s r. o. je již více než 30 let dodavatelem obráběných a tvářených kovových dílů pro automobilový průmysl. Firma sídlí na severní Moravě blízko hranice České republiky s Polskem v malém městě Štítý.

Historie společnosti sahá do roku 1958, kdy byl na základě rozhodnutí Krajského národního výboru v Olomouci proveden za účelem zprůmyslnění pohraničí převod výroby domovních zvonků, dětských hraček a lisování bakelitu z Olomouce do Štítů. Dne 2. 5. 1958 byl zahájen provoz na náměstí ve Štítech s počtem čtrnácti pracovníků. K rozvoji provozovny došlo zejména v roce 1960 při územní reorganizaci státu a změně sídla Krajského národního výboru z Olomouce do Ostravy. Z důvodu převzetí kooperačních prací byl zvýšen stav pracovníků na osmdesát. V roce 1968 byla ve spolupráci s MNV Štítý⁷⁰ zahájena jednání týkající se odkoupení pozemku bývalého atletického a fotbalového stadionu. Na tomto pozemku se pak začalo s výstavbou nových výrobních hal pro již kapacitně nevyhovující provozovnu na náměstí. Stavba nového závodu byla ukončena v roce 1970.

Současně s dokončením výstavby byla do nových prostor převedena první část výroby pro automobilové závody ŠKODA Mladá Boleslav. Stav zaměstnanců se prudce zvýšil na celkový počet 220. Nově postavený objekt byl jedním ze závodů okresního podniku JESAN Jeseník. Od 1. 1. 1990 se po rozpadu státního podniku JESAN Jeseník stal ze závodu státní podnik. Zakladatelem byl Okresní úřad Šumperk. Pro privatizaci byla v říjnu 1991 vybrána forma veřejné soutěže a tento privatizační projekt byl zpracován s tehdejším zakladatelem. Obec Štítý usilovala o možnost převzít funkci zakladatele a podle zákona ČNR⁷¹ ze dne 4. 9. 1990 se od 1. 1. 1993 také zakladatelem stala. Společně s vedením podniku a dozorčí radou nový zakladatel dne 8. 2. 1993 požádal o změnu formy privatizace z původní veřejné soutěže na přímý prodej předem určenému zájemci. Byly stanoveny podmínky – zajištění výroby pro minimálně 250 zaměstnanců, dodržení charakteru výroby a zajištění dodržování předepsaných ekologických norem.

⁷⁰ MNV Štítý = Místní národní výbor Štítý.

⁷¹ ČNR = Česká národní rada.

Podnik mezitím vypracoval nový privatizační projekt. V něm byly vzaty v úvahu potřeby regionu, zejména potřeba zaměstnanosti této odlehle a od větších měst vzdálené oblasti. Při zajišťování výroby bylo rozhodnuto tak, aby byly vytvořeny pracovní podmínky i pro ženy.

Privatizace byla po správním řízení uskutečněna a dne 1. března 1994 také realizována uzavřením kupní smlouvy mezi Fondem národního majetku a firmou KLEIBL, s. r. o. Ta byla v červenci 1994 přejmenována na Klein & Blažek, s. r. o. V okamžiku privatizace se s. p. JESAN nacházel v období hospodářského útlumu, měl celkem 141 zaměstnanců a objem výroby přibližně 123 mil. Kč.

V roce 1996 firma Klein & Blažek, s. r. o. zakoupila Tírnu Štítý s.r.o.⁷² a přebudovala celý areál na strojírenskou výrobu. Došlo také k výstavbě skladu hotových výrobků, lisovny a přístavbě skladu materiálu. V roce 1997 dále k výstavbě budovy obchodního a ekonomického úseku. V následujících letech docházelo k dalším přístavbám a rozšiřování.

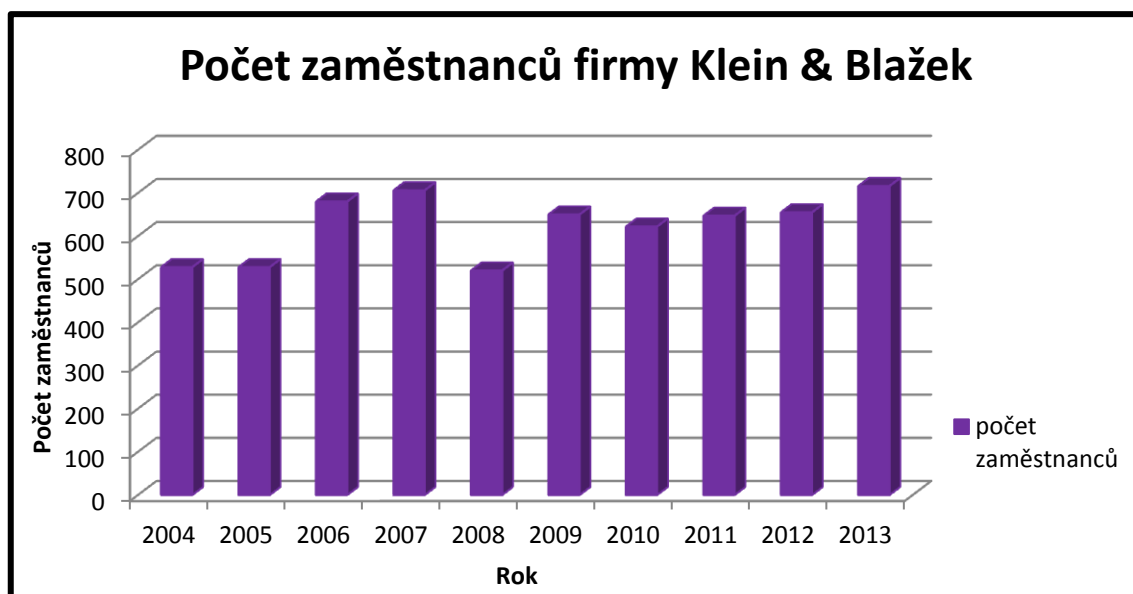
Společnost Klein & Blažek spol. s r. o. se za 15 let své existence stala jednou z nejvýznamnějších firem v regionu, když se dosaženými hospodářskými výsledky v roce 2005 zařadila v žebříčku firem TOP 100 na 16. místo v Olomouckém kraji. Společnost za dobu své existence desetinásobně zvýšila tržby a počet zaměstnanců zvýšila na čtyřnásobek.

Jedná se o ryze českou společnost, která se zabývá především dodávkami dílů pro automobilový průmysl. Firma je členem Sdružení automobilového průmyslu České republiky. Téměř 90 % výrobků míří do automobilového průmyslu, a to již více než 38 let. Je dodavatelem kovových součástí a sestav, vyráběných zejména technologiemi tváření, obrábění, svařování, tepelného zpracování a montáže. Spokojenost zákazníků této firmy se projevila řadou ocenění. Například opakovanou nominací na cenu Volkswagen Group Award v letech 2005 a 2006 nebo získáním titulu Visteon Important Partner Award – Metals Commodity pro Evropu za 2005.⁷³

Z následujícího grafu je patrné, že hospodářská krize se do vývoje počtu zaměstnanců nijak nepromítla. Mezi lety 2008 a 2009 dokonce došlo k nárůstu počtu zaměstnanců, a to z 520 na 650. Až mezi lety 2009 a 2010 došlo k nepatrnému snížení počtu zaměstnanců na 622. V polovině roku 2013 má však firma 716 zaměstnanců, což je nejvíce od jejího založení.

⁷² Podnik, kde se zpracovávaly technické plodiny.

⁷³ Klein & Blažek spol. s r. o. (2011).

Obr. č. 4 – Vývoj počtu zaměstnanců firmy Klein & Blažek spol. s r.o. v letech 2004 až 2013⁷⁴

Tabulka č. 19 znázorňuje vývoj obratu firmy Klein & Blažek spol. s r. o. Zde je patrné, že dokonce obrat této firmy ve všech sledovaných letech neustále stoupal, výjimkou bylo pouze období mezi lety 2007 a 2008, kdy obrat firmy klesl z 36 573 tisíc eur na 31 043 tisíc eur. Pokles mohl být zapříčiněn tím, že firma koupila části výrobního areálu ORPA a. s. a zahájila budování závodu 3 – nástrojárna v Lanškrouně, pořídila také nový souřadnicový 3D měřicí stroj Contura G2 700 CNC. Období hospodářské krize nezpůsobilo pokles obratu. Firma totiž provedla převod výroby obráběných dílů z firmy b-Technologie a tím získala nové významné zákazníky: ThyssenKrupp Bilstein, TRW Autoelektronika a Kendrion, dále také uskutečnila převod výroby lisovaných dílů z ELITEX a tím získala nové projekty pro Škoda Auto, Porsche, Bentley a další zákazníky.⁷⁵

Tab. č. 19 - Vývoj obratu firmy Klein & Blažek spol. s r. o. v letech 2004 až 2013

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
obrat (tisíc €)	24 271	27 462	32 178	36 573	31 043	33 573	34 245	35 382	39 867	47 250

Zdroj: Data poskytnutá zaměstnancem firmy Klein & Blažek spol. s r.o., v letech 2004–2012 data k 31. 12., v roce 2013 k 30. 6. Vlastní zpracování.

⁷⁴ Data poskytnutá zaměstnancem firmy Klein & Blažek spol. s r. o., v letech 2004–2012 data k 31. 12., v roce 2013 k 30. 6. Vlastní zpracování.

Číselní údaje k danému grafu jsou uvedeny v příloze č. 22.

⁷⁵ Klein & Blažek spol. s r. o. (2011).

5.2 Nezaměstnanost

Ještě v roce 1989 v České republice neexistoval trh práce a nezaměstnanost byla uměle udržována na nulové úrovni. Centrálně plánovaná ekonomika vytvářela a udržovala nadbytečná pracovní místa. Od roku 1989 však Česká republika prošla podstatnými změnami. Do ekonomiky se prosadily tržní rysy, výrazně se změnily vlastnické vztahy, zvýšily se rozdíly mezi lidmi a společenskými skupinami. Stejně tak se změnil trh práce, kde se střetává nabídka s poptávkou po práci a projevem nerovnováhy na tomto trhu je nezaměstnanost.⁷⁶

Nezaměstnanost v České republice byla v první polovině 90. let nad očekávání nízká. Na rozdíl od srovnatelných zemí bývalé RVHP (Maďarsko, Slovensko, Polsko či NDR⁷⁷) roční míra nezaměstnanosti v České republice po roce 1989 nikdy nepřekročila dvoucifernou hranici. Existují ekonomická i mimoekonomická vysvětlení tohoto jevu. Skutečnost je, že v první vlně, která ještě nebyla následována vlnou druhou, se česká ekonomika zbavila jen některých kategorií pracovníků (pracující důchodci, zahraniční pracovníci). Přitom odliv mnoha přebytečných osob z průmyslu zachytil dynamicky se rozvíjející sektor služeb a rozvoj drobného podnikání. Druhá vlna nezaměstnanosti znamenala koncem 90. let růst míry nezaměstnanosti za celou Českou republiku k dvouciferné hodnotě.⁷⁸

5.2.1 Vývoj míry nezaměstnanosti

Počátkem roku 1991 dochází v okrese Šumperk i v České republice ke zvyšování počtu registrovaných nezaměstnaných a k poklesu počtu volných pracovních míst. V prvních sedmi letech sledovaného období byla míra nezaměstnanosti v České republice pod 5 %, tedy relativně nízká. Bohužel okres Šumperk takovýchto hodnot nenabýval. Míra nezaměstnanosti zde dosahuje v celém období let 1990–2012 vždy vyšších hodnot (*viz příloha č. 23 a č. 24*).⁷⁹ Nejmenší rozdíl byl zaznamenán v roce 1990, naopak k největšímu rozdílu došlo v roce 2009, kdy v okrese Šumperk byla míra nezaměstnanosti 14,6 %, kdežto v celé České republice 9,2 %. Křivka míry nezaměstnanosti okresu Šumperk a České republiky má podobný průběh s malými

⁷⁶ Digitální knihovna Univerzity Pardubice (2006).

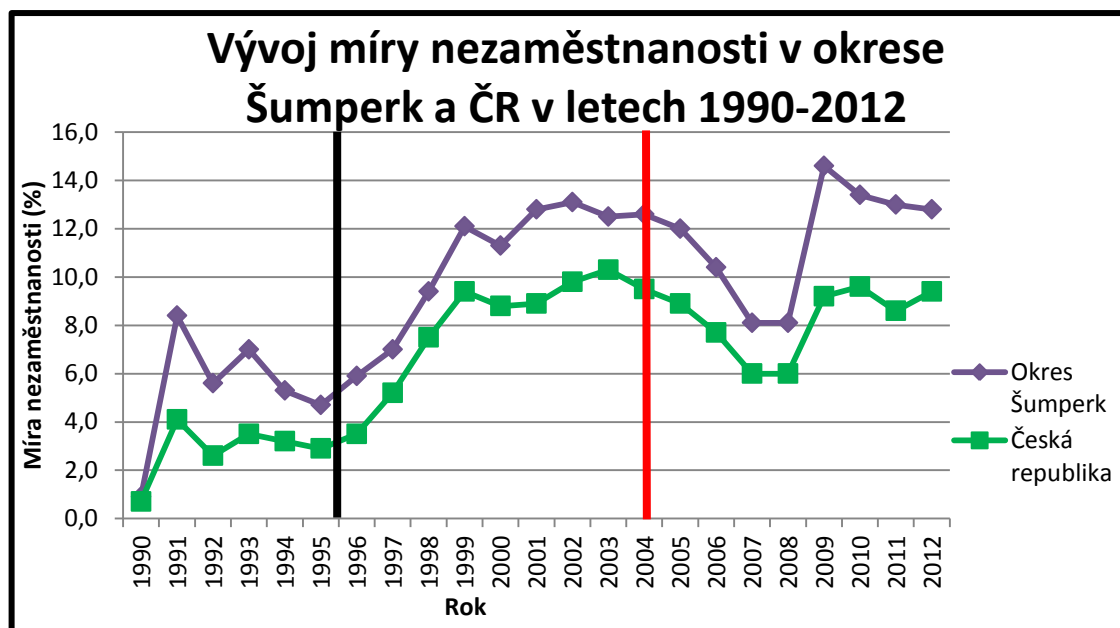
⁷⁷ RVHP = Rada vzájemné hospodářské pomoci, NDR = Německá demokratická republika.

⁷⁸ MAREŠ, P. (2002), str. 50–52.

⁷⁹ Do roku 1996 je součástí okresu Šumperk i okres Jeseník. Avšak i po oddělení tohoto okresu, byla míra nezaměstnanosti v okrese Šumperk vždy vyšší než v případě ČR.

odchylkami. Zatímco celorepubliková míra nezaměstnanosti dosáhla své maximální hodnoty v roce 2003 (10,3 %), okres Šumperk v roce 2009 (14,6 %).

K nejvyššímu nárůstu došlo v okrese Šumperk mezi lety 1990 a 1991. Tehdy míra nezaměstnanosti vzrostla z 0,9 % na 8,4 %. S hodnotou 8,4 % se okres zařadil na 3. místo v rámci celé České republiky. Vyšší míru nezaměstnanosti měly pouze okresy Třebíč (8,8 %) a Příbram (9,1 %). Musíme si však uvědomit, že tyto hodnoty nejsou úplně přesné, protože až do 1. ledna 1996 byl součástí okresu Šumperk i dnešní okres Jeseník. K výrazné změně došlo také v období recese české ekonomiky, tedy v letech 1997 až 1999, kdy se v okrese Šumperk míra nezaměstnanosti zvýšila z 5,9 % na 12,1 %, tedy více než dvojnásobně. V následujících sedmi letech se míra nezaměstnanosti nedostávala pod 10 %. Se vstupem země do EU se situace na trhu práce zlepšovala a ukazatel nezaměstnanosti postupně klesal. Ve čtvrtém čtvrtletí 2008 však přišla hospodářská krize, která měla za následek opět zvyšování nezaměstnanosti. Mezi lety 2008 a 2009 došlo ke zvýšení míry nezaměstnanosti z 8,1 % na 14,6 %.

Obr. č. 5 – Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Šumperk a ČR k 31. 12. let 1990–2012⁸⁰

⁸⁰ Integrovaný portál MPSV (2013a). Databáze Centra pro regionální rozvoj MU v Brně, (2013). Vlastní zpracování.

Černá čára – vymezuje vznik okresu Jeseník (1. ledna 1996).

Červená čára – vymezuje změnu metodiky (od 31. 7. 2004 používá Ministerstvo práce a sociálních věcí novou metodiku – do čitatele ve vzorci pro výpočet míry registrované nezaměstnanosti jsou započítáni pouze dosažitelní uchazeči – více v části Metodika práce).

Číselní údaje k danému grafu jsou uvedeny v příloze č. 23 a č. 24.

Na konci roku 2012 se okres Šumperk zařadil na 14. místo mezi okresy České republiky s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Nejlepšího umístění však dosáhl v letech 1997, 1998, 2000 a 2003, kdy byl na 20. pozici v rámci všech okresů ČR. Následující tabulka zobrazuje situaci po vzniku okresu Jeseník v lednu 1996.

Tab. č. 20 – Základní charakteristiky trhu práce v okrese Šumperk, okrese Jeseník a ČR k 31. 1. 1996

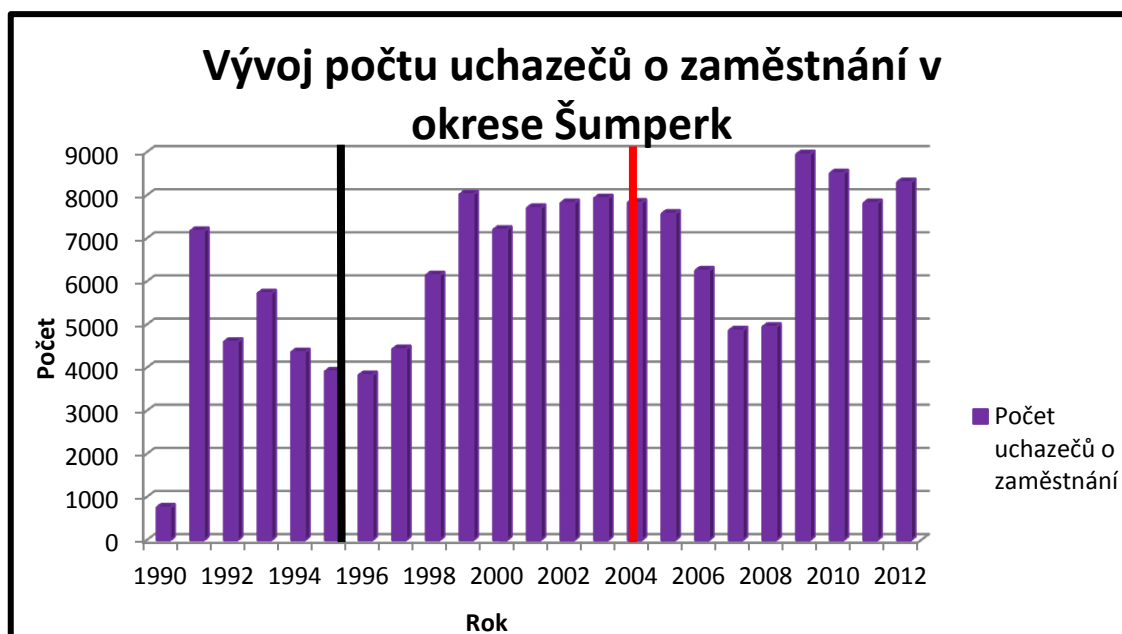
Území	Pracovní síla	Počet registrovaných nezaměstnaných	Počet volných pracovních míst (VPM)	Počet uchazečů na 1 VPM	MN (%)	Pořadí v rámci okresů ČR
okres Šumperk	60 911	2 963	1 047	2,8	4,6	18
okres Jeseník	20 535	1 593	389	4,1	7,2	3
ČR	5 082 291	164 430	89 916	1,8	3,1	-

Zdroj: Databáze Centra pro regionální rozvoj MU v Brně, (2013). Vlastní zpracování.
MN = míra nezaměstnanosti.

Před vznikem okresu Jeseník, měl okres Šumperk k 31. 12. 1995 míru nezaměstnanosti 4,7 % a řadil se na 14. pozici v rámci okresů ČR. Po odtržení klesla míra nezaměstnanosti okresu na 4,6 % a zlepšilo se i umístění mezi okresy, kde se Šumperk dostal na 18. místo. Hůře na tom byl okres Jeseník. Ten se po svém vzniku zařadil s mírou nezaměstnanosti 7,2 % na 3. místo za okresy Most a Louny (7,7 %).

5.2.2 Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání

Z následujícího grafu, který zobrazuje vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Šumperk v období let 1990 až 2012, je zřejmé, že průběh tohoto vývoje je velmi dynamický. Nejnižší počet uchazečů byl v roce 1990, kdy registrovaných nezaměstnaných bylo pouze 758. V průběhu roku 1991 byl zaznamenán nárůst. Ze 758 uchazečů o zaměstnání bylo rázem 7 172 uchazečů. Následující rok uchazečů ubylo a v roce 1993 zase přibýlo. Od tohoto roku klesal počet evidovaných uchazečů až do roku 1997. V dalších letech dochází zase k narůstání, později opět k poklesu. Nejvyšší počet registrovaných nezaměstnaných byl evidován v roce 2009, v případě České republiky v roce 2010.

Obr. č. 6 – Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Šumperk k 31. 12. let 1990–2012⁸¹

5.2.3 Vývoj volných pracovních míst

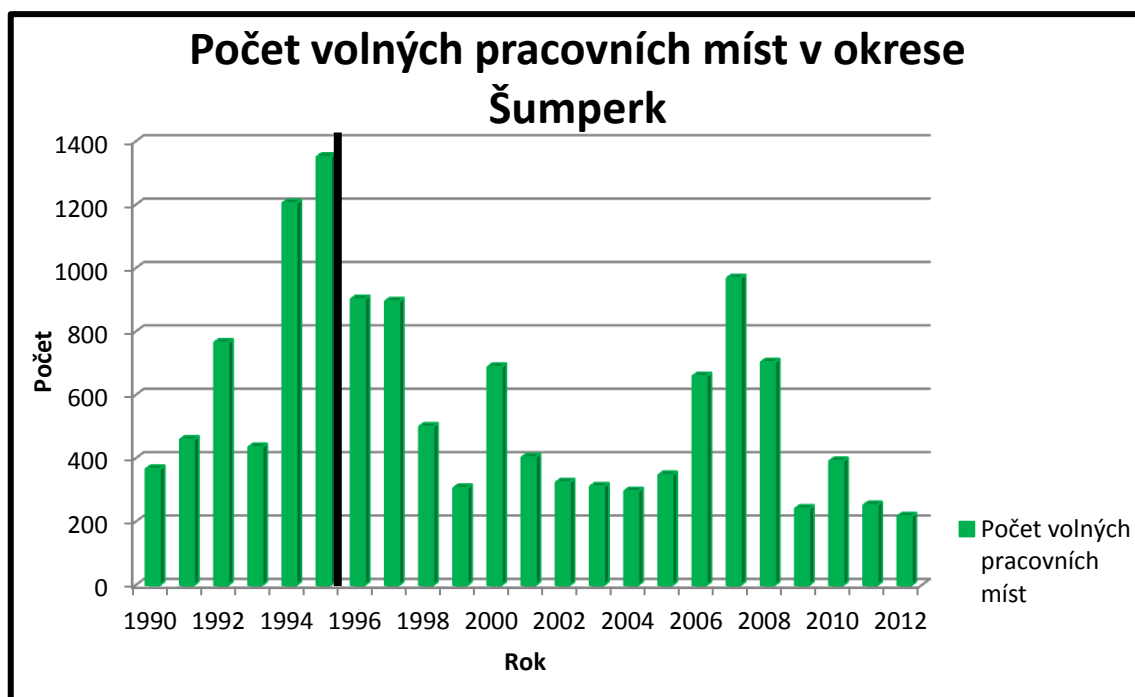
Dalším ukazatelem je počet volných pracovních míst, který odráží situaci okresu z hlediska ekonomického. Údaje o počtu volných pracovních míst by měli zaměstnavatelé poskytovat na základě zákona úřadu práce. Ne vždy se tak děje, proto úřady práce nevidují veškerá volná místa. Stejně jako v případě vývoje počtu uchazečů má i vývoj volných pracovních míst dynamický charakter. Neustále dochází ke střídání růstu a poklesu volných pracovních míst. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán mezi lety 1993 a 1994, kdy počet nabízených pracovních míst vzrostl ze 435 na 1 205 míst. Nejvyššího počtu volných pracovních míst nabyl okres Šumperk v roce 1995, kdy dosáhl na hodnotu 1 351. V případě České republiky tomu bylo v roce 2007. Naopak minimální hodnota byla v okrese Šumperk v roce 2012, kdy zde bylo pouze 217 volných pracovních míst.

⁸¹ Integrovaný portál MPSV (2013a). Databáze Centra pro regionální rozvoj MU v Brně, (2013). Vlastní zpracování.

Černá čára – vymezuje vznik okresu Jeseník (1. ledna 1996).

Červená čára – vymezuje změnu metodiky (od 31. 7. 2004 používá Ministerstvo práce a sociálních věcí novou metodiku – pracuje se pouze s dosažitelnými uchazeči o práci – více v části Metodika práce).

Číselní údaje k danému grafu jsou uvedeny v příloze č. 24.

Obr. č. 7 – Vývoj počtu volných pracovních míst v okrese Šumperk k 31. 12. let 1990–2012⁸²

5.2.4 Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo

Ukazatel počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo je dán podílem počtu registrovaných nezaměstnaných počtem volných pracovních míst⁸³. Následující graf zobrazuje vývoj tohoto ukazatele v okrese Šumperk ale i v České republice. Z grafu vidíme, že průběh křivek si není moc podobný. Nejmenší rozdíly mezi oběma jednotkami byly v letech 1994 až 1998, přičemž úplně nejmenší rozdíl byl v roce 1997, kdy činil pouze 0,6. Naopak největší rozdíl byl zaznamenán v roce 2012. Kdy počet uchazečů na jedno volné pracovní místo byl v okrese Šumperk 38 a v České republice 15. Dokonce také vidíme, že celkem ve 12 rocích z celého sledovaného období byl počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Šumperk více než dvojnásobně větší než v případě celé České republiky.

Při komparaci počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo v okrese Šumperk s ostatními okresy České republiky, zjistíme, že v roce 1997 zaujímal okres Šumperk

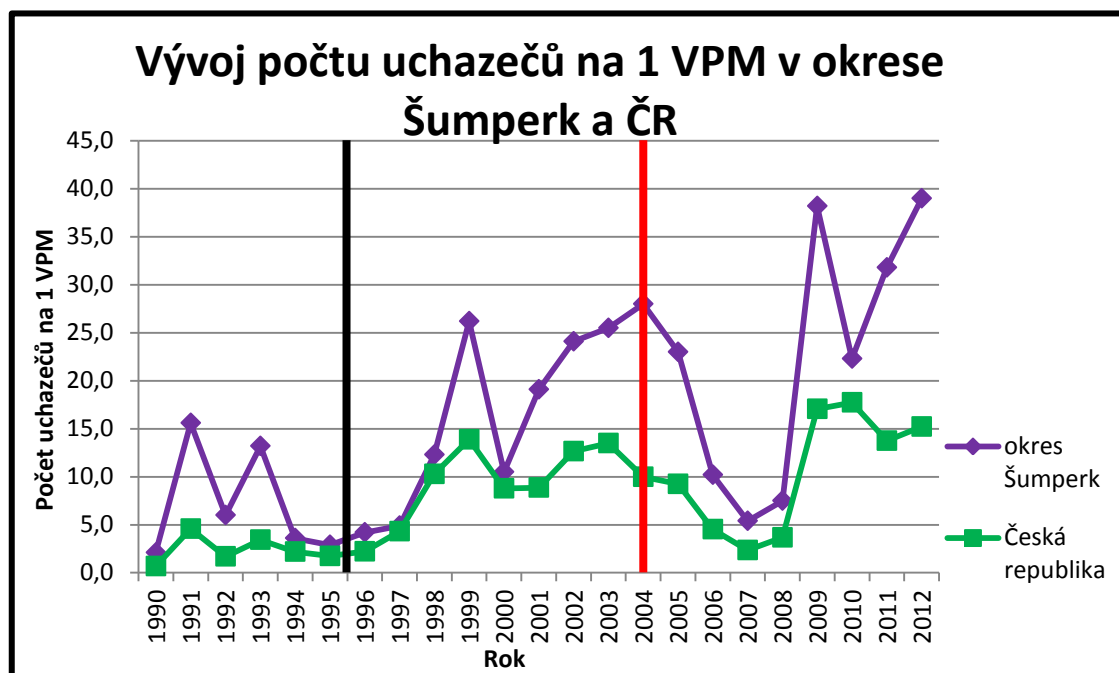
⁸² Integrovaný portál MPSV (2013a). Databáze Centra pro regionální rozvoj MU v Brně, (2013). Vlastní zpracování.

Černá čára – vymezuje vznik okresu Jeseník (1. ledna 1996).

⁸³ Od 31. 7. 2004 se za místo registrovaných nezaměstnaných počítá pouze s dosažitelnými uchazeči o zaměstnání.

Číselní údaje k danému grafu jsou uvedeny v příloze č. 24.

31. místo, v roce 2001 se umístil na 17. místě s největším počtem uchazečů na 1 VPM, v roce 2005 na 11. místě a v roce 2012 na 14. pozici. Nejlepšího umístění však dosáhl v roce 2010 (43. místo). Významné je také období ekonomické krize, kdy mezi lety 2008 a 2009 výrazně stoupla hodnota sledovaného ukazatele. Navýšení činilo více než čtyřnásobnou hodnotu z roku 2008 (hodnota stoupla ze 7 na 37,1 uchazečů na 1 VPM).

Obr. č. 8 – Vývoj počtu uchazečů na 1 VPM v okrese Šumperk a ČR k 31. 12. let 1990–2012⁸⁴

5.2.5 Nezaměstnanost ve správních obvodech POÚ a v jednotlivých obcích okresu Šumperk

Jak již bylo řečeno, okres Šumperk je tvořen čtyřmi správními obvody obce s pověřeným obecním úřadem. Jsou to SO POÚ Hanušovice, SO POÚ Šumperk, SO POÚ Zábřeh a SO POÚ Mohelnice. Zábřežsko a Šumpersko mají shodný počet obcí, a to 28. Mohelnicko je tvořeno 14 obcemi. Nejmenším regionem je Hanušovicko, do kterého patří 8 obcí okresu.

⁸⁴ Integrovaný portál MPSV (2013a). Databáze Centra pro regionální rozvoj MU v Brně, (2013). Vlastní zpracování.

Černá čára – vymezuje vznik okresu Jeseník (1. ledna 1996).

Červená čára – vymezuje změnu metodiky (od 31. 7. 2004 používá Ministerstvo práce a sociálních věcí novou metodiku – pracuje se pouze s dosažitelnými uchazeči o práci – více v části Metodika práce).

Číselní údaje k danému grafu jsou uvedeny v příloze č. 24

Podívejme se tedy na jednotlivé oblasti z hlediska míry nezaměstnanosti do následující tabulky.

Tab. č. 21 – Vývoj míry nezaměstnanosti ve vybraných administrativních jednotkách k 31. 12. let 2007–2011

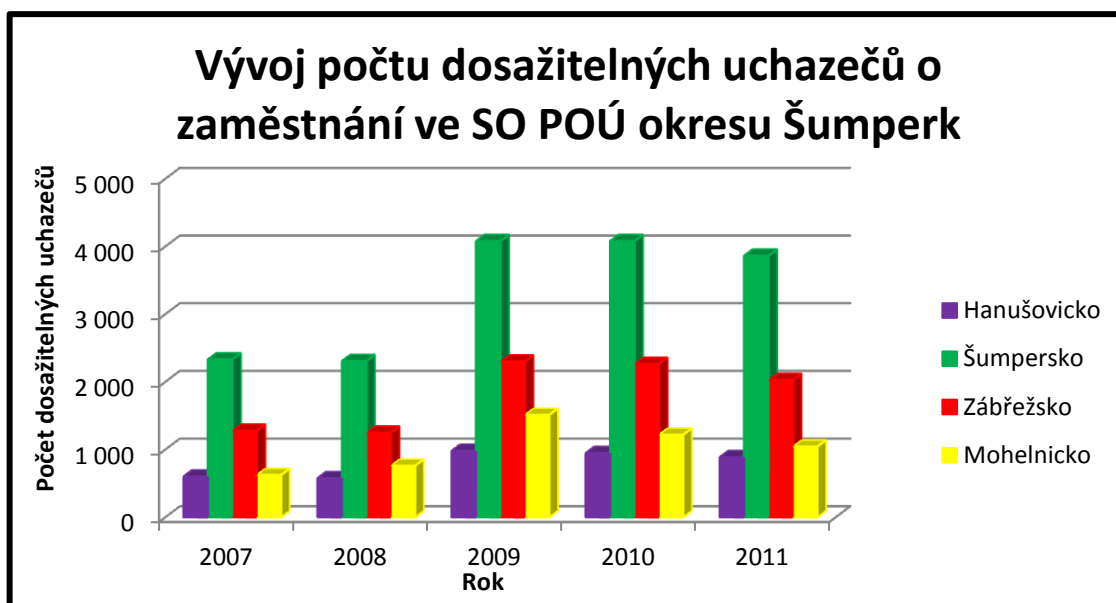
území	2007	2008	2009	2010	2011
Hanušovicko	14,2	13,6	23,2	22,4	21,0
Šumpersko	7,1	7,0	12,4	12,2	11,6
Zábřežsko	7,6	7,4	13,6	13,4	12,0
Mohelnicko	6,4	7,9	15,6	12,6	10,8
okres Šumperk	8,1	8,1	14,6	13,4	13,0
Česká republika	6,0	6,0	9,2	9,6	8,6

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013a). Vlastní zpracování.

Z tabulky je zřejmé, že ve všech sledovaných letech vykazuje nejvyšší míru nezaměstnanosti ze všech sledovaných jednotek Hanušovicko. Hodnota ukazatele nezaměstnanosti je vždy také vyšší než v případě okresu Šumperk a dokonce více než dvojnásobně vyšší než v případě České republiky. Maximální hodnoty dosáhl tento region v roce 2009, kdy míra nezaměstnanosti činila 23,2 %.

Nejnižší míru nezaměstnanosti mělo v roce 2008, 2009 a 2010 Šumpersko a v letech 2007 a 2011 Mohelnicko. Po celé sledované období byla míra nezaměstnanosti na Mohelnicku, Zábřežsku a Šumpersku nižší než v případě okresu Šumperk, jedinou výjimkou je rok 2009, kdy SO POÚ Mohelnice měl vyšší míru nezaměstnanosti, než byl průměr v okrese. Rok 2009 je také rokem, kdy všechny sledované jednotky nabyly své maximální hodnoty míry nezaměstnanosti, což je zapříčiněno vlivem hospodářské krize v celé České republice.

Dalším ukazatelem situace na trhu práce je počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání. Vývoj tohoto ukazatele znázorňuje následující graf. Můžeme si všimnout, že ve všech správních obvodech obcí s pověřeným obecním úřadem došlo mezi lety 2007 a 2011 k navýšení počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání, přičemž nejvyšší nárůst zaznamenalo Mohelnicko, kdy došlo k navýšení z 624 na 1 043 dosažitelných uchazečů o zaměstnání, tedy přibližně o 67 procentních bodů. Vidíme také, že rok 2009 je opět rokem, kdy všechny sledované jednotky nabyly v rámci daného ukazatele svých maximálních hodnot.

Obr. č. 9 – Vývoj počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve správních obvodech POÚ okresu Šumperk k 31. 12. let 2007–2011⁸⁵

Dalším faktorem ovlivňujícím trh práce je počet volných pracovních míst. Vývoj tohoto ukazatele je zaznamenán v následující tabulce. Vidíme, že počet volných pracovních míst ve všech správních obvodech v celém sledovaném období nedosáhl již nikdy hodnoty z roku 2007. K největšímu propadu došlo na Mohelnicku, kdy se počet volných pracovních míst snížil z 209 v roce 2007 na pouhých 35 v roce 2011. Hanušovicko vykazovalo nejnižší počet volných pracovních míst v roce 2009, kdy tento počet odpovídal zhruba šestině hodnoty z roku 2007. Šumpersko a Zábřezsko měly své minimum v roce 2011, kdežto Mohelnicko v roce 2009.

Tab. č. 22 – Vývoj počtu volných pracovních míst ve SO POÚ okresu Šumperk k 31. 12. let 2007–2011

území	2007	2008	2009	2010	2011
Hanušovicko	32	25	5	26	9
Šumpersko	456	455	165	264	149
Zábřezsko	274	167	32	59	60
Mohelnicko	209	61	39	42	35

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013a). Vlastní zpracování.

⁸⁵ Integrovaný portál MPSV (2013a). Vlastní zpracování. Číselní údaje k danému grafu jsou uvedeny v příloze č. 25.

Zaměříme se nyní na jednotlivé obce okresu Šumperk. V roce 2007 mělo 36 obcí okresu vyšší míru nezaměstnanosti, než byl celookresní průměr (viz příloha č. 26). Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v tomto roce v obcích na severu okresu, kam zasahují Rychlebské hory a Králický Sněžník, konkrétně v obcích Vikantice, Šléglov a Staré Město (viz příloha č. 26 a č. 27). V obci Vikantice byl ukazatel nezaměstnanosti (33,3 %) dokonce více než čtyřikrát vyšší než v přídě okresu Šumperk. Naopak nejnižší míru nezaměstnanosti vykazovaly obce Janoušov (2 %), Horní Studénky a Jedlí. V roce 2009 bylo nad průměrem okresu Šumperk dokonce 42 obcí. Nejvyšší míru nezaměstnanosti měly opět Vikantice (42,9 %), dále Krchleby (39,2 %) a Jindřichov (38,2 %), (viz příloha č. 26 a č. 28), nejnižší obce Bušín (6,3 %), Jedlí (8,6 %) a Písařov (8,9 %). Zajímavé je, že zatímco v roce 2007 byla celkem v 55 obcích míra nezaměstnanosti pod 10 %, tak v roce 2009 tato situace nastala pouze v 6 obcích okresu. Rok 2011 nepřinesl žádnou změnu, co se týče obce s nejvyšší nezaměstnaností, opět touto obcí byly Vikantice, kde míra nezaměstnanosti činila, stejně jako v roce 2009, 42,9 % (viz příloha č. 26 a č. 29). Následovaly obce Jakubovice a Jindřichov. Nejnižší míru nezaměstnanosti vykazovaly obce Bušín, Sobotín a Jedlí. Pod 10% hranici se tentokrát dostalo celkem 12 obcí okresu.

5.3 Dojíždka do zaměstnání v roce 2011

Ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 bylo zjištěno, že z okresu Šumperk vyjíždí za prací celkem 16 069 obyvatel, což představuje 31,8 % zaměstnaných ekonomických aktivních osob, které v okrese žijí (viz příloha č. 30). Z toho v rámci okresu vyjíždí téměř 77 % (12 367 obyvatel), do jiných okresů v rámci Olomouckého kraje vyjíždí 1 517 lidí, z toho 89,6 % do okresu Olomouc (do okresu Jeseník 73 osob, do okresu Prostějov 34 osob a do okresu Přerov 51 osob). Do jiných krajů vyjíždí zhruba 12 % a do zahraničí necelá 2 %.⁸⁶

V roce 2011 byl celkový počet osob dojíždějících do okresu Šumperk za prací 13 799 obyvatel (viz příloha č. 31). V rámci okresu dojíždělo téměř 90 % obyvatel, z jiných okresů kraje 6,5 % a z jiných krajů dojíždělo pouze 530 osob. Okres Olomouc byl okresem, ze kterého nejvíce osob dojíždělo do okresu Šumperk (86,6 % všech osob

⁸⁶ ČSÚ (2013g).

dojíždějících z jiných okresu Olomouckého kraje). Z okresu Jeseník dojíždělo do okresu Šumperk 65 osob, z okresu Prostějov 33 a z okresu Přerov 23 osob.⁸⁷

Okres Šumperk je územím, které má ve sledovaném období záporné saldo dojížděky za prací. K 26. 3. 2011 byla jeho hodnota -2 270, když na sledované území dojíždělo za prací 13 799 osob a vyjíždělo z něj 16 069 zaměstnaných osob. Počet obsazených pracovních míst v roce 2011 byl ve sledovaném okrese 48 194.⁸⁸

Nejvíce zaměstnaných osob vyjíždí v roce 2011 za prací z obce Dlouhomilov (71 %), naopak nejméně z města Šumperk (14 %). Pouze 26 obcí má podíl vyjíždějících na celkovém počtu zaměstnaných ekonomicky aktivních obyvatel vyšší jak 50 %. Obcemi, které mají největší počet obsazených míst, jsou města Šumperk, Zábřeh a Mohelnice. Je to dáno tím, že v těchto městech sídlí významné podniky tohoto regionu. Město Zábřeh je sídlem firem jako Sulko s. r. o., Ekozis spol. s r. o., HDO spol. s r. o. a další. V Šumperku jsou nejvýznamnějšími podniky Epcos s. r. o., Metra Šumperk s. r. o., Pramet Tools s. r. o., Pars Nova a. s. a další. Město Mohelnice je sídlem společnosti Hella Autotechnik s. r. o. a Siemens s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice.

Na základě Sčítání lidu, domů a bytů 2011 byla podle dojížděky do zaměstnání vymezena na území okresu Šumperk tři centra pracovní dojížděky. Jsou to města Šumperk, Zábřeh a Mohelnice. Nejvyšší počet obsazených pracovních míst má město Šumperk, a to 14 943. V Zábřehu je počet obsazených pracovních míst roven 6 036, a Mohelnice jich má 5 975. Největší zázemí, co do počtu obcí, má město Šumperk. Celkem pro 32 obcí je hlavním směrem dojížděky (*viz příloha č. 32*). Zázemí města Mohelnice tvoří 17 obcí. Nejmenší zázemí má město Zábřeh (15 obcí).⁸⁹

Dále v okrese Šumperk jsou obce, ze kterých největší počet dojíždějících lidí za prací nedojíždí do vymezených center pracovní dojížděky (*viz příloha č. 33 a č. 34*). Takovými obcemi jsou Branná, Jindřichov, Malá Morava, Staré Město, Šléglov, ze kterých nejvíce osob dojíždí od města Hanušovice. Do obce Štítý, kde jedním z významných zaměstnavatelů je firma Klein & Blažek spol. s r. o., dojíždí lidé z Horních Studének, Jakubovic, Janoušova, Písařova a Zborova. Dále z obce Branná nejvíce osob dojíždí do Starého města a z obce Rohle do Klopiny.⁹⁰

⁸⁷ ČSÚ (2013g).

⁸⁸ ČSÚ (2013g).

⁸⁹ ČSÚ (2013g).

⁹⁰ ČSÚ (2013g).

6. Problémové skupiny na trhu práce

V souvislosti s trhem práce bývá diskutován i problém marginalizace určité části pracovních sil na tomto trhu. Marginalizace je redukcí šancí, zatlačením pracovníků s určitými sociálními charakteristikami do nevýhodných či marginálních pozic na trhu práce (nejčastěji na sekundární trh práce⁹¹) a jejich vystavení vyššímu riziku nezaměstnanosti.⁹²

Na trhu práce neexistují stejné šance v nalezení práce pro všechny uchazeče o zaměstnání. Objektem marginalizace mohou být celé sociální kategorie či skupiny (nejčastěji má tato marginalizace podobu diskriminace), či jednotlivci.⁹³

Uplatnění na trhu práce je podmíněno řadou charakteristik. Například věkem, zdravotním stavem, pohlavím, vzděláním či dokonce příslušností k určité etnické skupině. Zmiňované charakteristiky vymezují skupiny osob s větším rizikem ztráty práce a předurčují je pro dlouhodobou nezaměstnanost. Tyto skupiny bývají také často vystavovány riziku opakované nezaměstnanosti. Je zřejmé, že právě na ony skupiny musí být zaměřena politika zaměstnanosti.⁹⁴

Rizikovými skupinami uchazečů o zaměstnání lze bez ohledu na regionální rozdílnosti a momentální situaci na trhu práce, označit skupiny občanů se zdravotním postižením, mladistvé uchazeče o zaměstnání, absolventy škol, uchazeče společensky nepřízpůsobené, často měnící zaměstnání, se špatnou morálkou, dále nekvalifikované uchazeče, uchazeče pečující o děti do věku 15 let, vyšší věkové kategorie a také osoby bydlící v okrajových částech okresu s omezenou dopravní obsluhností.⁹⁵

Pořadí obtížné umístitelnosti je odvislé od regionu, respektive od celkové ekonomické situace dané oblasti, míře nezaměstnanosti, záleží i na absolutním počtu uchazečů v těchto skupinách. U všech skupin hraje také velkou roli návyk na nezaměstnanost.⁹⁶

Ke zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce slouží individuální akční plán. Individuální akční plán je dokument, který vypracovává krajská

⁹¹ Sekundární trh práce je charakterizován pracovními místy s nižší prestiží a s nižší mzdovou úrovní. Pracovní kariéra je zde málo výhodná, popřípadě se o kariéře nedá vůbec hovořit. Navíc je to trh méně stabilních pracovních příležitostí a pracovní kariéra osob, které se na tomto trhu pohybují, je periodicky přerušována obdobími kratší či delší nezaměstnanosti.

⁹² MAREŠ, P. (2002), str. 59, 64–65.

⁹³ MAREŠ, P. (2002), str. 64–65.

⁹⁴ BUCHTOVÁ, B., et al. (2002), s. 109.

⁹⁵ KOTÍKOVÁ, J., et al. (2000), s. 26.

⁹⁶ KOTÍKOVÁ, J., et al. (2000), s. 26.

pobočka Úřadu práce ČR za součinnosti uchazeče o zaměstnání. Obsahem individuálního akčního plánu je zejména stanovení postupu a časového harmonogramu plnění jednotlivých opatření ke zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce. Při určování obsahu individuálního akčního plánu se vychází z dosažené kvalifikace, zdravotního stavu, možností a schopností uchazeče o zaměstnání. Uchazeč o zaměstnání může požádat o vypracování individuálního akčního plánu kdykoliv v průběhu vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. Individuální akční plán vypracuje úřad práce vždy, pokud je uchazeč o zaměstnání veden v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě déle než 5 měsíců.⁹⁷

Nyní se podívejme na vybrané problémové skupiny obyvatel blíže.

6.1 Osoby zdravotně postižené

Ustanovení § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, definuje osoby se zdravotním postižením, kterým je poskytována zvýšená ochrana na trhu práce. Osobami se zdravotním postižením jsou tedy fyzické osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány invalidními ve třetím stupni nebo fyzické osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány invalidními v prvním nebo druhém stupni. Skutečnost, že je osobou se zdravotním postižením dokládá fyzická osoba posudkem nebo potvrzením orgánu sociálního zabezpečení. Od 1. ledna 2012 již není Úřadu práce ČR umožněno vydávat rozhodnutí o uznání osobou zdravotně znevýhodněnou.⁹⁸ Toto rozhodnutí nyní vydávají lékaři posudkové služby České správy sociálního zabezpečení.

Osoby zdravotně postižené (OZP) žádají pomoc při řešení svých problémů, a to nejen získáním vhodného zaměstnání, jak v chráněných dílnách, tak i na volném trhu práce, ale i s vyřízením OZZ (osoba zdravotně znevýhodněná), invalidity, lhůtou platnosti, pracovními právními záležitostmi, zdravotními a někdy i osobními problémy. Hlavními příčinami nezaměstnanosti osob zdravotně postižených je nedostatek vhodné práce. Potřebují práci vhodnou vzhledem k jejich zdravotnímu stavu, ale často i k vzdělání, popř. kvalifikaci. Požadují především práci na zkrácený úvazek, lehké, jednoduché, fyzicky nenáročné práce, práce s možností střídání poloh. Jejich požadavky

⁹⁷ Zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., § 33, odstavec 2.

⁹⁸ Integrovaný portál MPSV (2012a).

však trh práce nabízí jen v omezené míře, což je hlavní příčinou jejich nezaměstnanosti.⁹⁹

Na základě § 81 zákona č. 435/2004 Sb. je každý zaměstnavatel s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru povinen zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců zaměstnavatele. Povinný podíl činí 4 %. Tuto povinnost může zaměstnavatel splnit nejen zaměstnáním osob se zdravotním postižením, ale také odebíráním výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50 % zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, nebo zadáváním zakázek těmto zaměstnavatelům nebo odebíráním výrobků nebo služeb od osob se zdravotním postižením, které jsou osobami samostatně výdělečně činnými a nezaměstnávají žádné zaměstnance, nebo zadáváním zakázek těmto osobám či odvodem do státního rozpočtu, popřípadě kombinací uvedených možností.¹⁰⁰

Tab. č. 23 – Vývoj počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením ve vybraných administrativních jednotkách k 31. 12. let 2002–2012

Rok	Okres Šumperk			Olomoucký kraj			Česká republika		
	Abs.	Podíl na pracovní síle (%)	Podíl na UoZ (%)	Abs.	Podíl na pracovní síle (%)	Podíl na UoZ (%)	Abs.	Podíl na pracovní síle (%)	Podíl na UoZ (%)
2002	852	1,43	10,9	5 018	1,55	12,7	66 907	1,28	13,0
2003	982	1,55	12,4	5 248	1,61	12,9	71 806	1,36	13,2
2004	1 114	1,79	13,4	5 518	1,74	13,9	74 672	1,39	13,8
2005	1 158	1,84	14,5	5 459	1,70	15,1	75 316	1,39	14,8
2006	1 140	1,90	17,0	4 977	1,52	16,0	71 318	1,30	15,9
2007	1 025	1,72	19,5	4 375	1,34	18,6	65 216	1,18	18,4
2008	974	1,59	18,4	4 012	1,24	17,1	61 136	1,09	17,4
2009	1 153	1,88	12,5	4 672	1,42	11,4	67 738	1,19	12,6
2010	1 235	1,95	14,2	4 859	1,49	11,5	69 499	1,22	12,4
2011	1 039	1,73	13,0	4 152	1,28	10,9	63 092	1,11	12,4
2012	986	1,52	11,7	4 008	1,22	9,9	62 038	1,09	11,4

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013a), Integrovaný portál MPSV (2013b). Vlastní zpracování.

UoZ = uchazeči o zaměstnání.

⁹⁹ Úřad práce Šumperk (2011).

¹⁰⁰ Zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., § 81.

Průběh vývoje počtu nezaměstnaných zdravotně postižených osob je v okrese Šumperk velmi podobný jako v případě ČR. V předkrizovém období docházelo v obou administrativních jednotkách k poklesu nezaměstnaných OZP. Následující dva roky, tedy roky 2009 a 2010 počet těchto osob zase stoupal a pak došlo opět k poklesu. Počet nezaměstnaných osob se zdravotním postižením během let 2002–2012 však v okrese Šumperk vzrostl z 852 na 986 obyvatel, přičemž nejvíce těchto osob bylo v roce 2010 (1 235 osob se zdravotním postižením (ZP)). V tomto roce byl také podíl osob se zdravotním postižením na pracovní síle nejvyšší ze všech sledovaných let. Avšak podíl OZP na všech uchazečích o zaměstnání byl nejvyšší v roce 2007, kdy osoby se ZP představovaly téměř 20 % všech uchazečů o zaměstnání. Vidíme také, že zatímco v okrese Šumperk došlo během sledovaného období k nárůstu počtu osob se ZP, tak v Olomouckém kraji i v případě České republiky byl naopak zaznamenán pokles podílu této skupiny obyvatel.

Navzdory tomu, že počet osob se zdravotním postižením se v České republice snižuje, okres Šumperk se řadí v pořadí 76 okresů České republiky na přednější místa s nejvyšším počtem uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením. Na konci roku 2002 se řadil na 33. místo, avšak v roce 2008 na 17. místo a v roce 2012 na 19. pozici.

Problémem je nedostatek vhodných pracovních míst. Například v roce 2009 evidoval Úřad práce v Šumperku v průměru 17 míst, ale nezaměstnaných osob se zdravotním postižením bylo 1 153, o rok později bylo nahlášeno v průměru 20 volných míst.¹⁰¹

Pomoc uplatnit se na trhu práce poskytuje osobám se zdravotním postižením aktivní politika zaměstnanosti. Do 31. 12. 2010 byly podány dvě žádosti na zřízení chráněných pracovních dílen. Byly uzavřeny dvě dohody a byla vytvořena celkem dvě pracovní místa pro osoby se zdravotním postižením. Úřadu práce v Šumperku bylo k datu 31. 12. 2010 podáno 15 žádostí na provoz chráněných pracovních míst a chráněných pracovních dílen. Uzavřeno bylo celkem 15 dohod na provoz, čímž bylo podpořeno 83 pracovních míst pro OZP. Ve spolupráci s agenturou podporovaného zaměstnání se pracovalo s 69 OZP. Z tohoto počtu se v průběhu roku 2010 podařilo 16 klientů zaměstnat.¹⁰²

¹⁰¹ Úřad práce Šumperk (2011).

¹⁰² Úřad práce Šumperk (2011).

6.2 Osoby starší 50 let

Jak ukazuje praxe, zaměstnavatelé při přijímání nových pracovníků dávají přednost mladším věkovým skupinám. Důvodů je hned několik. Ze strany zaměstnance jsou například předpokládány vyšší mzdové nároky na platové zařazení vyplývající z délky dosavadní praxe. Naopak ze strany zaměstnavatele to jsou zvýšené požadavky na práci s moderní technikou, znalost jazyků a také nižší flexibilita v pracovním zařazení předpokládaná u těchto osob. Lidé starší věkové kategorie mají také často nežádoucí návyky dosažené během celoživotní pracovní kariéry. Celoživotní setrvání v jediné profesi, na jednom pracovním místě, mnohdy způsobuje omezené pracovní dovednosti a zkušenosti. U těchto osob jsou častěji sledovány zdravotní problémy znamenající omezení v možnostech jejich pracovního zařazení. Možnost pracovního umístění osob vyšší věkové kategorie je závislá na kvalifikaci, schopnosti adaptovat se na současné požadavky trhu práce – nesoulad jejich kvalifikace se strukturou pracovních příležitostí. Zároveň je sledován také trend, kdy se vzrůstajícím věkem uchazeče o zaměstnání klesá jeho adaptabilita.¹⁰³

Tab. č. 24 – Vývoj počtu nezaměstnaných osob starších 50 let ve vybraných administrativních jednotkách k 31. 12. let 2002–2012

Rok	Okres Šumperk			Olomoucký kraj			Česká republika		
	Abs.	Podíl na pracovní síle (%)	Podíl na UoZ (%)	Abs.	Podíl na pracovní síle (%)	Podíl na UoZ (%)	Abs.	Podíl na pracovní síle (%)	Podíl na UoZ (%)
2002	1 384	2,32	17,7	7 744	2,40	19,7	99 902	1,90	19,4
2003	1 693	2,67	21,3	8 689	2,66	21,3	112 675	2,14	20,8
2004	1 864	3,00	22,5	9 006	2,83	22,7	121 344	2,25	22,4
2005	1 997	3,16	25,0	9 320	2,90	25,8	128 406	2,37	25,2
2006	1 981	3,29	29,5	8 734	2,67	28,0	121 609	2,21	27,1
2007	1 664	2,79	31,7	7 507	2,30	32,0	108 736	1,96	30,6
2008	1 605	2,63	30,3	7 221	2,23	30,8	103 063	1,83	29,3
2009	2 535	4,13	27,5	11 023	3,36	26,8	144 595	2,53	26,8
2010	2 612	4,13	29,9	12 002	3,68	28,5	155 624	2,72	27,7
2011	2 173	3,62	27,1	10 122	3,13	26,6	132 325	2,32	26,0
2012	2 326	3,59	27,5	10 939	3,32	27,1	144 639	2,55	26,5

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013a), Integrovaný portál MPSV (2013b). Vlastní zpracování.

¹⁰³ KOTÍKOVÁ, J., et al. (2000), s. 35.

Mezi uchazeči o zaměstnání v průběhu let 2002 až 2012 výrazně přibylo osob starších 50 let. Tento jev je typický ve všech sledovaných jednotkách. Od konce roku 2002 se v okrese Šumperk zvýšil podíl těchto osob na pracovní síle z 2,32 % na 3,59 %, v případě České republiky to bylo z 1,9 % na 2,55 %. Ve všech zkoumaných jednotkách byl tento podíl nejvyšší v roce 2010, kdy v okrese Šumperk osoby starší 50 let tvořily 4,13 % pracovní síly (v Olomouckém kraji 3,68 %, v České republice 2,72 %). V žebříčku 76 okresů ČR se okres Šumperk řadí v roce 2002 na 23. pozici s nejvyšším počtem osob starších 50 let, v roce 2008 zaujímá 16. příčku a v roce 2012 klesl na 10. místo.

6.3 Osoby dlouhodobě nezaměstnané

Nejohroženější skupinou nezaměstnaných osob v okrese Šumperk jsou osoby dlouhodobě nezaměstnané. Za dlouhodobě nezaměstnaného člověka považujeme každou osobu, která je evidována na úřadě práce 12 měsíců a více. Dlouhodobá nezaměstnanost je pro každého velmi nepříjemná. Mnozí občané totiž ztrácejí naději, víru sama v sebe, ztrácejí pracovní návyky a jejich znalosti a dovednosti rychle zastarávají. Komunikace s ostatními lidmi je složitější, většina nezaměstnaných se cítí dokonce i zdravotně hůře.¹⁰⁴ Začlenění na pracovní trh je s prodlužující se nezaměstnaností stále obtížnější. Dlouhodobou nezaměstnaností, ale i nezaměstnaností celkově jsou obecně ve větší míře postiženy ženy.¹⁰⁵

Z následující tabulky je zřejmé, že v okrese Šumperk bylo k 31. 12. 2002 evidováno 3 158 uchazečů o zaměstnání déle než 12 měsíců. Na konci roku 2012 bylo dlouhodobě nezaměstnaných o 357 uchazečů o zaměstnání více. Také podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání se zvýšil, a to ze 40,4 % na 41,6 %. Míra dlouhodobé nezaměstnanosti zaznamenala během let 2002 až 2012 taktéž nárůst (z 5,29 % na 5,42 %). Ve všech letech sledovaného období byla jak míra dlouhodobé nezaměstnanosti, tak podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání vždy vyšší, než byl celorepublikový průměr i než průměr Olomouckého kraje. Nejvyšší míra dlouhodobé nezaměstnanosti byla dosažena v okrese Šumperk v roce 2005, kdy dosáhla na hodnotu 5,73 %. V případě České republiky bylo maxima míry nezaměstnanosti dosaženo v roce 2003 (4,15 %). V roce 2012 byl počet

¹⁰⁴ FinExpert (2012).

¹⁰⁵ SIROVÁTKA, T. (2005), str. 31.

dlouhodobě nezaměstnaných osob v okrese 3 515, což okres Šumperk zařadilo na 13. nejvyšší místo v rámci okresů České republiky (v roce 2008 – 20. místo, v roce 2002 – 15. místo).

Tab. č. 25 – Vývoj počtu dlouhodobě nezaměstnaných osob ve vybraných administrativních jednotkách k 31. 12. let 2002–2012

Rok	Okres Šumperk			Olomoucký kraj			Česká republika		
	Abs.	MDN (%)	Podíl na UoZ (%)	Abs.	MDN (%)	Podíl na UoZ (%)	Abs.	MDN (%)	Podíl na UoZ (%)
2002	3 158	5,29	40,4	15 277	4,73	38,8	191 327	3,65	37,2
2003	3 306	5,21	41,7	16 378	5,01	40,2	218 336	4,15	40,3
2004	3 466	5,58	41,8	16 040	5,05	40,5	219 730	4,08	40,6
2005	3 618	5,73	45,3	14 966	4,66	41,4	212 804	3,93	41,7
2006	2 974	4,94	44,2	12 430	3,81	39,9	184 909	3,36	41,2
2007	2 205	3,69	42,0	8 758	2,69	37,3	136 913	2,47	38,6
2008	1 621	2,65	30,6	6 347	1,96	27,0	101 524	1,81	28,8
2009	2 275	3,71	24,7	8 297	2,53	20,2	123 873	2,17	23,0
2010	3 352	5,29	38,4	13 926	4,27	33,1	178 481	3,12	31,8
2011	3 222	5,37	40,2	14 577	4,51	38,2	184 130	3,22	36,2
2012	3 515	5,42	41,6	15 401	4,67	38,2	192 234	3,39	35,3

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013a), Integrovaný portál MPSV (2013b). Vlastní zpracování.

MDN = míra dlouhodobé nezaměstnanosti.

Ve srovnání s roky před hospodářskou krizí, kdy byla dlouhodobá nezaměstnanost záležitostí skupiny osob, které měly zpravidla kombinované důvody pro to, aby nemohly nastoupit do zaměstnání (zdravotní stav, péče o osobu blízkou, dopravní dostupnost), se během roku 2009, což často přetrvalo i v roce 2010, ocitly v evidenci ÚP v řadách dlouhodobě nezaměstnaných osoby zasažené právě světovou hospodářskou krizí, které nemají žádné osobní důvody pro to, že nemohou nastoupit do zaměstnání, ale žádná vhodná pracovní příležitost pro ně prostě není.¹⁰⁶

Z dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání mělo ke konci roku 2010 základní vzdělání 31 %, 47 % výuční list a 22 % středoškolské vzdělání s maturitou

¹⁰⁶ Úřad práce Šumperk (2011).

nebo vysokoškolské vzdělání. Co se týká zdravotního stavu této skupiny, je 64 % bez zdravotního omezení.¹⁰⁷

Tab. č. 26 – Průměrný počet dnů v nezaměstnanosti ve vybraných administrativních jednotkách k 31. 12. let 2002–2012

Rok	okres Šumperk	Olomoucký kraj	Česká republika
2002	513	518	484
2003	554	549	530
2004	581	593	567
2005	641	629	610
2006	698	647	649
2007	717	644	659
2008	581	501	539
2009	431	365	413
2010	506	421	446
2011	567	494	508
2012	605	525	517

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013a). Vlastní zpracování.

Průměrná délka evidence v nezaměstnanosti v okrese Šumperk ve sledovaném období vzrostla, a to z 513 dnů na 605 dní, tedy na více než rok a půl. Vývoj průměrného počtu dní v nezaměstnanosti je v České republice podobný jako v okrese Šumperk. Od roku 2002 do roku 2007 počet dnů v nezaměstnanosti narůstal, následující dva roky klesal a od roku 2009 opět stoupá. Nejvyšší průměrný počet dní v nezaměstnanosti byl v okrese v roce 2007, kdy tato doba byla bez 13 dní celé dva roky. Nejmenšího rozdílu mezi okresem Šumperk a Českou republikou bylo dosaženo v roce 2004, kdy rozdíl průměrného počtu dnů v nezaměstnanosti činil pouze 14 dní. Naopak největší rozdíl byl zaznamenán v roce 2012, kdy dosáhl na hodnotu 88 dnů.

Na dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání, nad 50 let věku, osoby se zdravotními problémy či ženy pečující o dítě do 15 let věku či jinak problémové uchazeče o zaměstnání se zaměřuje poradenská činnost.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Úřad práce Šumperk (2011).

¹⁰⁸ Úřad práce Šumperk (2011).

6.4 Osoby pečující o dítě do 15 let

Do skupiny osob pečujících o dítě do 15 let věku zařazujeme těhotné ženy, kojící, matky do devíti měsíců po porodu a osoby starající se o dítě do 15 let věku.

Nezaměstnané osoby v evidenci úřadů práce pečující o děti do 15 let věku požadují pracovní místa se zvláštní úpravou pracovní doby a pracovního režimu. Takovýchto pracovních míst je však obecně nedostatek. Zaměstnavatelé tyto osoby odmítají zaměstnávat zejména vzhledem k možnosti časté absence z důvodu péče o nemocné dítě, dále jak již bylo řečeno také proto, že zmiňované osoby (jedná se zejména o ženy) obvykle potřebují upravit pracovní dobu tak, aby mohly skloubit plnění povinností pracovních s povinnostmi rodičovskými. Svou nezanedbatelnou roli hraje také skutečnost, že nemohou vykazovat práci přes čas a je pro ně ve většině případů nepřijatelné časově náročné dojíždění do zaměstnání. Také pouze ojediněle přijmou práci ve směnném provozu. Z výše uvedených důvodů je patrné, že bez podpory (a to jakékoli) zaměstnávání se stávají osoby pečující o dítě nezaměstnatelnými a dlouhodobě zůstávají v evidenci úřadu práce, a to často i přes dosaženou vysokou kvalifikaci. Ve snaze získat zaměstnání za každou cenu, mnohdy uchazeči, respektive uchazečky přijímají zaměstnání vyhovující z hlediska možnosti úpravy pracovní doby nebo zkráceného pracovního úvazku bez ohledu na dosažené vzdělání či kvalifikaci. Takové zaměstnání jim sice vyhovuje jako pečujícím osobám, nikoliv však jako osobám s určitými předpoklady pro výkon náročné práce. Proto zaměstnání po určité době opouštějí a vrací se zpět do evidence.¹⁰⁹

U žen po návratu z mateřské dovolené a další mateřské dovolené je problémem to tíživější, že jejich sebedůvěra je obvykle ještě menší a několikaletá absence na trhu práce je více handicapuje (ztráta profesních znalostí a pracovních zkušeností).¹¹⁰

Počet nezaměstnaných osob pečujících o dítě do 15 let v okrese Šumperk od roku 2009 klesá. V případě Olomouckého kraje a České republiky dochází k poslednímu poklesu od roku 2010. K výraznému nárůstu došlo v okrese Šumperk mezi lety 2007 a 2008, kdy počet nezaměstnaných osob pečujících o dítě do 15 let věku vzrostl ze 174 na 716, přičemž v roce 2007 tvořil podíl této skupiny osob na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání 13,5 %, což je maximální podíl ze všech sledovaných let. Podíl počtu těhotných žen, kojících a matek do devíti měsíců po porodu na celkovém počtu osob

¹⁰⁹ KOTÍKOVÁ, J., et al. (2000), s. 35.

¹¹⁰ KOTÍKOVÁ, J., et al. (2000), s. 35.

pečujících o dítě do 15 let se pohybuje v rozmezí 4 % (v roce 2010) až 44,8 % (v roce 2007). Podílem této skupiny žen na pracovní síle se okres Šumperk řadí na 25. místo v roce 2004, na 49. místo v roce 2008 a na 30. nejvyšší pozici v rámci okresů České republiky v roce 2012. Podíl počtu všech osob pečujících o dítě do 15 let na pracovní síle zajišťuje okresu Šumperk 72. nejvyšší místo v roce 2004 v České republice, 22. místo v roce 2008 a taktéž v roce 2012.

Tab. č. 27 – Vývoj počtu nezaměstnaných osob pečujících o dítě do 15 let věku ve vybraných administrativních jednotkách k 31. 12. let 2004–2012

Rok	Okres Šumperk			Olomoucký kraj			Česká republika		
	Abs.	Podíl na pracovní síle (%)	Podíl na UoZ (%)	Abs.	Podíl na pracovní síle (%)	Podíl na UoZ (%)	Abs.	Podíl na pracovní síle (%)	Podíl na UoZ (%)
2004	301	0,48	3,6	3 647	1,15	9,2	74 384	1,38	13,7
2005	215	0,34	2,7	3 240	1,01	9,0	68 994	1,27	13,5
2006	163	0,27	2,4	2 797	0,86	9,0	61 462	1,12	13,7
2007	174	0,29	3,3	2 214	0,68	9,4	49 626	0,90	14,0
2008	716	1,17	13,5	2 786	0,86	11,9	46 030	0,82	13,1
2009	944	1,54	10,3	3 828	1,17	9,3	65 544	1,15	12,2
2010	824	1,30	9,4	4 278	1,31	10,2	71 116	1,24	12,7
2011	844	1,41	10,5	3 995	1,24	10,5	65 953	1,16	13,0
2012	739	1,14	8,7	2 749	0,83	6,8	46 085	0,81	8,5

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013a), Integrovaný portál MPSV (2013b). Vlastní zpracování.

6.5 Absolventi škol a mladiství

Na základě Zákoníku práce je mladiství definován jako fyzická osoba mezi 15 až 18 rokem života. Absolventem je podle Zákoníku práce zaměstnanec, který vstupuje do zaměstnání odpovídající jeho kvalifikaci, jestliže doba jeho odborné praxe po ukončení studia nedosáhla dvou let. Přičemž se do této doby nezapočítává doba mateřské nebo rodičovské dovolené.¹¹¹

Absolventi škol a mladiství, kteří se ucházejí o své první zaměstnání, jsou v konkurenci s ostatními uchazeči značně znevýhodněni. Nemají praktické zkušenosti

¹¹¹ Zákoník práce – č. 262/2000 Sb.

a základní pracovní návyky, ale také postrádají určité pracovní kontakty usnadňující lepší orientaci na trhu práce.¹¹²

Mezi hlavní příčiny nezaměstnanosti absolventů patří jednak nesoulad mezi strukturou absolventů a potřebami trhu práce a jednak nedostatek jejich praktických zkušeností. Absolventi mají také často nereálné požadavky na finanční ohodnocení své práce, nedokáží reálně zhodnotit své možnosti uplatnit se na trhu práce. Vedle toho je u nich sledována nechuť přijmout místo pod úrovní svého vzdělání nebo neodpovídající představě o výši platu, neochota podstoupit změnu své profesní orientace a dále omezený zájem části absolventů pracovat v původní nebo příbuzné profesi (špatná volba povolání je velmi často ovlivněna názorem rodičů).¹¹³

S nezaměstnaností absolventů a mladistvých se objevují závažné výchovné a psychologické problémy. Nezaměstnanost prodlužuje jejich adolescenci se všemi negativními důsledky pro ně samotné i pro jejich rodiny a společnost. Pokud si tito mladí lidé ve správném čase neosvojí potřebné pracovní návyky, nebudou schopni pracovat ani v dospělosti a nuda je pak povede k sociálně patologickému chování, k vyřazování ze společnosti. Prodloužená adolescence ohrožuje rozvoj osobní identity, identity mužství a ženství, dosažení nezávislosti na rodičích, akceptaci rodinných hodnot a hodnot společnosti. Ohrožuje i rozvoj profesionální role a schopnost navazovat a udržovat přátelství.¹¹⁴

Zatrpknutí v pohledu na svět může nastat zejména u mladých lidí, kteří v nedávné době ukončili vzdělání v méně žádaných oborech a nemají tak dostatečně vhodnou kvalifikaci pro uplatnění na trhu práce. Pracovní vyhlídky jsou pro ně mizivé a nezaměstnanost se pro ně může stát jediným možným způsobem života.¹¹⁵

Vysoký podíl mladých mezi nezaměstnanými, daný již tím, že podstatná část těch, kteří opouštějí školní lavice, nenachází práci, je nejen problémem těchto osob, ale i politickým problémem značné citlivosti. Tato situace totiž představuje pro rodiče podezření, že vláda není schopna zajistit dost práce pro budoucí generace.¹¹⁶

¹¹² BUCHTOVÁ, B., et al. (2002), s. 110.

¹¹³ KOTÍKOVÁ, J., et al. (2000), s. 31.

¹¹⁴ MAREŠ, P (2002), str. 127. HENDRY, L. B. (1983).

¹¹⁵ BUCHTOVÁ, B., et al. (2002), s. 110.

¹¹⁶ JORDAN, B. (1982).

Tab. č. 28 - Vývoj počtu absolventů a mladistvých ve vybraných administrativních jednotkách k 30. 4. let 2002–2011

Rok	Okres Šumperk		Olomoucký kraj		Česká republika	
	Mladiství	Absolventi	Mladiství	Absolventi	Mladiství	Absolventi
2002	65	692	384	3 829	6 712	45 068
2003	81	681	417	3 997	6 917	45 375
2004	65	589	360	3 269	6 944	41 673
2005	74	526	357	2 347	6 206	31 157
2006	71	405	349	2 006	5 817	27 183
2007	70	264	341	1 303	5 823	19 205
2008	93	212	328	965	5 384	13 734
2009	64	397	304	1 592	5 829	20 888
2010	52	417	266	2 183	5 731	27 043
2011	51	341	322	2 103	5 452	26 461

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013c). Vlastní zpracování.

V roce 2007 a 2008 se situace mladistvých a absolventů na trhu práce zlepšila, protože zaměstnavatelé měli vysokou potřebu pracovní síly a byli svolní tolerovat nedostatek praxe. S nástupem hospodářské krize se opět začalo postavení této skupiny uchazečů o zaměstnání zhoršovat, protože zaměstnavatelé při redukci zaměstnanosti začali nejdříve propouštět právě tuto skupinu. Ke konci roku 2009 činil meziroční nárůst absolventů škol a mladistvých v evidenci úřadu práce téměř 67 %.

Během sledovaných let se počet nezaměstnaných mladistvých a absolventů škol snížil jednak v okrese Šumperk, ale i v Olomouckém kraji a České republice. V okrese Šumperk došlo ke snížení v případě mladistvých z 65 na 51 a v případě absolventů škol je pokles značnější, z 692 na 341, tedy více než o polovinu. V roce 2011 se nezaměstnanost absolventů škol snížila na 81,8 % roku 2010, v případě mladistvých došlo k poklesu na 98,1 % roku 2010.

Zhoršenou situaci v zaměstnanosti této skupiny uchazečů o zaměstnání jen potvrzuje vývoj počtu hlášených volných pracovních míst pro absolventy škol, kdy jejich průměrný počet činil 183 v roce 2008, 35 v roce 2009 a 38 v roce 2010.¹¹⁷

¹¹⁷ Úřad práce Šumperk (2011).

Tab. č. 29 – Vzdělanostní struktura nezaměstnaných absolventů škol ve vybraných jednotkách k 30. 4. let 2002, 2008 a 2011

Území	Rok	Mladiství		Absolventi						
		Abs.	(%)	Abs.	Střední bez maturity		Střední s maturitou		Vysokoškolské	
					Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)
okres Šumperk	2002	65	8,6	692	297	39,2	339	44,8	56	7,4
	2008	93	30,5	212	71	23,3	119	39,0	22	7,2
	2011	51	13,0	341	134	34,2	162	41,3	45	11,5
Olomoucký kraj	2002	384	9,1	3 829	1 717	40,8	1 796	42,6	316	7,5
	2008	328	25,4	965	306	23,7	531	41,1	128	9,9
	2011	322	13,3	2 103	722	29,8	1 042	43,0	339	14,0
Česká republika	2002	6 712	13,0	45 068	20 895	40,4	21 011	40,6	3 162	6,1
	2008	5 384	28,2	13 734	4 504	23,6	7 696	40,3	1 534	8,0
	2011	5 452	17,1	26 461	8 983	28,1	13 665	42,8	3 813	11,9

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013c). Vlastní zpracování.

Podíly jsou vypočteny na celkovém počtu mladistvých a absolventů škol dohromady. Vymezení jednotlivých kategorií popsáno již dříve.

Z předchozí tabulky je patrné, že nejvíce nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých, má střední vzdělání s maturitou. Naopak nejmenší podíl této skupiny nezaměstnaných osob tvoří v okrese Šumperk skupina vysokoškolsky vzdělaných osob. V roce 2012 je jejich podíl 11,5 %, což je však více než v roce 2002, kdy tento podíl činil 7,4 %.

Nejproblémovější ze všech skupin absolventů jsou absolventi základních škol, kteří se nepřipravovali na budoucí povolání, nebo předčasně ukončili studium. Chybí jim studijní i pracovní návyky, motivace pracovat a oporou jim není ani rodina. Často jsou rodiče bez kvalifikace a vedeni v evidenci ÚP, žijí ze sociálních dávek a mladí přebírají model jejich života.

Absolventi středních škol mají na trhu práce podstatně výhodnější pozici, ale v současné době zásadně omezenou možnostmi našeho trhu práce. Mnozí absolventi středních škol využívají možnosti dalšího studia, ať na středních, vyšších odborných, či vysokých školách, což je momentálně nejjednodušší a nejúčinnější řešení, připravovat se na oživení ekonomiky a zvyšovat svoji kvalifikaci a odbornost.

Nejméně problematickou skupinou absolventů škol jsou vysokoškoláci, kteří jsou zpravidla ochotni hledat si zaměstnání i mimo okres, mají větší zájem pracovat

a uplatnit se v praxi. Je to skupina uchazečů o zaměstnání, která je schopna se nejlépe orientovat na trhu práce, potvrzuje, že čím více znalostí a dovedností může uchazeč nabídnout, tím je jeho situace na trhu práce jednodušší. V poslední době však není nabídka volných pracovních míst pro vysokoškoláky dostatečná, začíná se objevovat problém i s tzv. překvalifikovaností.¹¹⁸

6.6 Vzdelanostní struktura všech uchazečů o zaměstnání

Celkový počet uchazečů o zaměstnání v okrese Šumperk během let 2002 až 2012 vzrostl ze 7 818 na 8 458. V průběhu sledovaného období se mění také podíly ve vzdelanostní struktuře uchazečů o zaměstnání. Nepočtenější skupinou nezaměstnaných ve všech letech jsou osoby se středním vzděláním bez maturity. Jejich procentuální zastoupení se pohybuje v rozmezí 45,3 % (v roce 2008) až 50,2 % (v roce 2009). Druhou nepočtenější skupinou jsou osoby se základním vzděláním. Do této kategorie zařazujeme osoby bez vzdělání, s neukončením vzděláním a osoby se základním vzděláním. Nejvyššího podílu (30,6 %) dosáhla tato skupina v roce 2007, kdy počet uchazečů o zaměstnání byl nejnižší z celého sledovaného období. Skupina osob se základním vzděláním je také jedinou kategorií, která zaznamenala během let 2002–2012 pokles (z 28,3 % na 25,1 %). Všechny ostatní kategorie svůj podíl zvýšily. Zastoupení uchazečů o zaměstnání se středním vzděláním s maturitou se pohybuje v rozmezí 20,7 % (v roce 2005 a 2006) až 22,4 % (v letech 2011 a 2012). Podíl uchazečů o zaměstnání s vysokoškolským titulem zaznamenal výrazný nárůst, a to z 2,6 % v roce 2002 na 4,2 % v roce 2012. V České republice i Olomouckém kraji je situace naprosto totožná (viz příloha č. 35 a č. 36). Taktéž převažují uchazeči o zaměstnání se středním vzděláním s maturitou, také došlo ke snížení počtu nezaměstnaných se základním vzděláním a též skupina uchazečů s vysokoškolským vzděláním zaznamenala v průběhu sledovaného období nárůst. V okrese Šumperk v roce 2012 je však podíl této kategorie a kategorie uchazečů o zaměstnání se středním vzděláním s maturitou a základním vzděláním nižší než v případě České republiky i Olomouckého kraje. Naopak podíl nezaměstnaných se středním vzděláním bez maturity je v okrese Šumperk v roce 2012 výrazně vyšší než ve zbylých zkoumaných

¹¹⁸ Úřad práce Šumperk (2011).

jednotkách (v okrese Šumperk 48,3 %, v Olomouckém kraji 45,8 % a v České republice 43,3 %).

Tab. č. 30 – Vývoj struktury vzdělanosti uchazečů o zaměstnání v okrese Šumperk k 31. 12. let 2002–2012

Rok	Celkem UoZ	Z toho vzdělání							
		Základní		Střední bez maturity		Střední s maturitou		Vysokoškolské	
		Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)
2002	7 819	2 209	28,3	3 663	46,8	1 746	22,3	201	2,6
2003	7 933	2 297	29,0	3 756	47,3	1 692	21,3	188	2,4
2004	8 285	2 337	28,2	3 940	47,6	1 793	21,6	215	2,6
2005	7 986	2 286	28,6	3 857	48,3	1 651	20,7	192	2,4
2006	6 723	2 013	29,9	3 133	46,6	1 391	20,7	186	2,8
2007	5 253	1 605	30,6	2 390	45,5	1 100	20,9	158	3,0
2008	5 298	1 564	29,5	2 402	45,3	1 149	21,7	183	3,5
2009	9 208	2 236	24,3	4 623	50,2	2 045	22,2	304	3,3
2010	8 722	2 186	25,1	4 316	49,5	1 903	21,8	317	3,6
2011	8 015	2 056	25,7	3 858	48,1	1 798	22,4	303	3,8
2012	8 458	2 125	25,1	4 081	48,3	1 895	22,4	357	4,2

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013b). Vlastní zpracování.

UoZ = uchazeči o zaměstnání.

Vymezení jednotlivých kategorií popsáno již dříve.

Uchazeči o zaměstnání s pouze základním vzděláním jsou velmi problémovou kategorií. U této skupiny je poměrně často sledováno spoléhání se na vnější pomoc, neschopnost samostatného řešení osobních problémů, nereálné mzdové požadavky a požadavky na trh práce (zejména pokud se jedná o osoby, které měly dlouhodobě relativně kvalitní pracovní místo). Tyto osoby, díky patrně nastavenému sociálnímu systému, dávají často přednost sociálním dávkám před uplatněním na trhu práce. Ze strany zaměstnavatelů je sledován předsudek o nízké kvalitě a motivaci této pracovní síly. Požadují proto i na pracovní místa pro osoby se základním vzděláním osoby vyučené. Tato tendence je podporována i celkovým nedostatkem pracovních příležitostí. Svou negativní roli při případné možnosti zaměstnání těchto uchazečů o zaměstnání hrají i značné možnosti práce na černo.¹¹⁹

¹¹⁹ KOTÍKOVÁ, J., et al. (2000).

Tab. č. 31 – Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání na 1 VPM na základě vzdělanostní struktury ve vybraných jednotkách k 31. 12. let 2002–2012

Stupeň vzdělání	Rok	Počet uchazečů na 1 VPM			Stupeň vzdělání	Rok	Počet uchazečů na 1 VPM		
		okres Šumperk	ČR	Rozdíl			okres Šumperk	ČR	Rozdíl
Základní	2002	73,6	13,3	60,3	Střední bez maturity	2002	17,3	11,6	5,7
	2003	49,9	13,1	36,8		2003	18,8	12,8	6,0
	2004	63,2	8,3	54,9		2004	19,3	11,0	8,3
	2005	33,1	8,7	24,4		2005	19,8	9,6	10,2
	2006	27,2	4,6	22,6		2006	7,0	4,3	2,7
	2007	7,0	1,8	5,2		2007	4,3	2,6	1,7
	2008	12,8	2,7	10,1		2008	5,3	4,1	1,2
	2009	86,0	12,0	74,0		2009	40,6	26,3	14,3
	2010	35,8	16,9	18,9		2010	20,5	21,6	-1,1
	2011	57,1	13,4	43,7		2011	32,4	15,7	16,7
	2012	36,0	12,3	23,7		2012	42,1	18,8	23,3
Střední s maturitou	2002	25,3	17,8	7,5	Vysokoškolské	2002	15,5	5,7	9,8
	2003	29,7	19,8	9,9		2003	23,5	6,2	17,3
	2004	40,8	18,0	22,8		2004	19,5	6,1	13,4
	2005	28,5	14,4	14,1		2005	7,8	5,9	1,9
	2006	12,8	7,2	5,6		2006	6,6	3,7	2,9
	2007	8,0	4,8	3,2		2007	3,9	2,9	1,0
	2008	10,9	6,6	4,3		2008	8,3	4,2	4,1
	2009	29,2	18,2	11,0		2009	9,8	9,2	0,6
	2010	23,5	17,4	6,1		2010	8,3	10,5	-2,2
	2011	25,3	14,3	11,0		2011	11,7	9,6	2,1
	2012	35,8	17,0	18,8		2012	44,6	11,9	32,7

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013b). Vlastní zpracování.

Vývoj počtu uchazečů na 1 pracovní místo není příliš pozitivní. K poklesu tohoto ukazatele došlo ve sledovaném období v okrese Šumperk pouze v kategorii základního vzdělání (ze 73,6 uchazečů na 36). Všechny zbývající skupiny zaznamenaly nárůst počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo. Nejvyšší byl u skupiny s vysokoškolským vzděláním, kdy došlo ke zvýšení z 15,5 uchazeče na 1 VPM v roce 2001 na 44,6 uchazečů v roce 2012. Ovšem vysoká hodnota 44,6 vysokoškolsky vzdělaných uchazečů na 1 volné pracovní místo byla zapříčiněna tím, že na konci 4. čtvrtletí roku 2012 bylo volných již pouze 8 pracovních míst pro tuto skupinu uchazečů o zaměstnání. Většina nabízených míst byla totiž v průběhu roku již obsazena (na začátku 1. čtvrtletí bylo nabízeno 51 pracovních míst pro tuto skupinu uchazečů o zaměstnání). Patrné jsou také výrazné rozdíly mezi okresem Šumperk a celou Českou republikou. Ve všech

letech a všech kategoriích je na tom Česká republika lépe, výjimkou je pouze rok 2010, kdy podíl uchazečů se středním vzděláním bez maturity a s vysokoškolským vzděláním na 1 volné pracovní místo byl vyšší v České republice než v okrese Šumperk.

7. Cizinci na trhu práce

Česká republika se stejně jako další země EU stává cílovou zemí emigrantů, kteří se touto formou snaží získat lepší životní podmínky. Zaměstnávání cizinců vyžaduje specifické přístupy ze strany státu a legislativních předpisů, protože cizinci jsou velmi specifickou skupinou.¹²⁰

Cizincem se z hlediska zákona o zaměstnanosti č. 435/2000 Sb. rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, občanem EU/EHP¹²¹ a Švýcarska, ani jeho rodinným příslušníkem. Cizincem je i osoba bez státní příslušnosti. Cizinci, kteří mají na území ČR trvalý pobyt, mají z hlediska zaměstnávání stejné právní postavení jako občané České republiky, to znamená, že při výběru zaměstnání nejsou omezováni s výjimkou některých povolání, kde podle právních předpisů platných na území ČR se vyžaduje státní občanství.¹²²

Vstup, pobyt a vycestování z území České republiky je v kompetenci Policie ČR, Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR. Cizinec smí na území ČR pobývat přechodně nebo trvale. Ministerstvo vnitra může z důvodů stanovených zákonem nevydat cizinci vízum nebo povolení k pobytu (přechodnému i trvalému). Důvody pro neudělení víza nebo jiného povolení k pobytu (přechodnému i trvalému) jsou vymezeny zákonem.¹²³

K velké změně došlo dle zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti od 1. 5. 2004, kdy občané EU/EHP a Švýcarska včetně rodinných příslušníků, nejsou považováni za cizince a mají v ČR volný přístup na trhu práce. Specifickou skupinou jsou občané států EU sousedících s Českou republikou, kteří do ČR dojíždějí za prací a 1x týdně se zase vracejí domů. Jedná se o tzv. pendlery.¹²⁴

Možnosti cizinců při hledání a udržení práce ovlivňuje řada věcí. Zejména se jedná o úroveň vzdělání a dosaženou kvalifikaci ale hlavně o znalost českého jazyka. Velké množství imigrantů směřuje na sekundární trh práce, kde postačuje základní vzdělání, případně výuční list. Dalšími překážkami mohou být překážky administrativní.¹²⁵

Cizince na českém trhu práce evidujeme v několika skupinách. Jedná se o skupinu cizinců s platným povolením k zaměstnání, se zelenými a modrými kartami, další

¹²⁰ EXPAK – AT.cz (2011).

¹²¹ EU = Evropská Unie, EHP = Evropský hospodářský prostor (Island, Norsko, Lichtenštejnsko).

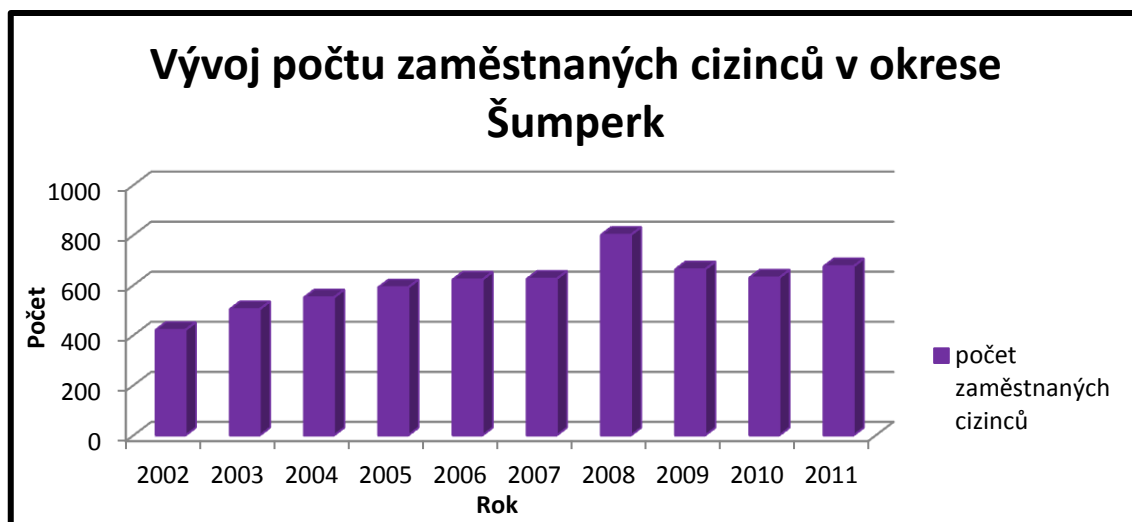
¹²² Integrovaný portál MPSV (2012b).

¹²³ ČSÚ (2012d).

¹²⁴ EXPAK – AT.cz (2011).

¹²⁵ EXPAK – AT.cz (2011).

skupinou jsou cizinci ze třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, dále občané EU/EHP a Švýcarska a poslední skupinu tvoří cizinci s živnostenským oprávněním.¹²⁶

Obr. č. 10 - Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v okrese Šumperk k 31. 12. let 2002–2012¹²⁷

Počet zaměstnaných cizinců v okrese Šumperk se během sledovaného období zvýšil ze 421 pracujících cizinců na 675. Od roku 2002 až do roku 2008 počet těchto osob neustále zvyšoval. V roce 2008 dosáhl svého maxima, kdy počet pracujících cizinců dosáhl v okrese na hodnotu 801 zaměstnaných cizinců. Ve srovnání se zbylými okresy Olomouckého kraje, má okres Šumperk druhý nejnižší počet zaměstnaných cizinců, po okrese Jeseník (*viz příloha č. 37*). Podíl na pracovní síle byl dokonce v 8 letech sledovaného období ze všech okresů Olomouckého kraje nejnižší, pouze v roce 2002 a 2011 byl tento podíl nižší v okrese Jeseník. Ve všech okresech Olomouckého kraje však došlo během let 2002 až 2011 k navýšení počtu zaměstnaných cizinců. Procentuální podíl zaměstnaných cizinců se v okrese Šumperk pohybuje v rozmezí 0,71 % (v roce 2002) až 1,31 % (v roce 2008), zatímco v České republice mezi 3,08 % až 6,43 %. Při celorepublikové komparaci okresů s nejvyšším počtem zaměstnaných cizinců, patřil okres Šumperk v roce 2002 a 2008 na 73. místo a v roce 2011 na 71. místo.

¹²⁶ VÚPSV (2012).

¹²⁷ VÚPSV (2012). Vlastní zpracování.

Číselní údaje k danému grafu jsou uvedeny v příloze č. 37.

Tab. č. 32 – Struktura cizinců na trhu práce v okrese Šumperk k 31. 12. let 2002–2011

Rok	Celková zaměstnanost cizinců	Platná povolení k zaměstnání cizinců, zelené a modré karty	Cizinci ze třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání	Počet občanů EU/EHP a Švýcarska	Cizinci s živnostenským oprávněním	Podíl cizinců na pracovní síle (%)
2002	421	92	-	-	170	0,71
2003	485	105	-	-	171	0,76
2004	551	92	0	270	189	0,89
2005	591	150	5	264	172	0,94
2006	622	123	12	319	168	1,03
2007	625	107	31	301	186	1,05
2008	801	191	39	348	223	1,31
2009	663	54	31	300	278	1,08
2010	630	10	37	215	368	1,00
2011	675	25	35	264	351	1,13

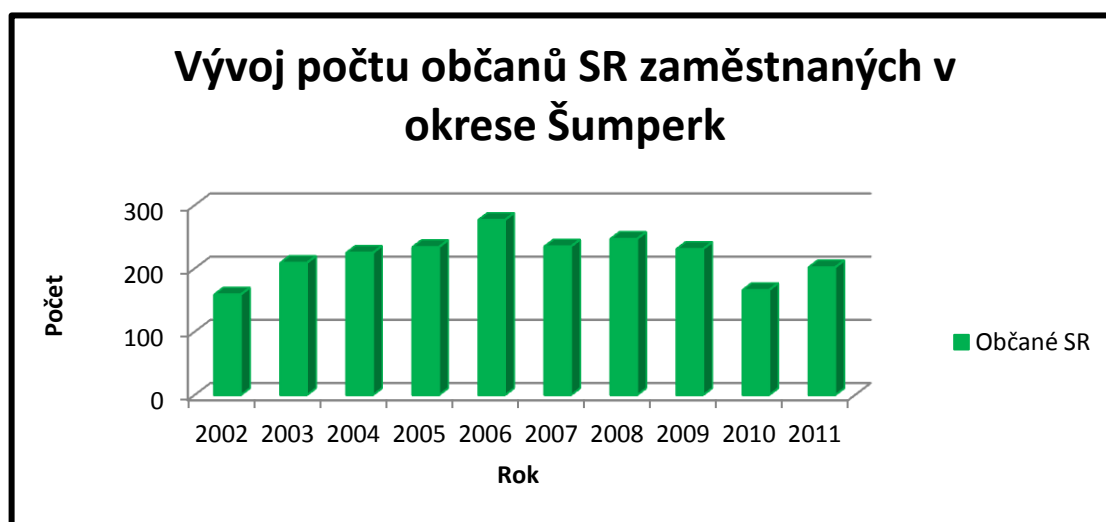
Zdroj: VÚPSV (2012). Vlastní zpracování.

Nejpočetnější skupinou cizinců na trhu práce v okrese Šumperk jsou cizinci s živnostenským oprávněním. Počet těchto osob během sledovaného období dokonce stoupl, a to ze 170 na 351. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2010, kdy počet cizinců, kteří získali živnostenské oprávnění, byl 368. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří občané Evropské Unie, EHP a Švýcarska. Ke konci roku 2010 jich v okrese pracovalo 215, z toho nejvíce ze Slovenska (166), Polska (16) a Bulharska (12). Tito občané pracovali převážně ve strojírenství, zdravotnictví či jako řidiči TIR.¹²⁸

Významnou skupinou cizinců na trhu práce v okrese Šumperk jsou osoby s občanstvím Slovenské republiky. V roce 2002 byl počet těchto osob 159, po té jejich počet až do roku 2006 stoupl (tento rok dosáhl počet Slováků v okrese nejvyšší hodnoty, a to 277), dále mezi lety 2007 a 2008 došlo k vzestupu z 235 na 247, po té až do roku 2010 počet zaměstnaných občanů Slovenské republiky klesal a v roce 2011 stoupl na 202 osob. Podíl těchto občanů na pracovní síle nedosahuje v žádném roce ani půl procenta. Srovnání vývoje počtu zaměstnaných občanů Slovenské republiky v okresech Olomouckého kraje zobrazuje následující tabulka. Při komparaci

¹²⁸ Úřad práce Šumperk (2011).

počátečních a koncových let, došlo ve všech okresech ke zvýšení zaměstnaných občanů Slovenské republiky. Nejblíže se hodnotám v okrese Šumperk blíží okres Prostějov. Zatímco v letech 2004, 2005 a 2006 byl počet cizinců slovenské národnosti v okrese Prostějov nižší než v okrese Šumperk, ve zbývajících letech to bylo opačně. Nejméně občanů SR má však ve všech zkoumaných rocích okres Jeseník.

Obr. č. 11 – Vývoj počtu občanů Slovenské republiky zaměstnaných v okrese Šumperk k 31. 12. let 2002–2011¹²⁹

Tab. č. 33 – Vývoj počtu občanů Slovenské republiky zaměstnaných v okresech Olomouckého kraje k 31. 12. let 2002–2011

Rok	Území						
	Okresy					Olomoucký kraj	ČR
	Jeseník	Olomouc	Prostějov	Přerov	Šumperk		
	Abs.	Abs.	Abs.	Abs.	Abs.	Abs.	Abs.
2002	28	506	182	269	159	1 144	56 558
2003	57	702	391	318	209	1 677	58 034
2004	60	753	201	287	225	1 526	59 818
2005	65	856	181	345	234	1 681	75 297
2006	47	1 029	220	401	277	1 974	91 355
2007	58	1 353	287	545	235	2 478	101 233
2008	63	1 180	306	604	247	2 400	100 223
2009	46	1 089	244	413	231	2 023	98 192
2010	37	1 295	284	382	166	2 164	100 727
2011	38	1 353	288	391	202	2 272	106 425

Zdroj: VÚPSV (2012). Vlastní zpracování.

¹²⁹ VÚPSV (2012). Vlastní zpracování.

8. Závěr

Po roce 1989 došlo v České republice k velkým změnám. Přejechod od centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní se projevil mimo jiné také ve struktuře zaměstnanosti, kdy došlo poklesu osob zaměstnaných v sekundárním sektoru. Tato skutečnost se projevila také na území okresu Šumperk, ne však tak výrazně jako v případě České republiky.

Počet osob zaměstnaných v průmyslu v roce 1989 tvořil téměř 50 % veškeré pracovní síly okresu. V roce 2011 podíl těchto osob dosahoval necelých 46 %. Výraznější pokles zaznamenal primární sektor. Podíl osob pracujících v zemědělství se v průběhu sledovaného období (tedy let 1989 až 2011) snížil ze 17 % na 4 %. Nárůstu se dočkal sektor služeb. Mezi lety 1989 až 2011 se počet osob pracujících v terciéru zvýšil z 34 % na 50 %. Takže zatímco v roce 1989 téměř 50 % pracovní síly pracovalo v průmyslu, v roce 2011 již v terciéru. Z hlediska jednotlivých odvětví zpracovatelského průmyslu došlo také k výrazným změnám. Zatímco v roce 1989 měl rozhodující úlohu průmysl strojírenský, dále textilní, kožedělní a oděvní a také elektrotechnický průmysl, v roce 2011 byla skladba odvětví zpracovatelského průmyslu jiná. Nejdůležitější pozici měl stále průmysl strojírenský s významnými firmami jako například Pars nova a. s., Klein & Blažek spol. s r. o. či ZKL Hanušovice, a. s., druhé místo však již nedržel průmysl textilní, nýbrž elektrotechnický (firmy: Siemens s. r. o, odštěpný závod Elektromotory Mohelnice, Hella Autotechnik, s. r. o., Epcos s. r. o. a další) následovaný průmyslem hutnickým a kovo zpracujícím. Textilní průmysl během sledovaného období zaznamenal obrovský úpadek v okrese. V roce 2011 zaujímal zcela poslední pozici ve sledovaných odvětvích zpracovatelského průmyslu, kdy tvořil pouze 3,65 % pracovní síly. Významné závody, jako například Hedva, Moravská Třebová či Perla, Ústí nad Orlicí, byly v okrese Šumperk uzavřeny a jejich budovy chátrají.

Okres Šumperk je v rámci okresů Olomouckého kraje v přepočtu PZI na počet obyvatel nejlépe. V porovnání se všemi okresy České republiky si také nestojí špatně. V roce 2011 se zařadil na 33. místo s nejvyšším počtem investic na 1 000 obyvatel.

V diplomové práci byla také vypracována případová studie vlivu ekonomické krize na vybraných podnicích okresu Šumperk. Byla vybrána firma Siemens Elektromotory s. r. o., na níž byl demonstrován negativní vliv ekonomické krize, a také společnost Klein & Blažek spol. s r. o. z důvodu příkladu kvalitní privatizace. Ačkoliv se hospodářská krize do situace na trhu práce v okrese Šumperk promítla zvýšením

počtu nezaměstnaných, také poklesem počtu volných pracovních míst, firma Klein & Blažek spol. s r. o. situace ustála velmi dobře. Nedošlo zde k poklesu počtu zaměstnanců, dokonce se obrat firmy mezi lety 2008 a 2009 zvýšil. Firma totiž provedla významné kroky, které vedly k tomu, že hospodářskou krizi nikterak nepocítila.

Z části diplomové práce věnující se nezaměstnanosti je právě patrný vliv ekonomické krize. Mezi lety 2008 a 2009 vzrostla míra nezaměstnanosti z 8,1 % na 14,6 % a okres Šumperk se rázem dostal na 7. místo s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v rámci okresů České republiky. Samozřejmě v tomto období došlo také k nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání a k poklesu volných pracovních míst. Z hlediska nezaměstnanosti v jednotlivých regionech okresu, je na tom nejhůře Hanušovicko, kde míra nezaměstnanosti na konci roku 2011 činila 21 %.

Z hlediska problémových skupin jsou v okrese nejohroženější osoby dlouhodobě nezaměstnané. Jejich podíl na pracovní síle činí téměř 5,5 %.

V neposlední řadě můžeme také říci, že okres Šumperk není příliš atraktivní pro práci cizinců. Trvale se řadí mezi okresy s nejnižším podílem zaměstnaných cizinců.

Zpracovat obecnější prognózu očekávaných tendencí ve vývoji situace na trhu práce není příliš jednoduché. Lze předpokládat, že z hlediska nezaměstnanosti, bude mít nejlepší postavení i v budoucnosti Mohelnicko díky dvěma významným zaměstnavatelům okresu (Siemens s. r. o, odštěpný závod Elektromotory Mohelnice a Hella Autotechnik, s. r. o.). Naopak problémovou oblastí bude zřejmě i nadále Hanušovicko, což je zapříčiněno nedostatkem připravených průmyslových ploch, geografickou polohou, v porovnání se zbytkem okresu také horší dopravní infrastrukturou. Nedostatek pracovních míst bude způsobovat odchod mladého vzdělaného obyvatelstva za prací mimo region. Situaci v regionu by dozajista pozitivně ovlivnil příchod nového investora. Pro potenciálního investora okres Šumperk zaručuje výhodnou dopravní polohu v rámci železniční sítě, také relativně nízkou cenu půdy a pozemků a dostupnou pracovní sílu. Podle mého odhadu bude docházet také ke zvyšování podílu uchazečů o zaměstnání z rizikových skupin, zejména tedy osob starších 50 let.

Summary

The aim of the thesis is to evaluate changes in the labour market in the district of Šumperk after the year 1989. For this, a method of a regional geographical analysis has been chosen, specifically the comparative analysis. The selected area is compared with larger areas, mostly with the whole Czech Republic. The thesis consists of a review of literature related to this topic, demarcations of the district of Šumperk based on socio-economic and physiographic characteristics. A significant part of the thesis deals with the analysis of the labour market in terms of both employment and unemployment, and also in terms of commuting to work. The thesis handles the position of problematic groups and foreigners in the labour market of the district of Šumperk, too. A part of the text judges the influence of the economic crisis on the enterprises Siemens s. r. o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice and Klein & Blažek spol. s r.o.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

- BARTOŠ, J. a kol. *Zábřeh - 750 let*. Zábřeh: Město Zábřeh, 2004, 161 s.
- BAŠTOVÁ, M., FŇUKAL, M., KREJČÍ, T., TONEV, P., TOUŠEK, V. *Největší centra dojížděky za prací na Moravě a ve Slezsku v letech 1991-2001*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005. ISBN 80-7318-359-5.
- BUCHTOVÁ, B., et al. *Nezaměstnanost, psychologický, sociální a ekonomický problém*. Praha: Grada Publishing a.s., 2002, 236 s., ISBN 80-247-9006-8.
- ČECHRÁK, C. *Nezaměstnanost: studie o hospodářské politice proti průmyslové nezaměstnanosti*. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě, 1926, 169 s.
- ČERNOHORSKÁ, L. *Komparace vývoje nezaměstnanosti v České republice a na Slovensku*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006.
- DEMEK, J., et al. *Zeměpisný lexikon ČSR - hory a nížiny*. Praha: Academia, 1987. 584 s. ISBN 80-86064-99-9.
- ENGLIŠ, K. *Z výsledků sčítání živnostenských závodů ze dne 3. Června 1902 v království Českém*. Praha: Zemský statistický úřad království Českého, 1907.
- HALASKOVA, R. *Nezaměstnanost a problémové skupiny na trhu práce*. Ostrava: FF OU, 2002, ISBN 80-7042-615-2.
- HALASKOVA, R. *Politika zaměstnanosti*. Ostrava: FF OU, 2008, 152s. ISBN 978-80-7368-522-5.
- HAMP, M., et al. *Sociálně-geografická regionalizace ČSR*. Praha: VÚSEI, 304 s
- HAWKINS, K. *Unemployment*. Harmondsworth: Penguin, 1984.
- HÄUFLER, V., et al. *Zeměpis Československa*. Praha: ČSAV, 1960, 667 s.
- HENDRY, L. B. *Growing Up and Going Up*. Aberdeen: Aberdeen University Press, 1983.
- HORÁKOVÁ, M. *Mezinárodní pracovní migrace v ČR: Bulletin č. 8–28*. Praha: VÚPSV, 2012.
- HORÁKOVÁ, M. *Mezinárodní pracovní migrace v České republice v době pokračující hospodářské recese v roce 2010*. Praha: VÚPSV, 2011, 89 s. ISBN 978-80-7416-093-6.

- HORÁKOVÁ, M. *Zaměstnávání cizinců v České republice*. Praha: VÚPSV, 2001.
- JORDAN, B. *Mass Unemployment and the Future of Britain*. Oxford: Basil Blackwell, 1982.
- KADERÁBKOVÁ, A. *Strukturální změny české ekonomiky v období transformace*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2004, 154 s. ISBN 80-86729-10-9.
- Kolektiv autorů. *IV. Statistická příručka republiky Československé*. Praha: Státní úřad statistický, 1932, 486 s.
- Kolektiv autorů. *Atlas obyvatelstva ČSSR*. Brno: Geografický ústav v Brně, 1987.
- Kolektiv autorů. *Atlas republiky Československé*. Praha: Orbis, 1935, 37 s.
- Kolektiv autorů. *Demografická ročenka okresů 2002 až 2011*. Praha: Český statistický úřad, 2012c.
- Kolektiv autorů. *Dojíždka do zaměstnání podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Olomoucký kraj*. Praha: Český statistický úřad, 2013g.
- Kolektiv autorů. *Historický lexikon České republiky 1869–2005: I. díl*. Praha: Český statistický úřad, 2006. ISBN 80-250-1310-3.
- Kolektiv autorů. *Malý lexikon obcí ČR 2012*. Praha: Český statistický úřad, 2012b.
- Kolektiv autorů. *Statistická ročenka Olomouckého kraje 2012*. Praha: Český statistický úřad, 2012a.
- KOTÍKOVÁ, J., et al. *Regionální analýza a koncepce zaměstnanosti, trhu práce a sociální péče*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2000.
- KOTRUSOVÁ, M. *Opatření politiky zaměstnanosti při další realizaci strukturálních přeměn ekonomiky*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 1998, 91 s.
- KŘÍŽ, K. *Tragický vývoj nezaměstnanosti u nás: Léta krise 1929–1934*. Praha: Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství Ant. Svěcený, 1934, 71 s.
- KVĚTOŇ, V., VOŽENÍLEK, V. *Klimatické oblasti Česka: Klasifikace podle Quitta za období 1961–2000*. 1 : 500 000. Univerzita Palackého v Olomouci, 2011.
- LÁZNIČKA, Z. *Funkční klasifikace obcí ČSR*. Praha: Academia, 1974, 88 s.

- MALÍK, K. *Tovární průmysl v přirozených oblastech Československa podle dosavadních výsledků sčítání větších závodů* (část 1–4). Sborník Československé společnosti zeměpisné, 1929, 1930.
- MALINVAUD, E. *Mass Unemployment*. Oxford: Basil Blackwell, 1984.
- MAREŠ, J. *Vývoj rozmístění československého průmyslu. Tabulky a mapy*. Brno: GgÚ ČSAV, 1976.
- MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické Nakladatelství, 2002, 172 s. ISBN 80-86429-08-3.
- MAREŠ, P., SIROVÁTKA, P. *Trh práce a lidské zdroje*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0703-2.
- MAREŠ, P., VYHLÍDAL, J. *Měníci se rizika a šance na trhu práce. Analýza postavení a šancí vybraných rizikových skupin na trhu práce*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2005, 65 s. ISBN 80-87007-07-7.
- MELZER, M., SCHULTZ, J. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní úřad Šumperk a Okresní vlastivědné muzeum Šumperk, 1993, 585 s. ISBN 80-85083-02-7.
- MICHALIČKA, L., et al. *Riziko možného odlivu kvalifikovaných odborníků z České republiky do zahraničí*. Praha: VÚPSV, 2008, 114 s. ISBN 978-80-7416-013-4.
- NEČAS, J. *Nezaměstnanost a podpůrná péče v Československu*. Praha: Knihotiskárna Orbis, Publikace Sociálního ústavu ČSR, 1938, 40 s.
- Oddělení trhu práce úřadu práce v Šumperku. *Analýza trhu práce v okrese Šumperk za rok 2010*. Šumperk: Úřad práce Šumperk, 2011.
- PURŠ, J., et al. *Atlas československých dějin*. Praha: Ústř. správa geodézie a kartografie, 1965, 239 s.
- *Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001 – dojížd'ka do zaměstnání a škol: okres Šumperk*. Praha: ČSÚ, 2003c. ISBN 80-250-0630-1.
- *Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Olomoucký kraj - analýza výsledků*. Olomouc: Český statistický úřad, 2013. ISBN 978-80-250-2368-6.
- SIROVÁTKA, T. *Dualizace na trhu práce a strategie outsiderů*. Brno: František Šalé - Albert, 2009. ISBN 978-80-7326-172-6.
- SIROVÁTKA, T. *Rodina, zaměstnání a sociální politika*. Boskovice: František Šalé - ALBERT, 2006. 279 s. ISBN 80-7326-104-9.

- SIROVÁTKA, T. *Trh práce a vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2000. ISBN 80-210-2419-4.
- SIROVÁTKA, T., et al. *Příjmová chudoba, materiální deprivace a sociální vyloučení v České republice a srovnání se zeměmi EU*. Brno: VÚPSV Praha, 2005.
- SIROVÁTKA, T., MAREŠ, P. *Podpory v nezaměstnanosti a materiální deprivace nezaměstnaných*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3048-8.
- SIROVÁTKA, T., MAREŠ, P. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 272 s. ISBN 80-210-3048-8.
- SYMES, V. *Unemployment in Europe. Problems and Policies*. London and New York: Routledge, 1995.
- ŠAFÁŘ, Jiří. *Chráněná území ČR. VI., Olomoucko*. Vyd. 1. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2003. 454 s. ISBN 80-86064-46-08.
- TOLASZ, R., et al. *Atlas podnebí Česka*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 2007. 255 s. ISBN 978-80-244-1626-7.
- TOUŠEK, V. *Aktuální tendence v zaměstnávání občanů Slovenska v ČR*. Karviná: Obchodní a podnikatelská fakulta Slezské univerzity, 1999. ISBN 80-7248-026-X.
- TOUŠEK, V., et al. *Aktuální tendence v zaměstnávání cizinců na trhu práce v ČR*. Brno: Masarykova univerzita, 1999, ISBN 80-210-2138-1.
- TOUŠEK, V., TONEV, P. *Typologie okresů České republiky (podle struktury zaměstnaných s důrazem na odvětví zpracovatelského průmyslu)*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2002. ISBN 80-7044-409-6.
- TOUŠEK, V., VANČURA, M. *Aktuální problémy ČR - 1. díl: Průmysl - 1. část*. Ostrava: SCHOLAFORUM, 1996. 27 s. ISBN 80-86058-30-1.
- TOUŠEK, V., VAŠKOVÁ, L. *Trh práce ve městě Brně - změny po roce 1989*. Brno: Masarykova univerzita, 2003, ISBN 80-210-3289-8.
- TVRDÝ, L. *Změny na trhu práce a perspektivy vzdělanosti*. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2008. ISBN 978-80-248-1729-3.
- VLČEK, V., et al. *Zeměpisný lexikon ČSR - vodní toky a nádrže*. Praha: Academia, 1984. 316 s.

- VYCHOVÁ, H., et al. *Analýza politiky zaměstnanosti členských zemí Evropské unie v závislosti na jejich předsednictví se zřetelem na aktualizaci principů politiky zaměstnanosti České republiky*. Praha: VÚPSV, 2005, 34 s.
- VYROUBAL, J. *Geografická analýza trhu práce v Olomouckém kraji*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008.
- Zákon o zaměstnanosti – č. 435/2004 Sb.
- Zákoník práce – č. 262/2006 Sb.

Internetové zdroje:

- Cena zemědělské půdy podle katastrálního území. *Farmy.cz: Zemědělské nemovitost* [online]. 2013 [cit. 2013-09-19]. Dostupné z: http://www.farmy.cz/cena_pudy.php.
- Centrum pro regionální rozvoj. *Geografický ústav: přírodovědecká fakulta MU* [online]. 2013 [cit. 2013-08-22]. Dostupné z: <http://geogr.muni.cz/centrum-pro-regionalni-rozvoj>.
- Cizinci: Počet cizinců - Související legislativa. *Český statistický úřad* [online]. 2012d [cit. 2013-11-19]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-souvisejici_legislativa.
- Další jdou na dlažbu: mohelnický Siemens opustí 130 lidí. *Šumperský a Jesenický deník* [online]. 2009 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: http://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/dalsi-propousteni-mohelnicky-siemens-opusti--lidi.html.
- Data - obchod. *Aplikace v regionální a sociální geografii* [online]. 2012 [cit. 2013-08-21]. Dostupné z: <http://aplikacergsg.sci.muni.cz/zadani-cviceni/data---prumysl-2>.
- Definice osob se zdravotním postižením. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2012a [cit. 2013-11-15]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/zamestnaniosob/definiceozp>.
- Dobrá zpráva: mohelnický Siemens nabírá lidi, vzal 100, dalších 150 do konce června. *Šumperský a Jesenický deník* [online]. 2010 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: http://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/dobra-zprava-mohelnicky-siemens-nabira-lidi-vzal--.html.

- Charakteristika okresu Šumperk. *Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Olomouci* [online]. 2013b [cit. 2013-08-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_sumperk.
- JENERÁLOVÁ, Ivana. Vývoj české ekonomiky. *AHOJ! Česká republika* [online]. 2011 [cit. 2013-11-08]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Vyvoj-ceske-ekonomiky>.
- *Klein & Blažek spol. s r. o.* [online]. 2011 [cit. 2013-12-05]. Dostupné z: http://www.kleibl.cz/index.php?p=slovo_majitelu&site=default.
- Lidé na fakultě - abecední přehled. *Masarykova univerzita: Fakulta sociálních studií* [online]. 2013 [cit. 2013-08-22]. Dostupné z: http://www.fss.muni.cz/cz/site/fakulta/lide/lide_abecedne?alpha=S.
- Nezaměstnanost jako sociální problém: Anotace. *Kosmas: Internetové knihkupectví* [online]. 2003 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.kosmas.cz/knihy/104318/nezamestnanost-jako-socialni-problem/>.
- Obyvatelstvo podle pohlaví a podle druhu pobytu, státního občanství, způsobu bydlení, národnosti a náboženské víry. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2013e [cit. 2013-09-06]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30808&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void=>.
- Obyvatelstvo podle pohlaví a podle věku, rodinného stavu a nejvyššího ukončeného vzdělání. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2013f [cit. 2013-09-06]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30808&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void=>.
- Okres Šumperk: Administrativní rozdělení okresu Šumperk k 1. 1. 2008. *Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Olomouci* [online]. 2008 [cit. 2013-08-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/okres_sumperk.
- PhDr. Markéta Horáková, Ph.D. *Výzkumný ústav práce a sociálních věcí* [online]. 2013a [cit. 2013-08-22]. Dostupné z: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=people&id=84&site=default>.
- Pohled do historie společnosti Siemens. *Siemens Česká republika* [online]. 2011a [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: https://www.cee.siemens.com/web/cz/cz/corporate/portal/home/o_nas/fil_spolecnosti.aspx.

- Pololetní statistiky absolventů škol a mladistvých v evidenci ÚP. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2013c [cit. 2013-11-16]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs/polo>.
- Postavení cizinců na trhu práce v České republice. *EXPAK - AT.cz* [online]. 2010 [cit. 2013-11-19]. Dostupné z: <http://www.expak-at.cz/expak/img/uploads/expak2585.pdf>.
- Pracovníci. *Výzkumný ústav práce a sociálních věcí* [online]. 2013b [cit. 2013-08-22]. Dostupné z: <http://www.vupsv.cz/index.php?p=people&site=default>.
- Přímé zahraniční investice. *Česká národní banka* [online]. 2012 [cit. 2013-11-28]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html.
- Přímé zahraniční investice - vybraní přínosy a náklady pro českou ekonomiku. *Český statistický úřad* [online]. 2008 [cit. 2013-11-28]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120208.doc>.
- Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - okres Šumperk. *Český statistický úřad: Olomoucký kraj* [online]. 2003b [cit. 2013-09-06]. Dostupné z WWW: <http://notes2.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/index>.
- Siemens, s.r.o., odštěpný závod Elektromotory Mohelnice. *Siemens Česká republika* [online]. 2011b [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: https://www.cee.siemens.com/web/cz/cz/corporate/portal/home/industry/OZ_Mohelnice/Pages/Elektromotory_Mohelnice.aspx.
- Siemens v České republice. *Siemens Česká republika* [online]. 2013 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: https://www.cee.siemens.com/web/cz/cz/corporate/portal/home/o_nas/Pages/profil_spolecnosti.aspx.
- Slovník pojmů: Nezaměstnaný. *Business center* [online]. 2012 [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1655-nezamestnany.aspx>.
- Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky. *Český úřad zeměměřický a katastrální* [online]. Praha, 2013 [cit. 2013-09-19]. Dostupné z: <http://www.cuzk.cz/Dokument.aspx?PRARESKOD=998&MENUID=10377&AKCE=DOC:10-ROCENKA>.

- Statistiky nezaměstnanosti. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2013a [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>.
- Statistiky nezaměstnanosti. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2013b [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/qrt>.
- Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2013d [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>.
- Strašák dlouhodobé nezaměstnanosti. *FinExpert.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-11-15]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/strasak-dlouhodobé-nezamestnanosti>.
- Systém investičních pobídek v České republice. *Ahoj! Česká republika* [online]. 2008 [cit. 2013-11-28]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Investice-a-obchod-s-CR/System-investicnich-pobidek-v-CR>.
- Usnesení vlády České republiky ze dne 1. června 1994 č. 303. *Vláda České republiky* [online]. 1994 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <https://kormoran.odok.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/917281B23EC1AA3DC12571B6006EE871>.
- Úspěšné projekty z oblasti investic. *CzechInvest* [online]. 2013 [cit. 2013-11-28]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/ol-investice>.
- Územně analytické podklady (1b) v obcích vybraného SO ORP. *Veřejná databáze: Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-09-19]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=327&www.google.cz/?gws_rd=cr&ei=6cI5UpbUOKeJ4gTXiYHYAghttp://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=327&.
- Věznice v číslech. *Vězeňská služba České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-09-09]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-mirov-23/informacni-servis-1596/zakladni-udaje-v-cislech/>.
- Vybrané údaje podle obcí v okrese. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2013d [cit. 2013-09-05]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30628&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void=>.
- Vybrané základní ukazatele podle krajů a okresů České republiky. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2013a [cit. 2013-09-

- 05]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30628&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void=>.
- Vybrané základní ukazatele podle správních obvodů ORP. *Český statistický úřad* [online]. 2013c [cit. 2013-08-06]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30628&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void=>.
 - Vymezení základních pojmů. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2012b [cit. 2013-11-19]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_vymezeni_pojmu.
 - Výše přímých zahraničních investic na obyvatele. *Informační portál Libereckého kraje pro inovace* [online]. 2012 [cit. 2013-11-28]. Dostupné z: <http://www.portal-inovace.cz/cz/technologicky-profil-lk/zahranicni-obchod/zahranicni-investice/>.
 - Výzkumný ústav práce a sociálních věcí - VÚPSV, v. v. i. *Výzkumný ústav práce a sociálních věcí* [online]. 2009 [cit. 2013-08-22]. Dostupné z: <http://www.vupsv.cz/>.
 - Základní charakteristika okresů ČR. *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 2012 [cit. 2013-11-28]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?potvrd=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&cislotab=RSO5022PU_OK&vo=null&cas_2_101=20111231&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
 - Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti. In: *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2013e [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Hustota zalidnění v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 2 – Mapa hustoty obyvatel v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 3 - Srovnání vývoje počtu obyvatelstva pro vybrané územní jednotky v letech 1869–2011

Příloha č. 4 – Struktura okresu Šumperk podle indexu feminity k 26. 3. 2011

Příloha č. 5 – Mapa struktury okresu Šumperk podle indexu feminity k 26. 3. 2011

Příloha č. 6 – Struktura okresu Šumperk podle indexu stáří k 26. 3. 2011

Příloha č. 7 – Mapa struktury okresu Šumperk podle indexu stáří k 26. 3. 2011

Příloha č. 8 – Podíl věřících v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 9 – Mapa podílu věřících v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 10 – Podíl osob starších 15 let majících alespoň maturitu v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 11 – Mapa podílu osob starších 15 let majících alespoň maturitu v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 12 – Struktura zemědělské půdy v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2011

Příloha č. 13 – Mapa podílu zemědělské půdy na celkové výměře v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2011

Příloha č. 14 – Mapa podílu orné půdy na celkové výměře obcí okresu Šumperk k 31. 12. 2011

Příloha č. 15 – Struktura nezemědělské půdy v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2011

Příloha č. 16 – Mapa podílu lesů na celkové výměře v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2011

Příloha č. 17 – Mapa úřední ceny zemědělské půdy v obcích okresu Šumperk v roce 2013

Příloha č. 18 – Horopisné jednotky zastoupené v okrese Šumperk

Příloha č. 19 - Geologický vývoj v okrese Šumperk

Příloha č. 20 – Nejvýznamnější vodní toky na území okresu Šumperk

Příloha č. 21 – Klimatické charakteristiky klimatických oblastí v okrese Šumperk

Příloha č. 22 – Počet zaměstnanců a obrat firmy Klein & Blažek spol. s r. o.

Příloha č. 23 – Základní charakteristiky na trhu práce v České republice v letech 1990–2012

Příloha č. 24 – Základní charakteristiky na trhu práce v okrese Šumperk v letech 1990–2012

Příloha č. 25 – Vývoj počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v jednotlivých mikroregionech okresu Šumperk v letech 2007–2011

Příloha č. 26 – Vývoj míry nezaměstnanosti v obcích okresu Šumperk v letech 2007–2011

Příloha č. 27 – Mapa míry nezaměstnanosti v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2007

Příloha č. 28 – Mapa míry nezaměstnanosti v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2009

Příloha č. 29 – Mapa míry nezaměstnanosti v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2011

Příloha č. 30 – Struktura vyjížděky za prací v okrese Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 31 – Struktura dojížděky za prací v okrese Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 32 – Struktura dojížděky a vyjížděky za prací v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 33 – Hlavní směry vyjížděky do zaměstnání v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 34 – Mapa hlavních směrů vyjížděky do zaměstnání v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011

Příloha č. 35 – Vývoj struktury vzdělanosti uchazečů o zaměstnání v Olomouckém kraji k 31. 12. let 2002–2012

Příloha č. 36 – Vývoj struktury vzdělanosti uchazečů o zaměstnání v České republice k 31. 12. let 2002–2012

Příloha č. 37 – Vývoj počtu zaměstnaných cizinců ve vybraných administrativních jednotkách k 31. 12. let 2002–2011

Příloha č. 1 – Hustota zalidnění v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011¹³⁰

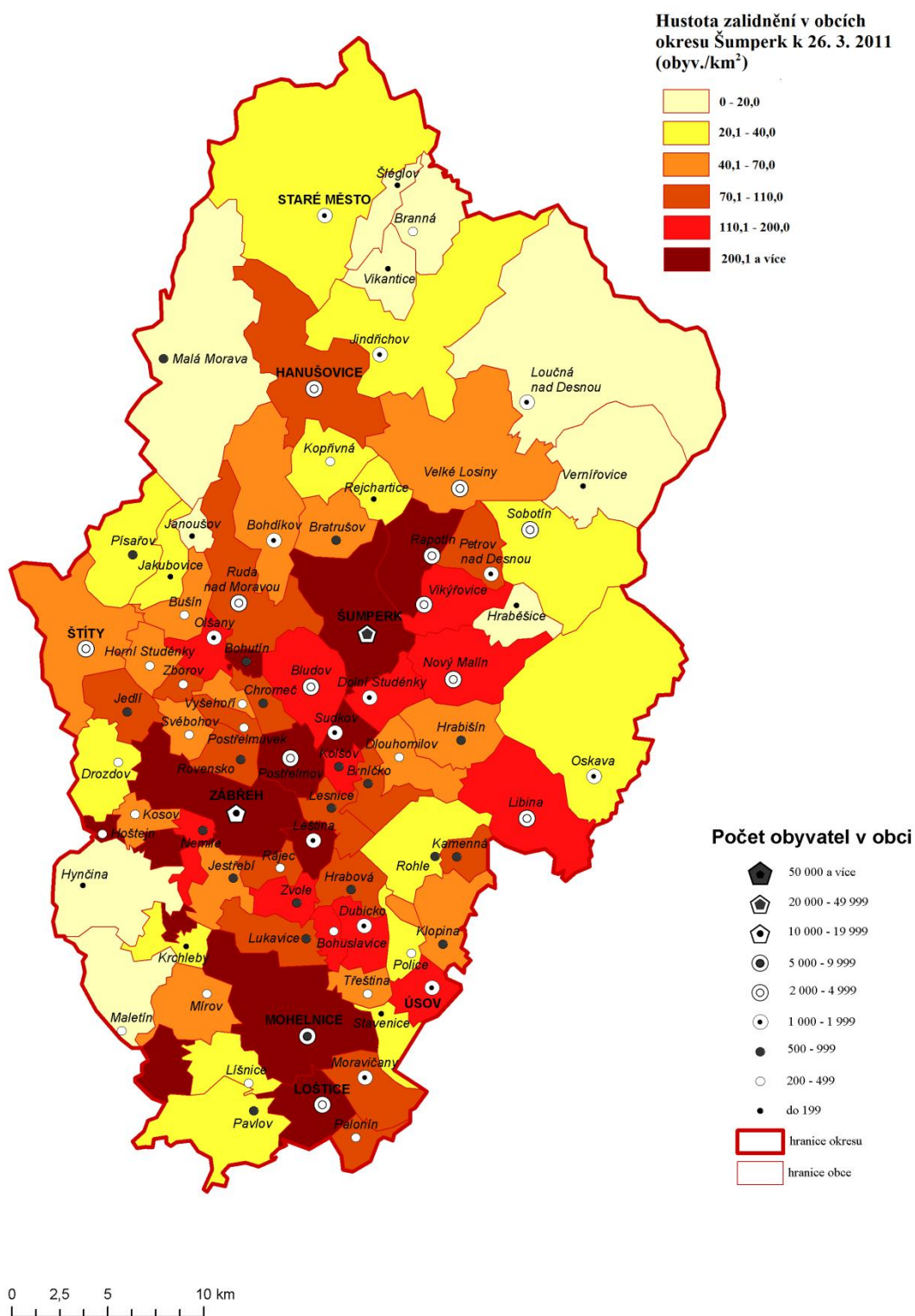
území	rozloha (ha)	obyvatelstvo celkem	v tom		hustota zalidnění (obyv./km ²)
			muži	ženy	
Bludov	1 668	3 068	1 507	1 561	183,9
Bohdíkov	2 622	1 358	679	679	51,8
Bohuslavice	397	501	249	252	126,2
Bohutín	225	761	376	385	337,8
Branná	1 456	285	149	136	19,6
Bratrušov	1 154	611	310	301	52,9
Brníčko	848	620	316	304	73,1
Bušín	859	407	206	201	47,4
Dlouhomilov	1 043	465	225	240	44,6
Dolní Studénky	853	1 257	634	623	147,4
Drozdov	1 370	324	160	164	23,7
Dubicko	783	1 022	489	533	130,6
Hanušovice	3 682	3 253	1 595	1 658	88,4
Horní Studénky	724	345	177	168	47,6
Hoštejn	183	425	204	221	232,5
Hraběšice	823	129	59	70	15,7
Hrabišín	1 384	849	444	405	61,4
Hrabová	811	584	308	276	72,0
Hynčina	2 544	166	82	84	6,5
Chromeč	548	557	267	290	101,6
Jakubovice	792	203	111	92	25,6
Janoušov	307	49	20	29	16,0
Jedlí	993	697	332	365	70,2
Jestřebí	869	572	270	302	65,8
Jindřichov	5 171	1 241	634	607	24,0
Kamenná	512	520	271	249	101,5
Klopina	1 295	619	297	322	47,8
Kolšov	376	736	365	371	195,6
Kopřivná	1 186	261	139	122	22,0
Kosov	547	348	173	175	63,6
Krchleby	690	164	83	81	23,8
Lesnice	733	634	311	323	86,5
Leština	525	1 260	628	632	240,1
Libina	2 726	3 364	1 667	1 697	123,4
Líšnice	974	313	164	149	32,1
Loštice	1 200	2 968	1 441	1 527	247,3
Loučná nad Desnou	9 429	1 662	837	825	17,6
Lukavice	1 121	834	423	411	74,4
Malá Morava	6 830	503	244	259	7,4
Maletín	1 856	351	191	160	18,9
Mírov	1 360	748	559	189	55,0

¹³⁰ ČSÚ (2013d), vlastní výpočty

Příloha č. 1 – Pokračování

území	rozloha (ha)	obyvatelstvo celkem	v tom		hustota zalidnění (obyv./km ²)
			muži	ženy	
Mohelnice	4 621	9 428	4 624	4 804	204,0
Moravičany	1 215	1 262	605	657	103,9
Nemile	554	634	307	327	114,5
Nový Malín	2 732	3 129	1 601	1 528	114,5
Olšany	648	1 073	548	525	165,7
Oskava	5 947	1 385	709	676	23,3
Palonín	537	333	173	160	62,0
Pavlov	2 406	587	292	295	24,4
Petrov nad Desnou	1 209	1 195	588	607	98,9
Písařov	1 884	675	338	337	35,8
Police	563	214	109	105	38,0
Postřelmov	955	3 156	1 523	1 633	330,5
Postřelmůvek	402	314	156	158	78,1
Rájec	491	481	249	232	97,9
Rapotín	1 404	2 992	1 469	1 523	213,2
Rejchartice	681	176	90	86	25,9
Rohle	1 856	620	317	303	33,4
Rovensko	743	768	395	373	103,4
Ruda nad Moravou	2 501	2 515	1 251	1 264	100,5
Sobotín	3 191	1 168	564	604	36,6
Staré Město	8 627	1 735	868	867	20,1
Stavenice	649	145	74	71	22,3
Sudkov	490	1 150	583	567	234,8
Svébohov	615	420	198	222	68,3
Šléglov	717	29	13	16	4,0
Štítý	2 991	2 007	998	1 009	67,1
Šumperk	2 788	26 737	12 653	14 084	959,1
Třeština	543	356	182	174	65,6
Úsov	931	1 183	587	596	127,0
Velké Losiny	4 650	2 641	1 290	1 351	56,8
Vernířovice	3 330	193	97	96	5,8
Vikantice	1 005	69	38	31	6,9
Vikýřovice	1 175	2 260	1 095	1 165	192,3
Vyšehoří	347	215	109	106	62,0
Zábřeh	3 458	14 001	6 693	7 308	404,9
Zborov	316	230	114	116	72,8
Zvole	658	789	396	393	119,9
Okres Šumperk	131 296	121 299	59 492	61 807	92,4

Příloha č. 2 – Mapa hustoty obyvatel v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011¹³¹

¹³¹ ČSÚ (2013d), upraveno grafickým programem.

**Příloha č. 3 - Srovnání vývoje počtu obyvatelstva pro vybrané územní jednotky
v letech 1869–2011¹³²**

Rok	Počet obyvatel v okrese Šumperk	Bi (%)	Počet obyvatel v Olomouckém kraji	Bi (%)	Počet obyvatel v ČR	Bi (%)
1869	132 410	100,0	540 670	100,0	7 565 463	100,0
1880	137 718	104,0	583 621	107,9	8 223 227	108,7
1890	140 874	106,4	608 458	112,5	8 666 456	114,6
1900	140 715	106,3	632 806	117,0	9 374 028	123,9
1910	143 550	108,4	665 500	123,1	10 076 727	133,2
1921	137 024	103,5	660 848	122,2	10 009 480	132,3
1930	142 948	108,0	698 075	129,1	10 674 240	141,1
1950	102 749	77,6	565 223	104,5	8 896 086	117,6
1961	110 461	83,4	600 425	111,1	9 571 531	126,5
1970	114 276	86,3	615 370	113,8	9 807 696	129,6
1980	124 369	93,9	648 403	119,9	10 291 927	136,0
1991	126 190	95,3	647 341	119,7	10 302 215	136,2
2001	126 567	95,6	643 817	119,1	10 230 060	135,2
2011	121 299	91,6	628 427	116,2	10 436 560	138,0

¹³² ČSÚ (2006), ČSÚ (2013a), vlastní výpočty.

Bi – Bazický index; index se stálým základem – založen na principu, kdy změnu sledovaného jevu vyjadřujeme poměrem (nebo procentuálně) vzhledem ke předem zvolenému pevnému základu – k počáteční hodnotě.

Příloha č. 4 – Struktura okresu Šumperk podle indexu feminity k 26. 3. 2011¹³³

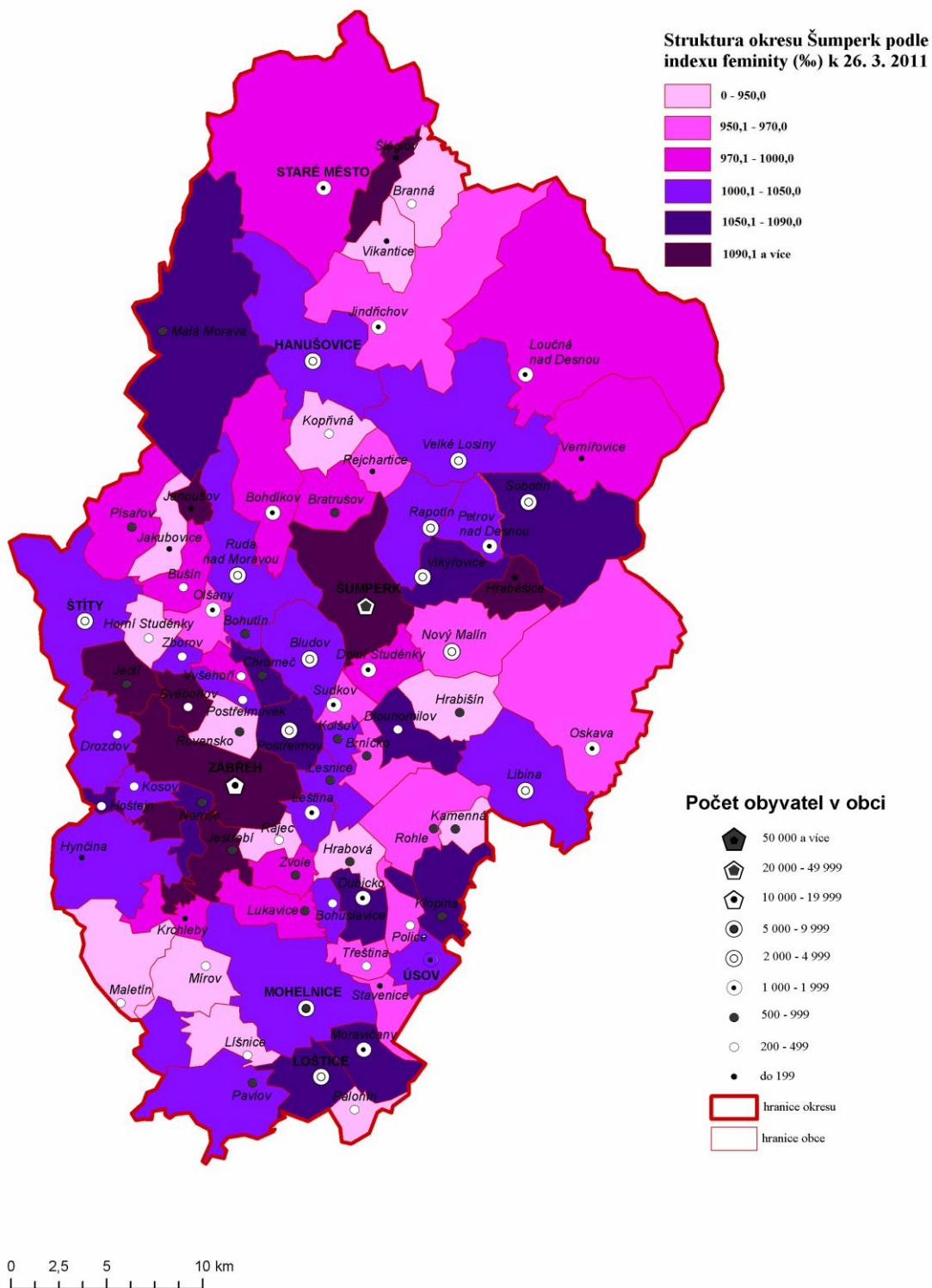
území	rozloha (ha)	obyvatelstvo celkem	v tom		index feminity (‰)
			muži	ženy	
Bludov	1 668	3 068	1 507	1 561	1 035,8
Bohdíkov	2 622	1 358	679	679	1 000,0
Bohuslavice	397	501	249	252	1 012,0
Bohutín	225	761	376	385	1 023,9
Branná	1 456	285	149	136	912,8
Bratrušov	1 154	611	310	301	971,0
Brníčko	848	620	316	304	962,0
Bušín	859	407	206	201	975,7
Dlouhomilov	1 043	465	225	240	1 066,7
Dolní Studénky	853	1 257	634	623	982,6
Drozdov	1 370	324	160	164	1 025,0
Dubicko	783	1 022	489	533	1 090,0
Hanušovice	3 682	3 253	1 595	1 658	1 039,5
Horní Studénky	724	345	177	168	949,2
Hoštejn	183	425	204	221	1 083,3
Hraběšice	823	129	59	70	1 186,4
Hrabišín	1 384	849	444	405	912,2
Hrabová	811	584	308	276	896,1
Hynčína	2 544	166	82	84	1 024,4
Chromeč	548	557	267	290	1 086,1
Jakubovice	792	203	111	92	828,8
Janoušov	307	49	20	29	1 450,0
Jedlí	993	697	332	365	1 099,4
Jestřebí	869	572	270	302	1 118,5
Jindřichov	5 171	1 241	634	607	957,4
Kamenná	512	520	271	249	918,8
Klopina	1 295	619	297	322	1 084,2
Kolšov	376	736	365	371	1 016,4
Kopřivná	1 186	261	139	122	877,7
Kosov	547	348	173	175	1 011,6
Krchleby	690	164	83	81	975,9
Lesnice	733	634	311	323	1 038,6
Leština	525	1 260	628	632	1 006,4
Libina	2 726	3 364	1 667	1 697	1 018,0
Líšnice	974	313	164	149	908,5
Loštice	1 200	2 968	1 441	1 527	1 059,7
Loučná nad Desnou	9 429	1 662	837	825	985,7
Lukavice	1 121	834	423	411	971,6
Malá Morava	6 830	503	244	259	1 061,5
Maletín	1 856	351	191	160	837,7
Mírov	1 360	748	559	189	338,1

¹³³ ČSÚ (2013d), vlastní výpočty

Příloha č. 4 – Pokračování

území	rozloha (ha)	obyvatelstvo celkem	v tom		index feminity (‰)
			muži	ženy	
Mohelnice	4 621	9 428	4 624	4 804	1 038,9
Moravičany	1 215	1 262	605	657	1 086,0
Nemile	554	634	307	327	1 065,1
Nový Malín	2 732	3 129	1 601	1 528	954,4
Olšany	648	1 073	548	525	958,0
Oskava	5 947	1 385	709	676	953,5
Palonín	537	333	173	160	924,9
Pavlov	2 406	587	292	295	1 010,3
Petrov nad Desnou	1 209	1 195	588	607	1 032,3
Písařov	1 884	675	338	337	997,0
Police	563	214	109	105	963,3
Postřelmov	955	3 156	1 523	1 633	1 072,2
Postřelmůvek	402	314	156	158	1 012,8
Rájec	491	481	249	232	931,7
Rapotín	1 404	2 992	1 469	1 523	1 036,8
Rejchartice	681	176	90	86	955,6
Rohle	1 856	620	317	303	955,8
Rovensko	743	768	395	373	944,3
Ruda nad Moravou	2 501	2 515	1 251	1 264	1 010,4
Sobotín	3 191	1 168	564	604	1 070,9
Staré Město	8 627	1 735	868	867	998,8
Stavenice	649	145	74	71	959,5
Sudkov	490	1 150	583	567	972,6
Svébohov	615	420	198	222	1 121,2
Šléglov	717	29	13	16	1 230,8
Štítý	2 991	2 007	998	1 009	1 011,0
Šumperk	2 788	26 737	12 653	14 084	1 113,1
Třeština	543	356	182	174	956,0
Úsov	931	1 183	587	596	1 015,3
Velké Losiny	4 650	2 641	1 290	1 351	1 047,3
Vernířovice	3 330	193	97	96	989,7
Vikantice	1 005	69	38	31	815,8
Vikýřovice	1 175	2 260	1 095	1 165	1 063,9
Vyšehoří	347	215	109	106	972,5
Zábřeh	3 458	14 001	6 693	7 308	1 091,9
Zborov	316	230	114	116	1 017,5
Zvole	658	789	396	393	992,4
Okres Šumperk	131 296	121 299	59 492	61 807	1 038,9

Příloha č. 5 – Mapa struktury okresu Šumperk podle indexu feminity k 26. 3. 2011¹³⁴

¹³⁴ ČSÚ (2013d), upraveno grafickým programem

Příloha č. 6 – Struktura okres Šumperk podle indexu stáří k 26. 3. 2011¹³⁵

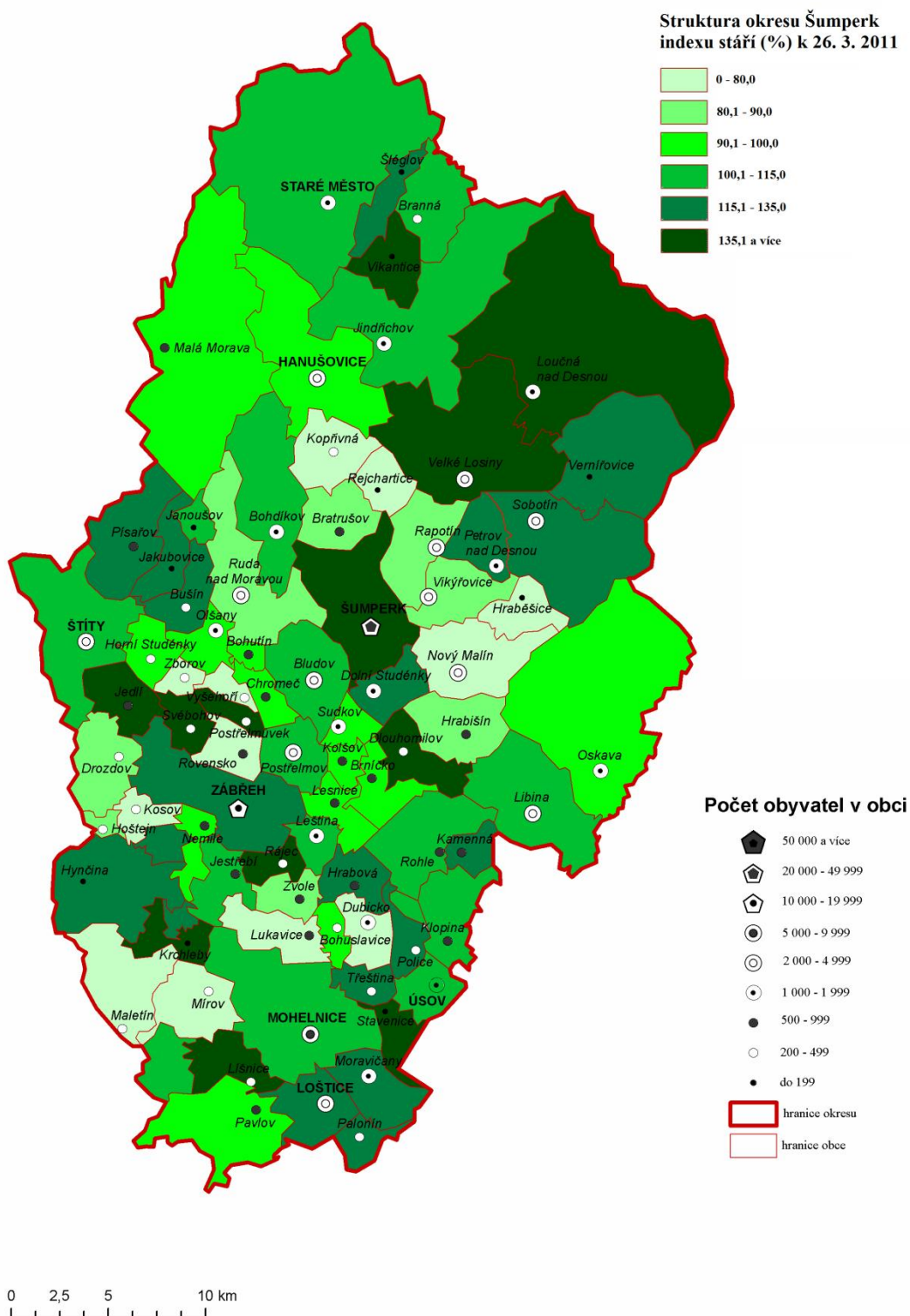
Okres, obec	rozloha (ha)	Obyv. celkem	z toho podle věku			index stáří (%)	index ekon. závislosti
			0 - 14	15 - 64	65 +		
Bludov	1 668	3 068	468	2 121	475	101,5	44,5
Bohdíkov	2 622	1 358	205	944	208	101,5	43,8
Bohuslavice	397	501	85	336	77	90,6	48,2
Bohutín	225	761	110	545	106	96,4	39,6
Branná	1 456	285	35	211	39	111,4	35,1
Bratrušov	1 154	611	105	414	87	82,9	46,4
Brničko	848	620	97	429	91	93,8	43,8
Bušín	859	407	62	267	77	124,2	52,1
Dlouhomilov	1 043	465	61	309	95	155,7	50,5
Dolní Studénky	853	1 257	177	862	217	122,6	45,7
Drozdov	1 370	324	54	226	44	81,5	43,4
Dubicko	783	1 022	176	705	140	79,5	44,8
Hanušovice	3 682	3 253	487	2 288	468	96,1	41,7
Horní Studénky	724	345	59	228	57	96,6	50,9
Hoštejn	183	425	67	301	55	82,1	40,5
Hraběšice	823	129	27	89	13	48,1	44,9
Hrabišín	1 384	849	134	600	111	82,8	40,8
Hrabová	811	584	86	394	102	118,6	47,7
Hynčína	2 544	166	23	112	31	134,8	48,2
Chromeč	548	557	89	377	89	100,0	47,2
Jakubovice	792	203	32	132	38	118,8	53,0
Janoušov	307	49	10	28	11	110,0	75,0
Jedlí	993	697	73	459	165	226,0	51,9
Jestřebí	869	572	84	393	92	109,5	44,8
Jindřichov	5 171	1 241	192	846	198	103,1	46,1
Kamenná	512	520	70	363	87	124,3	43,3
Klopina	1 295	619	87	436	96	110,3	42,0
Kolšov	376	736	110	521	104	94,5	41,1
Kopřivná	1 186	261	38	192	29	76,3	34,9
Kosov	547	348	73	234	39	53,4	47,9
Krchleby	690	164	12	122	29	241,7	33,6
Lesnice	733	634	105	431	96	91,4	46,6
Leština	525	1 260	194	856	207	106,7	46,8
Libina	2 726	3 364	518	2 309	533	102,9	45,5
Líšnice	974	313	36	220	56	155,6	41,8
Loštice	1 200	2 968	415	1 994	553	133,3	48,5
Loučná nad Desnou	9 429	1 662	209	1 151	297	142,1	44,0
Lukavice	1 121	834	119	621	94	79,0	34,3
Malá Morava	6 830	503	71	360	69	97,2	38,9
Maletín	1 856	351	61	266	24	39,3	32,0
Mírov	1 360	748	58	642	46	79,3	16,2

¹³⁵ ČSÚ (2013d), vlastní výpočty

Příloha č. 6 – Pokračování

Okres, obec	rozloha (ha)	Obyv. celkem	z toho podle věku			index stáří (%)	index ekon. závislosti
			0 - 14	15 - 64	65 +		
Mohelnice	4 621	9 428	1 340	6 672	1 384	103,3	40,8
Moravičany	1 215	1 262	179	864	218	121,8	45,9
Nemile	554	634	103	437	93	90,3	44,9
Nový Malín	2 732	3 129	603	2 252	271	44,9	38,8
Olšany	648	1 073	156	763	153	98,1	40,5
Oskava	5 947	1 385	225	944	216	96,0	46,7
Palonín	537	333	43	235	55	127,9	41,7
Pavlov	2 406	587	90	409	87	96,7	43,3
Petrov nad Desnou	1 209	1 195	161	826	206	128,0	44,4
Písařov	1 884	675	90	465	117	130,0	44,5
Police	563	214	33	143	38	115,2	49,7
Postřelmov	955	3 156	466	2 184	494	106,0	44,0
Postřelmůvek	402	314	37	222	55	148,6	41,4
Rájec	491	481	55	333	92	167,3	44,1
Rapotín	1 404	2 992	481	2 096	405	84,2	42,3
Rejchartice	681	176	41	119	16	39,0	47,9
Rohle	1 856	620	89	425	102	114,6	44,9
Rovensko	743	768	144	524	99	68,8	46,4
Ruda nad Moravou	2 501	2 515	443	1 687	379	85,6	48,7
Sobotín	3 191	1 168	170	769	227	133,5	51,6
Staré Město	8 627	1 735	244	1 216	272	111,5	42,4
Stavenice	649	145	13	107	25	192,3	35,5
Sudkov	490	1 150	183	793	168	91,8	44,3
Svébohov	615	420	52	297	71	136,5	41,4
Šléglov	717	29	3	22	4	133,3	31,8
Štítý	2 991	2 007	299	1 405	300	100,3	42,6
Šumperk	2 788	26 737	3 600	18 156	4 888	135,8	46,8
Třeština	543	356	46	257	53	115,2	38,5
Úsov	931	1 183	167	831	182	109,0	42,0
Velké Losiny	4 650	2 641	325	1 843	469	144,3	43,1
Vernířovice	3 330	193	26	133	34	130,8	45,1
Vikantice	1 005	69	4	54	11	275,0	27,8
Vikýřovice	1 175	2 260	360	1 582	311	86,4	42,4
Vyšehoří	347	215	45	137	33	73,3	56,9
Zábřeh	3 458	14 001	1 944	9 732	2 298	118,2	43,6
Zborov	316	230	37	166	27	73,0	38,6
Zvole	658	789	131	541	117	89,3	45,8
Okres Šumperk	131 296	121 299	17 602	83 975	19 415	110,3	44,1

Příloha č. 7 – Mapa struktury okresu Šumperk podle indexu stáří k 26. 3. 2011¹³⁶

¹³⁶ ČSÚ (2013d), upraveno grafickým programem

Příloha č. 8 – Podíl věřících v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011¹³⁷

Okres, obec	Obyvatelstvo celkem	věřící celkem	z toho		bez vyznání	neuvedeno	podíl věřících (%)*
			věřící hlásící se k nějaké církvi, náboženské skupině	věřící, nehlásící se k církvi, náboženské skupině			
Bludov	3 068	797	605	192	977	1 294	44,9
Bohdíkov	1 358	324	224	100	420	614	43,5
Bohuslavice	501	150	120	30	111	240	57,5
Bohutín	761	196	155	41	195	370	50,1
Branná	285	61	33	28	106	118	36,5
Bratrušov	611	104	73	31	224	283	31,7
Brníčko	620	127	91	36	223	270	36,3
Bušín	407	137	105	32	103	167	57,1
Dlouhomilov	465	143	107	36	156	166	47,8
Dolní Studénky	1 257	296	194	102	444	517	40,0
Drozdov	324	130	107	23	46	148	73,9
Dubicko	1 022	306	246	60	303	413	50,2
Hanušovice	3 253	609	429	180	1 097	1 547	35,7
Horní Studénky	345	147	130	17	62	136	70,3
Hoštejn	425	164	132	32	130	131	55,8
Hraběšice	129	32	22	10	44	53	42,1
Hrabišín	849	123	80	43	362	364	25,4
Hrabová	584	162	133	29	188	234	46,3
Hynčina	166	30	22	8	46	90	39,5
Chroměč	557	260	230	30	104	193	71,4
Jakubovice	203	43	32	11	56	104	43,4
Janoušov	49	11	11	0	12	26	47,8
Jedlí	697	258	211	47	109	330	70,3
Jestřebí	572	175	134	41	172	225	50,4
Jindřichov	1 241	225	154	71	373	642	37,6
Kamenná	520	121	84	37	157	241	43,5
Klopina	619	91	59	32	223	305	29,0
Kolšov	736	168	107	61	206	362	44,9
Kopřivná	261	61	49	12	81	119	43,0
Kosov	348	137	119	18	85	126	61,7
Krchleby	164	14	6	8	63	87	18,2

¹³⁷ ČSÚ (2013e), vlastní výpočty. * podíly byly vypočítány na celkovém počtu obyvatel, od kterých byl odečten počet těch osob, které danou otázku ve Sčítání lidu, domů a bytů 2011 nezodpověděli. Vycházím z toho, že struktura osob, které danou otázku nezodpověděli, je stejná jak struktura osob, co na ni odpověděli

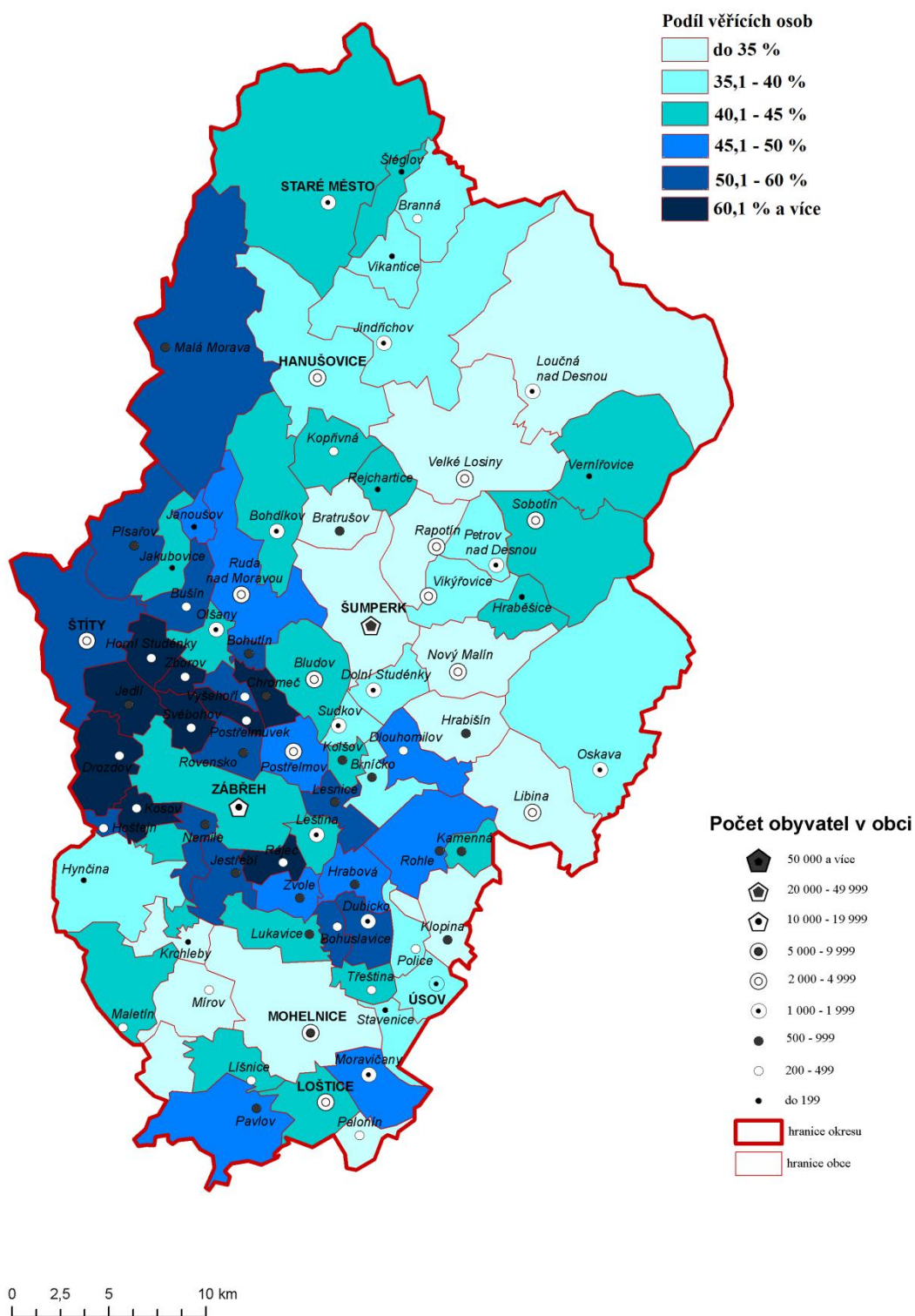
Příloha č. 8 – Pokračování č. 1

Okres, obec	Obyvatelstvo celkem	věřící celkem	z toho		bez vyznání	neuvedeno	podíl věřících (%)
			věřící hlásící se k nějaké církvi, náboženské skupině	věřící, nehlásící se k církvi, náboženské skupině			
Lesnice	634	171	142	29	170	293	50,1
Leština	1 260	333	249	84	432	495	43,5
Libina	3 364	642	423	219	1 253	1 464	33,9
Líšnice	313	61	46	15	89	163	40,7
Loštice	2 968	725	547	178	1 002	1 241	42,0
Loučná nad Desnou	1 662	336	228	108	628	698	34,9
Lukavice	834	188	133	55	273	373	40,8
Malá Morava	503	146	96	50	144	213	50,3
Maletín	351	75	48	27	104	172	41,9
Mírov	748	116	75	41	260	372	30,9
Mohelnice	9 428	1 742	1 117	625	3 576	4 110	32,8
Moravičany	1 262	323	249	74	391	548	45,2
Nemile	634	180	140	40	150	303	54,5
Nový Malín	3 129	598	383	215	1 221	1 310	32,9
Olašany	1 073	274	217	57	380	419	41,9
Oskava	1 385	271	178	93	481	633	36,0
Palonín	333	60	36	24	115	158	34,3
Pavlov	587	145	100	45	151	291	49,0
Petrov nad Desnou	1 195	247	167	80	423	525	36,9
Písařov	675	212	176	36	152	311	58,2
Police	214	48	28	20	78	88	38,1
Postřelmov	3 156	833	609	224	968	1 355	46,3
Postřelmůvek	314	121	94	27	68	125	64,0
Rájec	481	209	184	25	91	181	69,7
Rapotín	2 992	558	372	186	1 136	1 298	32,9
Rejchartice	176	32	25	7	45	99	41,6
Rohle	620	160	123	37	172	288	48,2
Rovensko	768	237	192	45	224	307	51,4
Ruda nad Moravou	2 515	653	504	149	753	1 108	46,4

Příloha č. 8 – Pokračování č. 2

Okres, obec	Obyvatelstvo celkem	věřící celkem	z toho		bez vyznání	neuvedeno	podíl věřících (%)
			věřící hlásící se k nějaké církvi, náboženské skupině	věřící, nehlásící se k církvi, náboženské skupině			
Sobotín	1 168	279	209	70	362	526	43,5
Staré Město	1 735	404	265	139	567	764	41,6
Stavenice	145	26	16	10	48	71	35,1
Sudkov	1 150	245	185	60	424	481	36,6
Svébohov	420	212	184	28	62	146	77,4
Šléglov	29	7	3	4	9	13	43,8
Štítý	2 007	515	395	120	485	1 007	51,5
Šumperk	26 737	5 351	3 301	2 050	10 461	10 924	33,8
Třeština	356	98	61	37	124	134	44,1
Úsov	1 183	241	177	64	392	550	38,1
Velké Losiny	2 641	550	350	200	1 025	1 066	34,9
Vernířovice	193	54	36	18	72	67	42,9
Vikantice	69	12	9	3	18	39	40,0
Vikýřovice	2 260	484	336	148	847	929	36,4
Vyšehoří	215	79	69	10	68	68	53,7
Zábřeh	14 001	3 752	2 748	1 004	4 654	5 594	44,6
Zborov	230	86	74	12	25	119	77,5
Zvole	789	244	192	52	249	296	49,5
Hanušovicko	7 376	1 525	1 038	487	2 395	3 455	38,9
Šumpersko	62 029	13 252	8 928	4 324	22 760	26 009	36,8
Zábřežsko	33 223	9 395	7 164	2 231	9 929	13 896	48,6
Mohelnicko	18 671	3 765	2 565	1 200	6 616	8 290	36,3
Okres Šumperk	121 299	27 937	19 695	8 242	41 700	51 650	40,1

Příloha č. 9 – Mapa podílu věřících v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011¹³⁸

¹³⁸ ČSÚ (2013e), upraveno grafickým programem.

Příloha č. 10 – Podíl osob starších 15 let majících alespoň maturitu v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011¹³⁹

území	obyvatelstvo 15 +	z toho vzdělání (%)				podíl osob mající alespoň maturitu (%)
		základní	střední bez maturity	střední s maturitou	VŠ	
Bludov	2 600	18,5	41,7	30,5	9,2	39,7
Bohdíkov	1 153	23,4	43,7	27,9	5,0	32,9
Bohuslavice	416	26,1	41,9	22,8	9,2	32,0
Bohutín	651	19,9	42,1	33,0	5,0	38,0
Branná	250	28,9	40,0	21,7	9,4	31,1
Bratrušov	506	26,0	36,9	28,5	8,6	37,1
Brníčko	523	21,7	49,3	22,9	6,1	29,0
Bušín	345	20,9	40,0	29,0	10,1	39,1
Dlouhomilov	404	22,7	43,9	27,4	6,0	33,4
Dolní Studénky	1 080	18,2	40,3	31,4	10,1	41,5
Drozdov	270	23,5	50,0	22,7	3,8	26,5
Dubicko	846	21,8	39,9	28,8	9,5	38,3
Hanušovice	2 766	28,9	42,4	24,4	4,2	28,7
Horní Studénky	286	24,9	42,5	28,1	4,6	32,6
Hoštejn	358	19,1	37,6	35,3	7,9	43,2
Hraběšice	102	22,2	27,3	29,3	21,2	50,5
Hrabišín	715	25,1	45,8	25,3	3,8	29,1
Hrabová	498	24,2	39,7	27,6	8,6	36,1
Hynčina	143	36,6	42,5	12,7	8,2	20,9
Chroměč	468	21,1	41,0	30,1	7,8	37,9
Jakubovice	171	32,9	36,0	25,6	5,5	31,1
Janoušov	39	27,0	35,1	32,4	5,4	37,8
Jedlí	624	24,0	44,6	23,8	7,6	31,4
Jestřebí	488	26,6	43,0	25,8	4,6	30,4
Jindřichov	1 049	36,4	39,3	21,4	2,9	24,3

¹³⁹ ČSÚ (2013f), vlastní výpočty. * podíly byly vypočítány na celkovém počtu obyvatel 15+, od kterých byl odečten počet těch osob, které danou otázku ve Sčítání lidu, domů a bytů 2011 nezodpověděly. Vycházím z předpokladu, že danou otázku nezodpověděli zejména osoby se základním vzděláním. V základním vzdělání je zahrnuto základní vzdělání včetně neukončeného a také osoby bez vzdělání. Ve středním vzdělání bez maturity jsou zařazeny osoby, které jsou vyučené bez maturity a které mají odborné vzdělání bez maturity. Osoby se středním vzděláním s maturitou jsou lidé s úplným středním vzděláním s maturitou, osoby, které mají nástavbové studium či osoby s vyšším odborným vzděláním. Vysokoškolsky vzdělání lidé jsou osoby s bakalářským, magisterským či doktorským titulem.

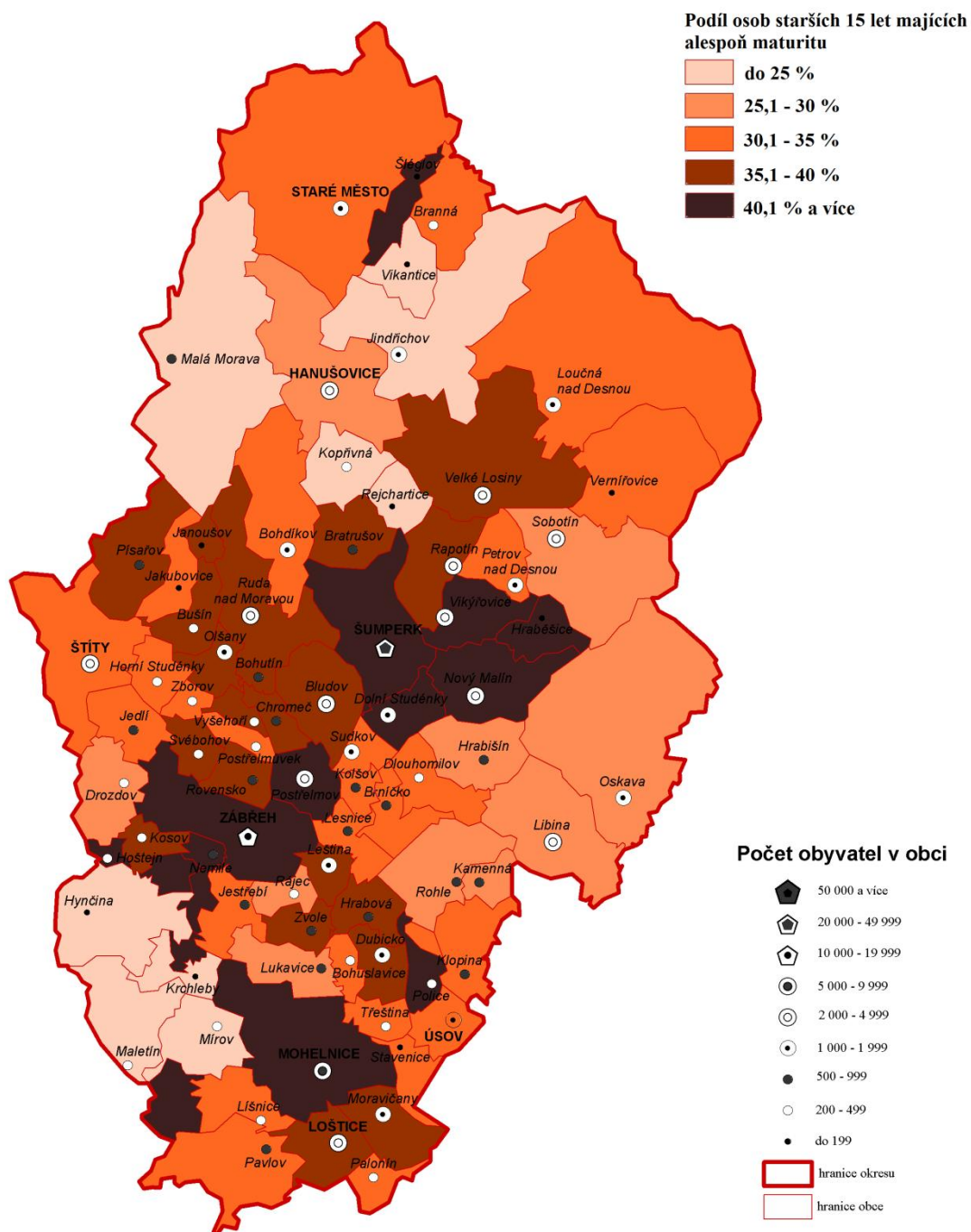
Příloha č. 10 – Pokračování č. 1

území	obyvatelstvo 15 +	z toho vzdělání (%)				podíl osob mající alespoň maturitu (%)
		základní	střední bez maturity	střední s maturitou	VŠ	
Kamenná	450	29,0	45,9	21,9	3,2	25,1
Klopina	532	24,8	43,0	25,0	7,3	32,2
Kolšov	626	23,9	45,7	26,1	4,3	30,4
Kopřivná	223	32,4	47,9	16,4	3,3	19,7
Kosov	275	23,7	40,7	26,3	9,3	35,6
Krchleby	152	31,5	52,1	12,3	4,1	16,4
Lesnice	529	20,9	45,1	27,3	6,8	34,0
Leština	1 066	21,0	41,4	30,6	7,0	37,6
Libina	2 846	24,9	45,3	24,7	5,0	29,7
Líšnice	277	27,1	39,9	25,6	7,4	32,9
Loštice	2 553	21,7	40,0	29,6	8,7	38,3
Loučná nad Desnou	1 453	25,2	41,7	28,0	5,0	33,0
Lukavice	715	26,9	44,7	23,5	4,8	28,3
Malá Morava	432	37,9	39,4	17,2	5,5	22,7
Maletín	290	29,5	52,3	14,9	3,2	18,1
Mírov	690	30,3	47,4	19,0	3,3	22,3
Mohelnice	8 088	21,1	37,4	31,9	9,6	41,5
Moravičany	1 083	22,6	40,6	28,7	8,1	36,8
Nemile	531	19,4	38,4	34,1	8,2	42,3
Nový Malín	2 526	19,8	36,2	31,3	12,7	44,0
Olšany	917	29,4	32,3	30,8	7,5	38,3
Oskava	1 160	29,7	41,5	23,7	5,1	28,8
Palonín	290	22,5	47,5	23,9	6,2	30,1
Pavlov	497	28,4	39,1	25,8	6,7	32,6
Petrov nad Desnou	1 034	28,0	40,3	26,4	5,3	31,6
Písařov	585	27,3	36,6	28,6	7,5	36,1
Police	181	19,5	40,2	30,5	9,8	40,2

Příloha č. 10 – Pokračování č. 2

území	obyvatelstvo 15 +	z toho vzdělání (%)				podíl osob mající alespoň maturitu (%)
		základní	střední bez maturity	střední s maturitou	VŠ	
Postřelmov	2 690	18,3	40,8	31,7	9,2	40,9
Postřelmůvek	277	17,5	47,8	25,2	9,5	34,7
Rájec	426	26,5	45,4	24,0	4,1	28,2
Rapotín	2 511	19,3	43,2	29,6	7,9	37,5
Rejchartice	135	31,7	46,0	17,5	4,8	22,2
Rohle	531	30,5	43,6	20,5	5,5	26,0
Rovensko	624	18,8	42,3	32,1	6,8	38,9
Ruda nad Moravou	2 072	21,4	41,0	29,5	8,1	37,7
Sobotín	998	29,2	42,8	20,6	7,3	28,0
Staré Město	1 491	29,7	40,0	23,2	7,0	30,3
Stavenice	132	22,2	43,7	27,8	6,3	34,1
Sudkov	967	25,8	42,2	26,6	5,4	32,1
Svébohov	368	22,7	39,5	28,8	9,0	37,8
Šléglov	26	28,0	28,0	24,0	20,0	44,0
Štítý	1 708	28,4	41,0	24,0	6,6	30,6
Šumperk	23 137	18,2	31,9	35,5	14,4	49,9
Třeština	310	20,7	46,0	27,0	6,3	33,3
Úsov	1 016	27,7	41,1	25,4	5,8	31,2
Velké Losiny	2 316	22,0	42,7	27,4	7,9	35,3
Vernířovice	167	25,2	40,3	25,2	9,4	34,6
Vikantice	65	32,8	54,7	10,9	1,6	12,5
Vikýřovice	1 900	16,7	35,4	34,6	13,2	47,9
Vyšehoří	170	23,5	37,1	32,4	7,1	39,4
Zábřeh	12 057	19,2	37,5	32,8	10,4	43,3
Zborov	193	28,0	39,7	28,0	4,2	32,3
Zvole	658	20,4	42,5	26,4	10,7	37,1
Hanušovicko	6 302	31,1	41,3	22,6	5,0	27,6
Šumpersko	52 958	20,7	37,0	31,6	10,7	42,3
Zábřežsko	28 346	21,5	40,3	29,6	8,6	38,2
Mohelnicko	16 091	22,8	39,8	29,0	8,3	37,4
okres Šumperk	103 697	21,9	38,6	30,1	9,4	39,5

Příloha č. 11 – Mapa podílu osob starších 15 let majících alespoň maturitu v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011¹⁴⁰

0 2,5 5 10 km

¹⁴⁰ ČSÚ (2013f), upraveno grafickým programem.

Příloha č. 12 – Struktura zemědělské půdy v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2011¹⁴¹

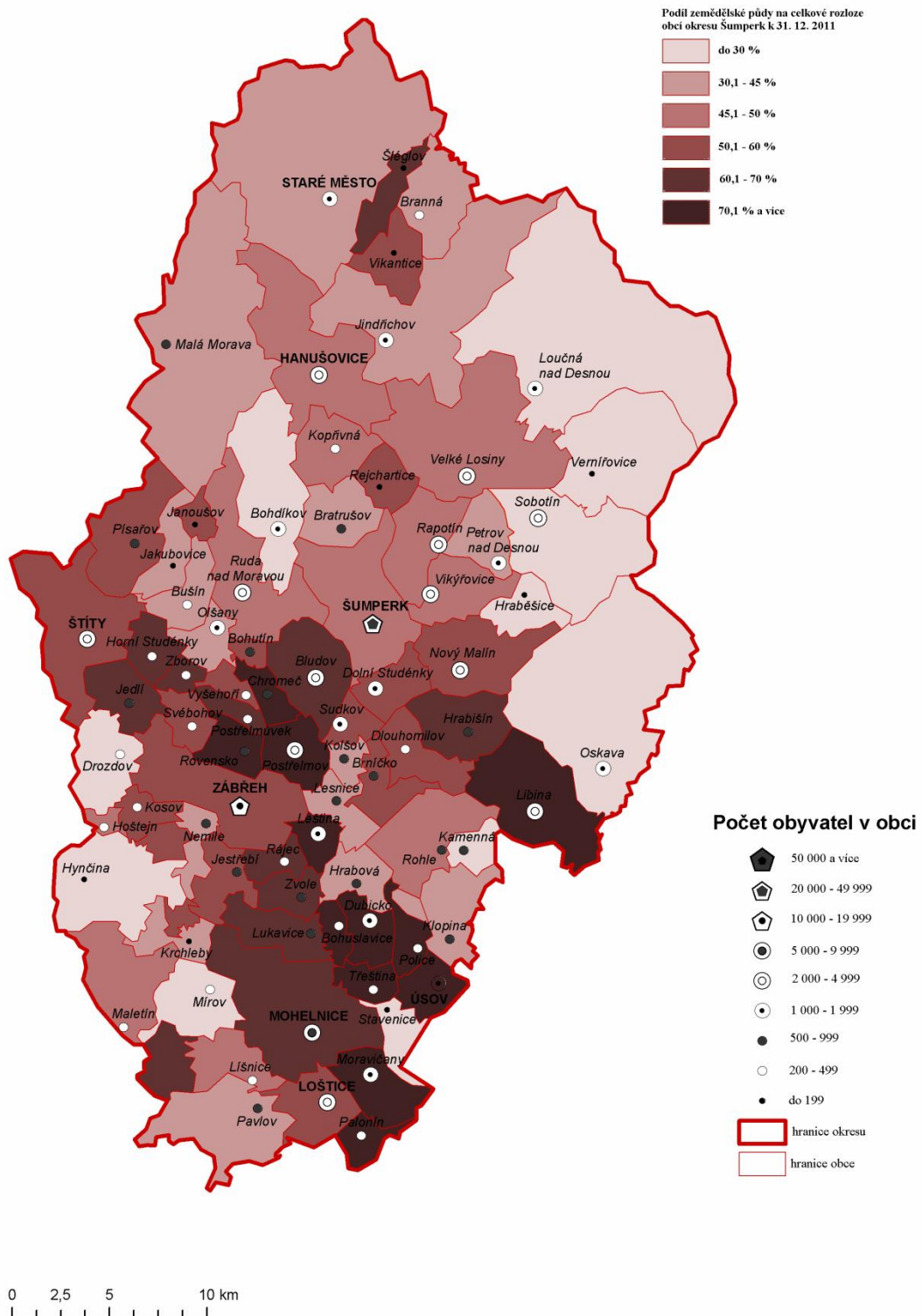
obec	Celková výměra (ha)	Orná půda		Zahrady	Ovocné sady	Trvalé travní porosty	Zemědělská půda	
		Abs.	%				Abs.	%
Bludov	1 668	777	46,6	72	19	147	1 015	60,9
Bohdíkov	2 622	240	9,2	48	-	389	677	25,8
Bohuslavice	397	257	64,7	11	-	79	347	87,4
Bohutín	225	17	7,6	15	-	88	120	53,3
Branná	1 456	116	8,0	5	-	495	616	42,3
Bratrušov	1 154	95	8,2	29	-	387	511	44,3
Brníčko	848	221	26,1	20	2	184	427	50,4
Bušín	859	161	18,7	19	-	193	373	43,4
Dlouhomilov	1 043	238	22,8	23	-	291	552	52,9
Dolní Studénky	853	306	35,9	34	2	109	451	52,9
Drozdov	1 370	183	13,4	8	-	211	402	29,3
Dubicko	783	604	77,1	19	-	30	653	83,4
Hanušovice	3 682	568	15,4	39	-	1 124	1 731	47,0
Horní Studénky	724	232	32,0	13	-	254	499	68,9
Hoštejn	183	8	4,4	8	-	73	89	48,6
Hraběšice	823	53	6,4	9	-	122	184	22,4
Hrabišín	1 384	603	43,6	39	-	301	943	68,1
Hrabová	811	253	31,2	18	1	60	332	40,9
Hynčína	2 544	226	8,9	21	-	361	608	23,9
Chromeč	548	424	77,4	18	-	39	481	87,8
Jakubovice	792	160	20,2	20	-	159	339	42,8
Janoušov	307	92	30,0	10	-	72	174	56,7
Jedlí	993	287	28,9	17	-	388	692	69,7
Jestřebí	869	283	32,6	19	-	199	501	57,7
Jindřichov	5 171	486	9,4	17	1	1 207	1 711	33,1
Kamenná	512	109	21,3	11	-	24	144	28,1
Klopina	1 295	241	18,6	19	264	38	562	43,4
Kolšov	376	127	33,8	13	1	19	160	42,6
Kopřivná	1 186	117	9,9	9	-	459	585	49,3
Kosov	547	122	22,3	12	-	164	298	54,5
Krchleby	690	95	13,8	8	-	139	242	35,1
Lesnice	733	208	28,4	15	-	70	293	40,0
Leština	525	290	55,2	16	1	137	444	84,6
Libina	2 726	1 389	51,0	130	107	290	1 916	70,3
Líšnice	974	366	37,6	17	-	59	442	45,4
Loštice	1 200	577	48,1	59	9	27	672	56,0
Loučná nad Desnou	9 429	150	1,6	61	-	429	640	6,8
Lukavice	1 121	487	43,4	16	1	201	705	62,9
Malá Morava	6 830	523	7,7	7	-	1 965	2 495	36,5
Maletín	1 856	523	28,2	11	-	351	885	47,7

¹⁴¹ Veřejná databáze – ČSÚ (2013), vlastní výpočty
*chmelnice a vinice se v okrese Šumperk nenachází

Příloha č. 12 – Pokračování

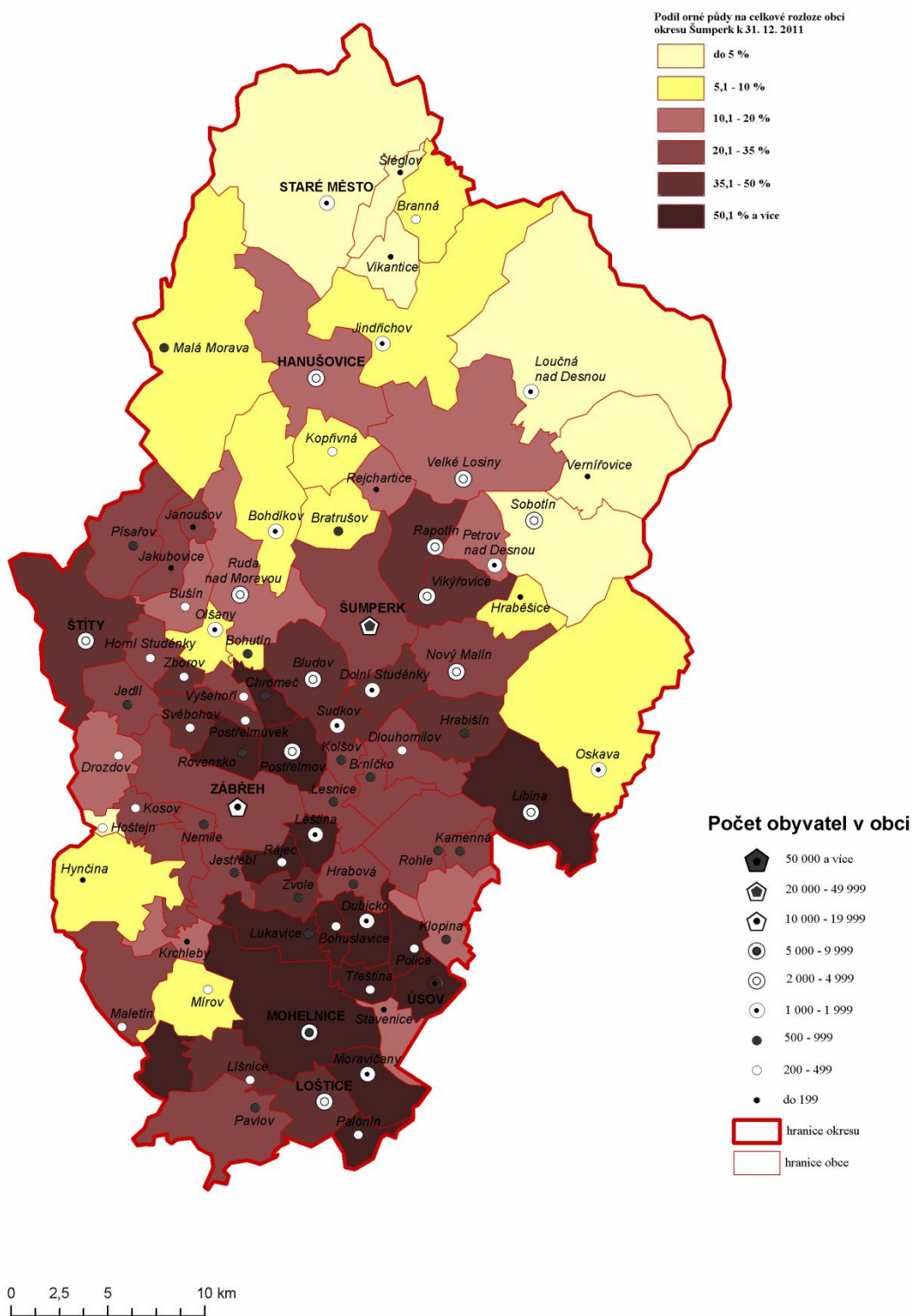
obec	Celková výměra (ha)	Orná půda		Zahrady	Ovocné sady	Trvalé travní porosty	Zemědělská půda	
		Abs.	%				Abs.	%
Mírov	1 360	88	6,5	16	2	143	249	18,3
Mohelnice	4 621	2 572	55,7	105	4	523	3 204	69,3
Moravičany	1 215	801	65,9	35	-	138	974	80,2
Nemile	554	138	24,9	20	-	67	225	40,6
Nový Malín	2 732	951	34,8	77	-	453	1 481	54,2
Olšany	648	43	6,6	26	1	203	273	42,1
Oskava	5 947	410	6,9	76	-	600	1 086	18,3
Palonín	537	353	65,7	16	1	37	407	75,8
Pavlov	2 406	598	24,9	31	4	172	805	33,5
Petrov nad Desnou	1 209	191	15,8	55	-	270	516	42,7
Písařov	1 884	647	34,3	18	-	354	1 019	54,1
Police	563	396	70,3	14	1	7	418	74,2
Postřelmov	955	694	72,7	44	-	41	779	81,6
Postřelmůvek	402	186	46,3	9	-	69	264	65,7
Rájec	491	263	53,6	13	1	45	322	65,6
Rapotín	1 404	506	36,0	81	-	109	696	49,6
Rejchartice	681	96	14,1	11	-	240	347	51,0
Rohle	1 856	612	33,0	33	1	263	909	49,0
Rovensko	743	471	63,4	21	2	56	550	74,0
Ruda nad Moravou	2 501	429	17,2	102	1	711	1 243	49,7
Sobotín	3 191	133	4,2	48	-	678	859	26,9
Staré Město	8 627	12	0,1	15	-	2 818	2 845	33,0
Stavenice	649	119	18,3	5	-	39	163	25,1
Sudkov	490	205	41,8	24	1	61	291	59,4
Svébohov	615	216	35,1	15	-	137	368	59,8
Šléglov	717	2	0,3	0	-	441	443	61,8
Štítý	2 991	1 061	35,5	36	-	579	1 676	56,0
Šumperk	2 788	812	29,1	152	4	356	1 324	47,5
Třeština	543	370	68,1	10	-	72	452	83,2
Úsov	931	728	78,2	21	-	21	770	82,7
Velké Losiny	4 650	812	17,5	104	174	1 006	2 096	45,1
Vernířovice	3 330	18	0,5	15	-	262	295	8,9
Vikantice	1 005	2	0,2	0	-	596	598	59,5
Vikýřovice	1 175	418	35,6	53	-	107	578	49,2
Vyšehoří	347	80	23,1	8	1	104	193	55,6
Zábřeh	3 458	1 135	32,8	122	2	507	1 768	51,1
Zborov	316	116	36,7	6	-	91	213	67,4
Zvole	658	279	42,4	24	1	155	459	69,8

Příloha č. 13 – Mapa podílu zemědělské půdy na celkové výměře v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2011¹⁴²

¹⁴² Veřejná databáze – ČSÚ (2013), upraveno grafickým programem.

Příloha č. 14 – Mapa podílu orné půdy na celkové výměře obcí okresu Šumperk k 31. 12. 2011¹⁴³

¹⁴³ Veřejná databáze – ČSÚ (2013), upraveno grafickým programem.

Příloha č. 15 – Struktura nezemědělské půdy v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2011¹⁴⁴

obec	Celková výměra (ha)	Lesní půda		Vodní plochy	Zastavěné plochy	Ostatní plochy	Nezemědělská půda		cena zem. půdy (Kč/m ²) pro rok 2013
		Abs.	%				Abs.	%	
Bludov	1 668	394	23,6	30	40	190	654	39,2	7,09
Bohdíkov	2 622	1 749	66,7	24	21	150	1 944	74,1	3,15
Bohuslavice	397	10	2,5	8	9	24	51	12,8	9,3
Bohutín	225	58	25,8	5	7	35	105	46,7	4,39
Branná	1 456	687	47,2	9	6	139	841	57,8	1,52
Bratrušov	1 154	567	49,1	2	9	65	643	55,7	2,00
Brničko	848	367	43,3	4	11	40	422	49,8	4,73
Bušín	859	417	48,5	2	8	60	487	56,7	2,00
Dlouhomilov	1 043	430	41,2	5	10	48	493	47,3	4,47
Dolní Studénky	853	325	38,1	14	17	45	401	47,0	6,77
Drozdov	1 370	901	65,8	13	7	47	968	70,7	2,21
Dubicko	783	71	9,1	5	17	37	130	16,6	9,19
Hanušovice	3 682	1 579	42,9	30	39	303	1 951	53,0	1,87
Horní Studénky	724	163	22,5	6	6	50	225	31,1	2,03
Hoštejn	183	52	28,4	8	4	29	93	50,8	2,1
Hraběšice	823	593	72,1	0	4	41	638	77,5	1,42
Hrabišín	1 384	316	22,8	12	16	98	442	31,9	5,24
Hrabová	811	401	49,4	8	11	58	478	58,9	6,15
Hynčína	2 544	1 828	71,9	7	8	93	1 936	76,1	2,11
Chroměč	548	23	4,2	9	10	25	67	12,2	7,23
Jakubovice	792	375	47,3	3	4	71	453	57,2	1,86
Janoušov	307	103	33,6	1	2	26	132	43,0	1,56
Jedlí	993	218	22,0	6	13	63	300	30,2	2,45
Jestřebí	869	308	35,4	0	10	50	368	42,3	4,91
Jindřichov	5 171	3 158	61,1	30	25	246	3 459	66,9	1,88
Kamenná	512	341	66,6	2	5	20	368	71,9	4,29
Klopina	1 295	662	51,1	5	13	51	731	56,4	10,67
Kolšov	376	193	51,3	0	8	17	218	58,0	6,67
Kopřivná	1 186	526	44,4	1	8	65	600	50,6	1,95
Kosov	547	211	38,6	1	5	31	248	45,3	2,61
Krchleby	690	404	58,6	2	3	39	448	64,9	2,53

¹⁴⁴ Veřejná databáze – ČSÚ (2013), Farmy.cz – zemědělské nemovitosti (2013), vlastní výpočty.

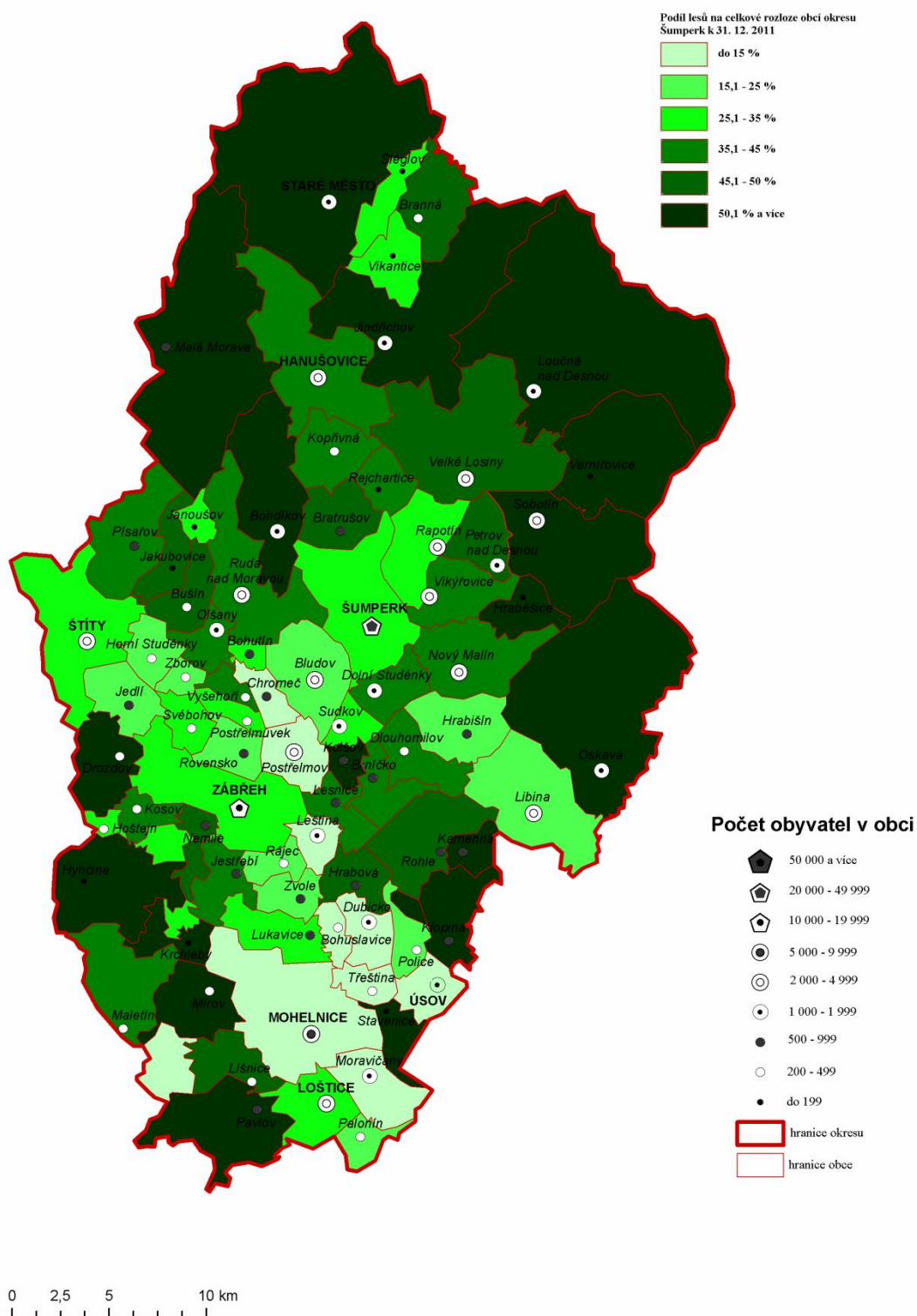
Příloha č. 15 – Pokračování č. 1

obec	Celková výměra (ha)	Lesní půda		Vodní plochy	Zastavěné plochy	Ostatní plochy	Nezemědělská půda		cena zem. půdy (Kč/m ²) pro rok 2013
		Abs.	%				Abs.	%	
Lesnice	733	329	44,9	13	9	88	439	59,9	5,78
Leština	525	6	1,1	18	16	41	81	15,4	3,52
Libina	2 726	485	17,8	35	48	242	810	29,7	7,17
Líšnice	974	478	49,1	6	7	41	532	54,6	9,07
Loštice	1 200	309	25,8	31	42	146	528	44,0	11,31
Loučná nad Desnou	9 429	8 407	89,2	65	77	238	8 787	93,2	2,38
Lukavice	1 121	295	26,3	17	17	87	416	37,1	10,93
Malá Morava	6 830	3 958	58,0	52	32	294	4 336	63,5	2,17
Maletín	1 856	820	44,2	5	9	136	970	52,3	2,43
Mírov	1 360	1 032	75,9	6	7	65	1 110	81,6	3,91
Mohelnice	4 621	653	14,1	116	107	541	1 417	30,7	13,73
Moravičany	1 215	25	2,1	83	23	109	240	19,8	14,41
Nemile	554	255	46,0	31	8	34	328	59,2	4,61
Nový Malín	2 732	967	35,4	22	37	225	1 251	45,8	5,58
Ořany	648	287	44,3	8	15	65	375	57,9	3,27
Oskava	5 947	4 633	77,9	20	26	183	4 862	81,8	2,41
Palonín	537	83	15,5	1	9	36	129	24,0	12,76
Pavlov	2 406	1 488	61,8	6	14	94	1 602	66,6	4,63
Petrov nad Desnou	1 209	579	47,9	15	21	77	692	57,2	4,26
Písařov	1 884	746	39,6	6	12	100	864	45,9	1,73
Police	563	111	19,7	3	7	23	144	25,6	9,22
Postřelmov	955	8	0,8	26	33	108	175	18,3	7,06
Postřelmůvek	402	111	27,6	3	5	20	139	34,6	5,90
Rájec	491	107	21,8	10	9	44	170	34,6	7,40
Rapotín	1 404	480	34,2	16	41	170	707	50,4	5,35
Rejchartice	681	296	43,5	6	4	29	335	49,2	1,38
Rohle	1 856	856	46,1	5	16	70	947	51,0	7,74
Rovensko	743	131	17,6	5	14	41	191	25,7	7,60
Ruda nad Moravou	2 501	1 002	40,1	13	36	208	1 259	50,3	5,15

Příloha č. 15 – Pokračování č. 2

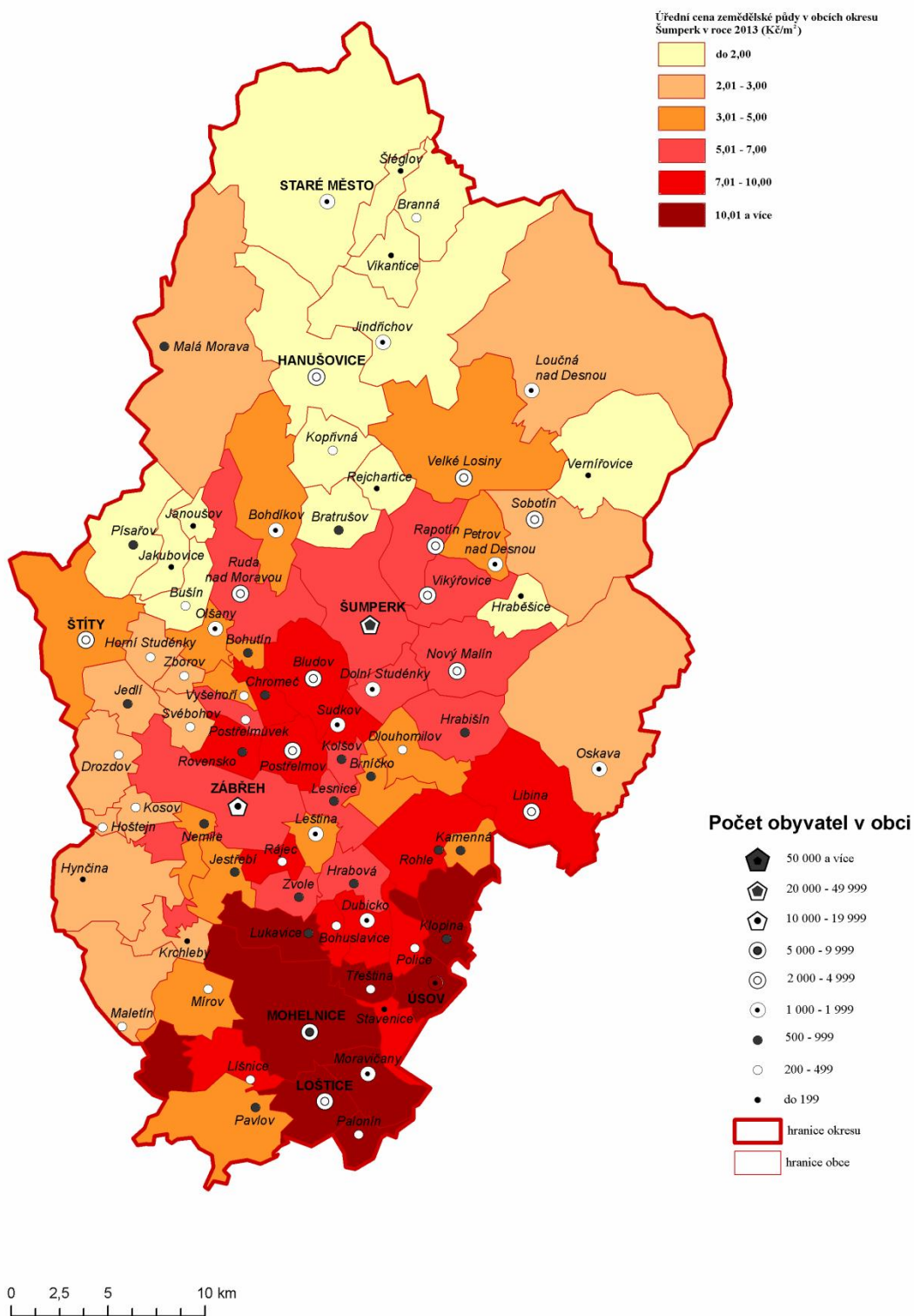
obec	Celková výměra (ha)	Lesní půda		Vodní plochy	Zastavěné plochy	Ostatní plochy	Nezemědělská půda		cena zem. půdy (Kč/m ²) pro rok 2013
		Abs.	%				Abs.	%	
Sobotín	3 191	2 098	65,7	11	20	204	2 333	73,1	2,48
Staré Město	8 627	5 097	59,1	105	34	545	5 781	67,0	1,78
Stavenice	649	462	71,2	9	3	12	486	74,9	9,43
Sudkov	490	136	27,8	14	14	36	200	40,8	8,11
Svébohov	615	202	32,8	3	7	35	247	40,2	2,56
Šléglov	717	220	30,7	1	2	51	274	38,2	1,61
Štítý	2 991	1 038	34,7	25	33	218	1 314	43,9	3,66
Šumperk	2 788	730	26,2	30	178	526	1 464	52,5	6,81
Třeština	543	22	4,1	17	10	42	91	16,8	10,54
Úsov	931	60	6,4	22	18	61	161	17,3	12,8
Velké Losiny	4 650	2 100	45,2	40	44	371	2 555	54,9	3,86
Vernířovice	3 330	2 952	88,6	19	8	56	3 035	91,1	1,60
Vikantice	1 005	333	33,1	6	5	63	407	40,5	1,94
Vikýřovice	1 175	475	40,4	13	26	83	597	50,8	5,29
Vyšehoří	347	126	36,3	2	3	23	154	44,4	4,31
Zábřeh	3 458	1 042	30,1	62	120	469	1 693	49,0	7,00
Zborov	316	75	23,7	1	4	23	103	32,6	2,02
Zvole	658	130	19,8	11	13	45	199	30,2	6,19

Příloha č. 16 – Mapa podílu lesů na celkové výměře v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2011¹⁴⁵

¹⁴⁵ Veřejná databáze – ČSÚ (2013), upraveno grafickým programem.

Příloha č. 17 – Mapa úřední ceny zemědělské půdy v obcích okresu Šumperk v roce 2013¹⁴⁶

¹⁴⁶ Farmy.cz – zemědělské nemovitosti (2013), upraveno grafickým programem.

Příloha č. 18 – Horopisné jednotky zastoupené v okrese Šumperk¹⁴⁷

Oblast Celek <i>Podcelek</i>	Výšková členitost (m)	Nejvyšší bod
Orlická oblast:		
Orlické hory:		
<i>Bukovohorská hornatina</i>	300–500	Suchý vrch (995 m)*
Kladská kotlina:		
<i>Králická brázda</i>	75–150	Hůrka (585 m)*
Jesenická oblast:		
Zábřežská vrchovina:		
<i>Drozdovská vrchovina</i>	200–400	Lázek (715 m)*
<i>Mírovská vrchovina</i>	200–300	Kančí vrch (600 m)
<i>Bouzovská vrchovina</i>	150–300	Zahálkovy Skalky (610 m)*
Mohelnická brázda	30–75	
Hanušovická vrchovina:		
<i>Úsovská vrchovina</i>	200–300	Bradlo (600 m)*
<i>Hraběšická hornatina</i>	300–500	Černé kameny (956 m)
<i>Šumperská kotlina</i>	50–100	
<i>Branenská vrchovina</i>	150–400	Jeřáb (1003 m)
Králický Sněžník	500–700	Králický Sněžník (1423 m)*
Rychlebské hory:		
<i>Hornolipovská hornatina</i>	300–500	Smrk (1125 m)
Hrubý Jeseník:		
<i>Keprnická hornatina</i>	500–700	Keprník (1423 m)
<i>Pradědská hornatina</i>	500–800	Praděd (1491 m)
Nízký Jeseník:		
<i>Bruntálská vrchovina</i>	100–300	Pastviny (790 m)*
Západní vněkarpatské sníženiny:		
Hornomoravský úval:		
<i>Uničovská plošina</i>	30–75	Šumvaldská horka (331 m)*

¹⁴⁷ Melzer, M., Schultz, J. et al. (1993), str. 18., Demek, J., et al. (1987).

* uveden je nejvyšší vrchol podcelku, neleží však na území sledovaného okresu.

Příloha č. 19 - Geologický vývoj v okrese Šumperk¹⁴⁸

Éra	Geologické období	Absolutní stáří	V oblasti okresu Šumperk
čtvrtohory	mladší čtvrtohory (holocén)	10 tis.	zvětvávání, vznik půd, rašeliny, člověk jako geologický činitel
	starší čtvrtohory (pleistocén)	1,8 mil. - 10 tis.	střídání chladných a teplých období, návátí spraší
třetihory	mladší třetihory	26 - 1,8 mil.	v místech hlubších poklesů vznikání zálivů jezer
	svrchní křída a starší třetihory	80 - 26 mil.	oblast je souší, probíhají pohyby podél zlomů, denudace
druhohory	svrchní křída	100 - 80 mil.	pohyby podél zlomů, mořská záplava na JZ okresu
	trias až spodní křída	225 - 100 mil.	oblast je souší, intenzivní denudace
prvohory	svrchní karbon a perm	320 - 225 mil.	oblast je již souší, vznik žul, konec variského vrásnění
	spodní karbon	345 - 320 mil.	mořská sedimentace jen na jihu, variské vrásnění, metamorfóza
	devon	395 - 345 mil.	mořská sedimentace, vulkanismus na konci vrásnění, ústup moře
	kambrium až silur	570 - 395 mil.	snad sedimentace na části území, pro vrásnění chybí doklady
strahory	střední a mladší strahory	1 600 - 570 mil.	sedimentace v moři, ke konci vrásnění (kaledonské), metamorfóza
prahory	prahory a starší strahory	4 000 - 1 600 mil.	?

¹⁴⁸ Melzer, M., Schultz, J. et al. (1993), str. 17.

Příloha č. 20 – Nejvýznamnější vodní toky na území okresu Šumperk¹⁴⁹

Tok	Délka údolí (km)	Délka na území okresu (km)	Průměrný průtok u ústí (m ³ /s)	Řád	Ústí do řeky...
Morava	353,2	68,0	120,0	II.	Dunaj
Moravská Sázava	54,3	17,3	4,5	III.	Morava
Oskava	50,4	17,9	3,5	III.	Morava
Třebůvka	48,3	9,1	2,4	III.	Morava
Desná	43,6	-	4,5	III.	Morava
Březná	31,3	-	1,8	IV.	Moravská Sázava
Branná	21,6	-	1,7	III.	Morava
Mírovka	20,2	-	0,3	III.	Morava
Krupá	19,2	-	2,0	III.	Morava
Merta	16,6	-	1,2	IV.	Desná

Příloha č. 21 – Klimatické charakteristiky klimatických oblastí v okrese Šumperk¹⁵⁰

Klimatické parametry	Klimatické oblasti			
	CH4 CH6 CH7	MT2 MT3 MT5	MT7 MT9 MT10 MT11	T2
Počet letních dní	0–30	20–40	30–50	50–60
Počet dní s průměr. teplotou 10 °C a více	80–140	120–160	140–160	160–170
Počet dní s mrazem	140–160	110–160	110–160	100–110
Počet ledových dní	50–70	40–50	30–50	30–40
Průměrná lednová teplota [°C]	-3 – -7	-3 – -5	-2 – -4	-2 – -3
Průměrná červencová teplota [°C]	12–16	16–17	16–18	18–19
Průměrná dubnová teplota [°C]	2–6	6–7	6–8	8–9
Průměrná říjnová teplota [°C]	4–7	6–7	7–8	7–9
Prům. počet dní se srážkami 1 mm a více	120–160	100–130	90–120	90–100
Suma srážek ve vegetačním období [mm]	500–700	350–500	350–450	350–400
Suma srážek v zimním období [mm]	350–500	250–300	200v300	200–300
Počet dní se sněhovou pokrývkou	100–160	60–100	50–80	40–50
Počet zatažených dní	150–160	120–160	120–150	120–140
Počet jasných dní	40–50	40–60	40–50	40–50

¹⁴⁹ Melzer, M., Schultz, J. et al. (1993), str. 24.; Vlček, V. et al. (1984).

¹⁵⁰ Květoň, V., Voženílek, V. (2011); Tolasz, R., et al. (2007).

Příloha č. 22 – Počet zaměstnanců a obrat firmy Klein & Blažek spol. s r. o.¹⁵¹

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
počet zam.	528	528	680	706	520	650	622	647	655	716
obrat (tisíc €)	24 271	27 462	32 178	36 573	31 043	33 573	34 245	35 382	39 867	47 250

Příloha č. 23 – Základní charakteristiky na trhu práce v České republice v letech 1990–2012¹⁵²

Rok	Počet registrovaných nezaměstnaných (od roku 2004 - Počet dosažitelných uchazečů)	Počet volných pracovních míst (VPM)	Počet uchazečů na 1 VPM	MN (%)
1990		39 379	57 616	0,7
1991		221 749	48 402	4,6
1992		134 788	79 422	1,7
1993		185 216	53 938	3,4
1994		166 480	75 936	2,2
1995		153 041	88 047	1,7
1996		186 339	83 976	2,2
1997		268 902	62 284	4,3
1998		386 918	37 614	10,3
1999		487 623	35 117	13,9
2000		457 369	52 060	8,8
2001		461 923	52 084	8,9
2002		514 435	40 651	12,7
2003		542 420	40 188	13,5
2004		511 278	51 203	10,0
2005		482 316	52 164	9,2
2006		423 177	93 425	4,5
2007		331 696	141 066	2,4
2008		335 025	91 189	3,7
2009		527 728	30 927	17,1
2010		546 484	30 803	17,7
2011		491 958	35 784	13,7
2012		530 994	34 893	15,2

¹⁵¹ Data poskytnutá zaměstnancem firmy Klein & Blažek spol. s r. o.; v letech 2004–2012 data k 31. 12., v roce 2013 k 30. 6.

Počet zam. = počet zaměstnanců.

¹⁵² Integrovaný portál MPSV (2013a). Databáze Centra pro regionální rozvoj MU v Brně, (2013). Vlastní výpočty.

Od 31. 7. 2004 je míra nezaměstnanosti počítána dle nové metodiky – více viz Metodika práce. Údaje jsou vždy k 31. 12. daných let.

MN = míra nezaměstnanosti.

Příloha č. 24 – Základní charakteristiky na trhu práce v okrese Šumperk v letech 1990–2012¹⁵³

Rok	Počet registrovaných nezaměstnaných (od roku 2004 - Počet dosažitelných uchazečů)	Počet volných pracovních míst (VPM)	Počet uchazečů na 1 VPM	MN (%)	Pořadí v rámci okresů ČR (podle MN)
1990	758	366	2,1	0,9	
1991	7 172	459	15,6	8,4	3
1992	4 601	765	6,0	5,6	4
1993	5 726	435	13,2	7,0	7
1994	4 360	1 205	3,6	5,3	14
1995	3 912	1 351	2,9	4,7	14
1996	3 828	902	4,2	5,9	9
1997	4 430	895	4,9	7,0	20
1998	6 145	500	12,3	9,4	20
1999	8 022	306	26,2	12,1	19
2000	7 202	688	10,5	11,3	20
2001	7 705	403	19,1	12,8	14
2002	7 819	324	24,1	13,1	17
2003	7 933	311	25,5	12,5	20
2004	7 828	296	26,5	12,6	17
2005	7 572	347	21,8	12,0	17
2006	6 255	659	9,5	10,4	19
2007	4 865	968	5,0	8,1	19
2008	4 949	703	7,0	8,1	18
2009	8 951	241	37,1	14,6	7
2010	8 511	391	21,8	13,4	12
2011	7 820	252	31,0	13,0	10
2012	8 307	217	38,3	12,8	14

Příloha č. 25 – Vývoj počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v jednotlivých mikroregionech okresu Šumperk v letech 2007–2011¹⁵⁴

území	2007	2008	2009	2010	2011
SO POÚ Hanušovice	601	577	980	947	886
SO POÚ Šumperk	2 331	2 307	4 080	4 080	3 864
SO POÚ Zábřeh	1 279	1 248	2 300	2 264	2 027
SO POÚ Mohelnice	624	761	1 512	1 220	1 043

¹⁵³ Integrovaný portál MPSV (2013a). Databáze Centra pro regionální rozvoj MU v Brně, (2013). Vlastní výpočty.

Od 1. 1. 1996 – vznik okresu Jeseník.

Od 31. 7. 2004 je míra nezaměstnanosti počítána dle nové metodiky – více viz Metodika práce. Údaje jsou vždy k 31. 12. daných let.

MN = míra nezaměstnanosti.

¹⁵⁴ Integrovaný portál MPSV (2013d). Vlastní zpracování. Údaje jsou vždy k 31. 12. daných let.

Příloha č. 26 – Vývoj míry nezaměstnanosti v obcích okresu Šumperk v letech 2007–2011¹⁵⁵

Obec	2007	2008	2009	2010	2011
Bludov	6,1	5,7	11,2	11,2	9,8
Bohdíkov	8,0	7,5	13,5	14,6	12,0
Bohuslavice	8,8	6,6	14,5	14,5	14,5
Bohutín	7,2	7,2	9,7	9,1	8,5
Branná	14,4	14,4	18,0	15,5	18,0
Bratrušov	6,2	6,6	16,1	13,6	11,7
Brníčko	10,6	11,3	13,5	17,0	17,7
Bušín	4,3	3,9	6,3	6,8	5,8
Dlouhomilov	10,6	9,6	19,3	17,0	15,6
Dolní Studénky	5,9	5,0	11,3	12,7	12,9
Drozdov	10,3	9,2	13,2	10,9	10,9
Dubicko	4,6	7,9	11,8	11,1	9,8
Hanušovice	9,6	10,6	18,0	18,5	17,3
Horní Studénky	2,2	3,2	9,2	6,5	7,6
Hoštejn	7,8	6,3	18,9	18,0	16,5
Hraběšice	6,5	13,0	23,9	23,9	26,1
Hrabišín	9,3	8,6	15,2	17,8	16,6
Hrabová	4,9	5,3	13,7	12,2	12,9
Hynčina	17,9	23,8	25,0	22,6	15,5
Chroměč	8,2	3,8	11,3	9,3	8,2
Jakubovice	13,5	13,5	29,7	21,6	29,7
Janoušov	2,0	17,4	13,0	13,0	17,4
Jedlí	3,2	2,9	8,6	10,0	7,4
Jestřebí	12,9	10,6	22,4	23,1	16,5
Jindřichov	17,6	14,8	38,2	31,5	29,5
Kamenná	12,7	8,6	22,3	16,4	15,1
Klopina	5,5	10,6	15,1	15,8	9,9
Kolšov	8,2	7,5	9,9	11,2	12,2
Kopřivná	13,8	16,6	24,1	24,8	25,5
Kosov	14,0	15,2	22,7	27,3	19,7
Krchleby	13,5	12,2	39,2	18,9	17,6
Lesnice	7,3	6,0	13,3	14,3	12,0
Leština	8,3	8,6	14,7	12,9	9,9
Libina	10,6	10,5	19,7	16,0	15,4
Líšnice	6,7	9,2	23,3	17,5	22,5
Loštice	5,2	6,5	12,8	10,5	10,1
Loučná nad Desnou	5,6	5,5	10,1	9,7	10,8
Lukavice	6,4	5,4	14,2	13,2	9,5

¹⁵⁵ Integrovaný portál MPSV (2013d). Vlastní zpracování. Údaje jsou vždy k 31. 12. daných let.

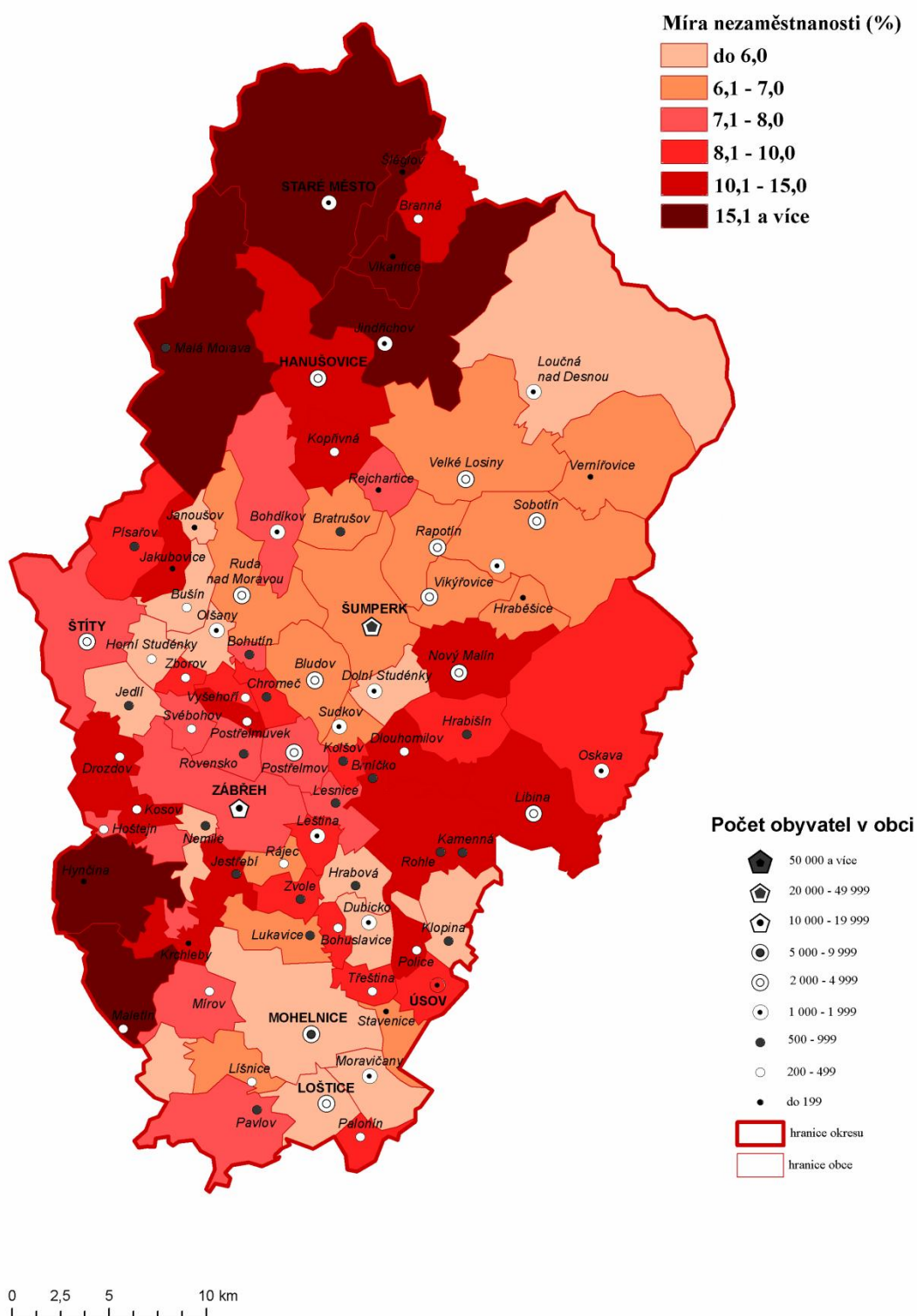
Příloha č. 26 – Pokračování č. 1

Obec	2007	2008	2009	2010	2011
Malá Morava	16,6	18,6	27,1	25,4	23,7
Maletín	16,7	12,8	18,3	23,3	20,0
Mírov	7,2	7,7	18,0	16,2	11,3
Mohelnice	5,9	7,3	14,5	11,7	9,5
Moravičany	5,5	5,7	12,8	11,1	8,8
Nemile	4,0	6,6	14,3	16,9	11,0
Nový Malín	10,5	9,7	17,0	18,6	15,8
Olšany	4,7	3,7	10,1	9,1	10,1
Oskava	8,8	9,9	16,0	16,7	14,8
Palonín	8,2	7,6	17,5	12,3	13,5
Pavlov	8,0	9,5	16,3	11,7	10,6
Petrov nad Desnou	-	-	-	18,8	15,2
Písařov	8,3	7,3	8,9	6,7	9,2
Police	10,9	10,0	23,6	20,0	10,9
Postřelmov	7,4	7,4	13,6	13,7	12,1
Postřelmůvek	11,0	7,9	15,2	16,5	8,5
Rájec	6,3	8,7	14,6	12,1	10,7
Rapotín	6,7	8,2	17,0	15,1	14,9
Rejchartice	8,0	8,0	17,0	12,5	13,6
Rohle	12,4	13,4	28,2	27,1	19,2
Rovensko	7,9	8,2	15,6	17,3	13,9
Ruda nad Moravou	6,9	7,0	12,1	12,6	10,6
Sobotín	7,1	7,9	15,1	9,2	7,1
Staré Město	18,5	15,5	22,0	22,9	20,4
Stavenice	6,6	13,2	19,7	10,5	13,2
Sudkov	6,8	10,0	14,8	17,7	13,8
Svébohov	7,5	3,8	10,3	12,2	10,8
Šléglov	26,7	13,3	13,3	20,0	13,3
Štítý	8,0	7,8	10,8	10,8	10,8
Šumperk	6,7	6,2	10,5	10,5	10,3
Třeština	9,8	13,1	15,3	15,3	13,7
Úsov	9,1	12,1	24,2	18,7	18,4
Velké Losiny	6,2	7,2	13,2	13,5	13,2
Vernířovice	6,3	10,1	22,8	24,1	27,8
Vikantice	33,3	33,3	42,9	40,5	42,9
Vikýřovice	6,8	8,0	12,1	11,8	12,0

Příloha č. 26 – Pokračování č. 2

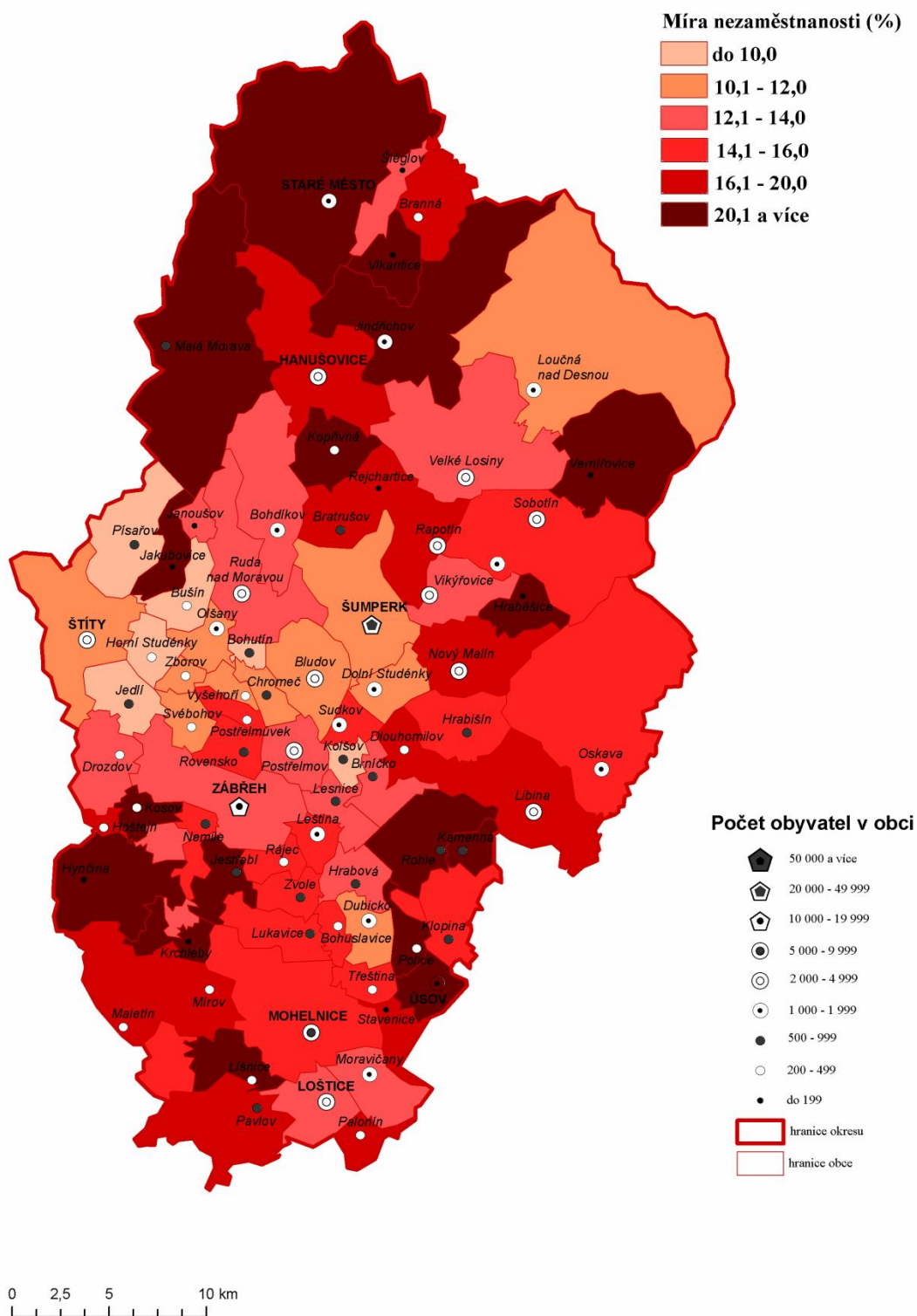
Obec	2007	2008	2009	2010	2011
Vyšehoří	8,2	2,0	10,2	11,2	10,2
Zábřeh	7,3	7,0	12,8	12,6	11,9
Zborov	8,8	10,6	11,5	15,0	9,7
Zvole	8,4	7,8	14,8	11,3	13,7
okres Šumperk	8,1	8,1	14,6	13,4	13,0

Příloha č. 27 – Mapa míry nezaměstnanosti v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2007¹⁵⁶

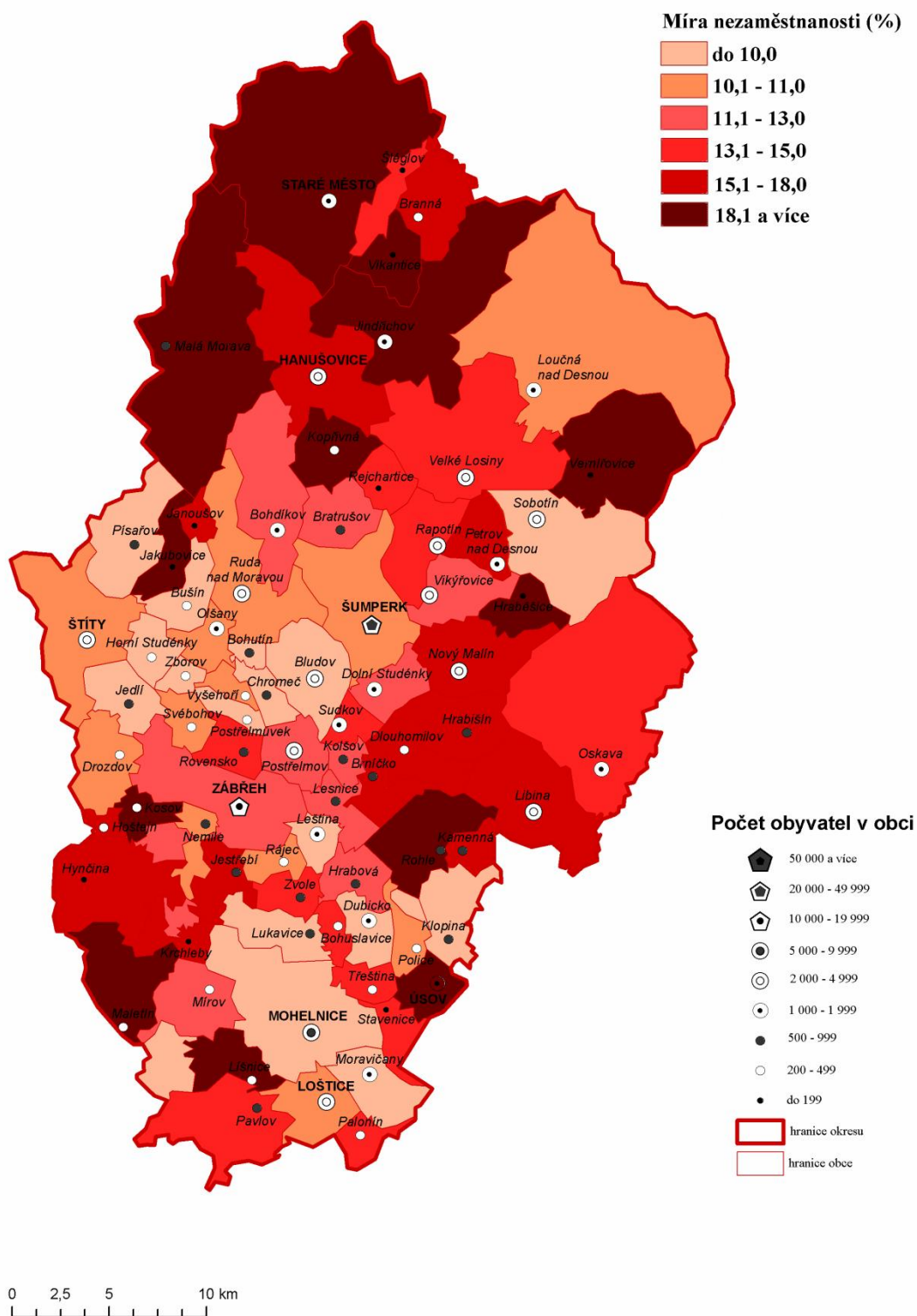
¹⁵⁶ Integrovaný portál MPSV (2013d). Vlastní zpracování.

Příloha č. 28 – Mapa míry nezaměstnanosti v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2009¹⁵⁷

¹⁵⁷ Integrovaný portál MPSV (2013d). Vlastní zpracování.

Příloha č. 29 – Mapa míry nezaměstnanosti v obcích okresu Šumperk k 31. 12. 2011¹⁵⁸

¹⁵⁸ Integrovaný portál MPSV (2013d). Vlastní zpracování.

Příloha č. 30 – Struktura vyjížděky za prací v okrese Šumperk k 26. 3. 2011¹⁵⁹

	Vyjíždějící do zaměstnání celkem	v tom							Vyjíždí do jiných krajů	Vyjíždí mimo ČR
		Vyjíždí v rámci okresu	Vyjíždí do jiných okresů kraje	v tom okres						
				Jeseník	Olomouc	Prostějov	Přerov			
Okres Šumperk	16 069	12 367	1 517	73	1 359	34	51	1 867	318	

Příloha č. 31 – Struktura dojížděky za prací v okrese Šumperk k 26. 3. 2011¹⁶⁰

	Dojíždějící do zaměstnání celkem	v tom						Dojíždí z jiných krajů
		Dojíždí v rámci okresu	Dojíždí z jiných okresů kraje	v tom okres				
				Jeseník	Olomouc	Prostějov	Přerov	
Okres Šumperk	13 799	12 367	902	65	781	33	23	530

¹⁵⁹ ČSÚ (2013g). Vlastní zpracování.

¹⁶⁰ ČSÚ (2013g). Vlastní zpracování.

Příloha č. 32 – Struktura dojížděky a vyjížděky za prací v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011¹⁶¹

obec	Zaměstnané EAO v obci žijící	Vyjížděka pracujících za prací	Podíl na zaměstnaných osobách v obci žijících (%)	Dojížděka osob za prací	Dojížděkové saldo	OPM
Bludov	1 325	572	43,2	192	-380	945
Bohdíkov	543	246	45,3	32	-214	329
Bohuslavice	203	125	61,6	6	-119	84
Bohutín	326	147	45,1	8	-139	187
Branná	108	34	31,5	22	-12	96
Bratrušov	274	102	37,2	7	-95	179
Brničko	236	117	49,6	11	-106	130
Bušín	178	78	43,8	12	-66	112
Dlouhomilov	176	125	71,0	3	-122	54
Dolní Studénky	546	295	54,0	10	-285	261
Drozdov	129	48	37,2	3	-45	84
Dubicko	463	218	47,1	92	-126	337
Hanušovice	1 254	258	20,6	305	47	1 301
Horní Studénky	153	100	65,4	12	-88	65
Hoštejn	166	99	59,6	11	-88	78
Hraběšice	50	27	54,0	5	-22	28
Hrabišín	317	133	42,0	19	-114	203
Hrabová	241	103	42,7	116	13	254
Hynčina	54	27	50,0	0	-27	27
Chromeč	231	128	55,4	35	-93	138
Jakubovice	67	30	44,8	5	-25	42
Janoušov	12	4	33,3	1	-3	9
Jedlí	289	113	39,1	47	-66	223
Jestřebí	218	103	47,2	7	-96	122
Jindřichov	433	103	23,8	22	-81	352
Kamenná	202	89	44,1	28	-61	141
Klopina	292	84	28,8	126	42	334
Kolšov	295	171	58,0	7	-164	131
Kopřivná	95	51	53,7	3	-48	47
Kosov	148	87	58,8	4	-83	65
Krchleby	71	26	36,6	5	-21	50

¹⁶¹ ČSÚ (2013g). Vlastní zpracování.

Příloha č. 32 – Pokračování č. 1

obec	Zaměstnané EAO v obci žijící	Vyjíždka pracujících za prací	Podíl na zaměstnaných osobách v obci žijících (%)	Dojíždka osob za prací	Dojíždkové saldo	OPM
Lesnice	256	131	51,2	5	-126	130
Leština	527	297	56,4	34	-263	264
Libina	1 294	511	39,5	90	-421	873
Líšnice	141	77	54,6	8	-69	72
Loštice	1 252	362	28,9	296	-66	1 186
Loučná nad Desnou	667	167	25,0	156	-11	656
Lukavice	398	195	49,0	141	-54	344
Malá Morava	170	56	32,9	17	-39	131
Maletín	143	44	30,8	14	-30	113
Mírov	356	63	17,7	199	136	492
Mohelnice	4 304	595	13,8	2 266	1 671	5 975
Moravičany	556	291	52,3	40	-251	305
Nemile	274	130	47,4	21	-109	165
Nový Malín	1 355	714	52,7	75	-639	716
Ořany	425	142	33,4	301	159	584
Oskava	520	179	34,4	59	-120	400
Palonín	144	65	45,1	6	-59	85
Pavlov	265	114	43,0	6	-108	157
Petrov nad Desnou	463	164	35,4	114	-50	413
Písařov	273	140	51,3	13	-127	146
Police	84	34	40,5	12	-22	62
Postřelmov	1 326	510	38,5	260	-250	1 076
Postřelmůvek	148	105	70,9	4	-101	47
Rájec	193	119	61,7	13	-106	87
Rapotín	1 235	568	46,0	184	-384	851
Rejchartice	63	32	50,8	2	-30	33
Rohle	230	113	49,1	14	-99	131
Rovensko	320	164	51,3	32	-132	188
Ruda nad Moravou	1 013	370	36,5	93	-277	736

Příloha č. 32 – Pokračování č. 2

obec	Zaměstnané EAO v obci žijící	Vyjížd'ka pracujících za prací	Podíl na zaměstnaných osobách v obci žijících (%)	Dojížd'ka osob za prací	Dojížd'kové saldo	OPM
Sobotín	418	203	48,6	59	-144	274
Staré Město	640	113	17,7	53	-60	580
Stavenice	60	21	35,0	0	-21	39
Sudkov	437	216	49,4	46	-170	267
Svébohov	167	91	54,5	21	-70	97
Šléglov	12	2	16,7	1	-1	11
Štítý	872	159	18,2	275	116	988
Šumperk	11 084	1 557	14,0	5 416	3 859	14 943
Třeština	168	73	43,5	11	-62	106
Úsov	495	195	39,4	19	-176	319
Velké Losiny	1 088	426	39,2	192	-234	854
Vernířovice	62	22	35,5	1	-21	41
Vikantice	20	8	40,0	1	-7	13
Vikýřovice	1 020	547	53,6	150	-397	623
Vyšehoří	96	58	60,4	8	-50	46
Zábřeh	5 964	1 813	30,4	1 885	72	6 036
Zborov	92	50	54,3	0	-50	42
Zvole	350	220	62,9	30	-190	160
okres Šumperk	50 464	16 069	31,8	13 799	-2 270	48 194

Příloha č. 33 – Hlavní směry vyjížděky do zaměstnání v obcích okresu Šumperk k 26. 3. 2011¹⁶²

Obec	Hlavní směr vyjížděky		Počet vyjíždějících celkem	Podíl osob vyjíždějících v hlavním směru na celkovém počtu vyjíždějících
	Obec	Počet osob		
Bludov	Šumperk	377	572	65,9
Bohdíkov	Šumperk	95	246	38,6
Bohuslavice	Mohelnice	50	125	40,0
Bohutín	Šumperk	61	147	41,5
Branná	Staré Město	2	34	5,9
Bratrušov	Šumperk	77	102	75,5
Brničko	Šumperk	48	117	41,0
Bušín	Šumperk	26	78	33,3
Dlouhomilov	Šumperk	72	125	57,6
Dolní Studénky	Šumperk	230	295	78,0
Drozdov	Zábřeh	20	48	41,7
Dubicko	Mohelnice	89	218	40,8
Hanušovice	Šumperk	258	258	100,0
Horní Studénky	Štítý	31	100	31,0
Hoštejn	Zábřeh	40	99	40,4
Hraběšice	Šumperk	19	27	70,4
Hrabišín	Šumperk	101	133	75,9
Hrabová	Zábřeh	31	103	30,1
Hynčina	Zábřeh	9	27	33,3
Chromeč	Šumperk	63	128	49,2
Jakubovice	Štítý	9	30	30,0
Janoušov	Štítý	2	4	50,0
Jedlí	Zábřeh	30	113	26,5
Jestřebí	Zábřeh	51	103	49,5
Jindřichov	Hanušovice	44	103	42,7
Kamenná	Šumperk	26	89	29,2
Klopina	Mohelnice	36	84	42,9
Kolšov	Šumperk	65	171	38,0
Kopřivná	Šumperk	27	51	52,9
Kosov	Zábřeh	47	87	54,0
Krchleby	Mohelnice	14	26	53,8

¹⁶² ČSÚ (2013g). Vlastní zpracování.

Žlutě jsou vyznačeny obce, které mají hlavní směr dojížděky za prací jiný než do měst Šumperk, Zábřeh a Mohelnice.

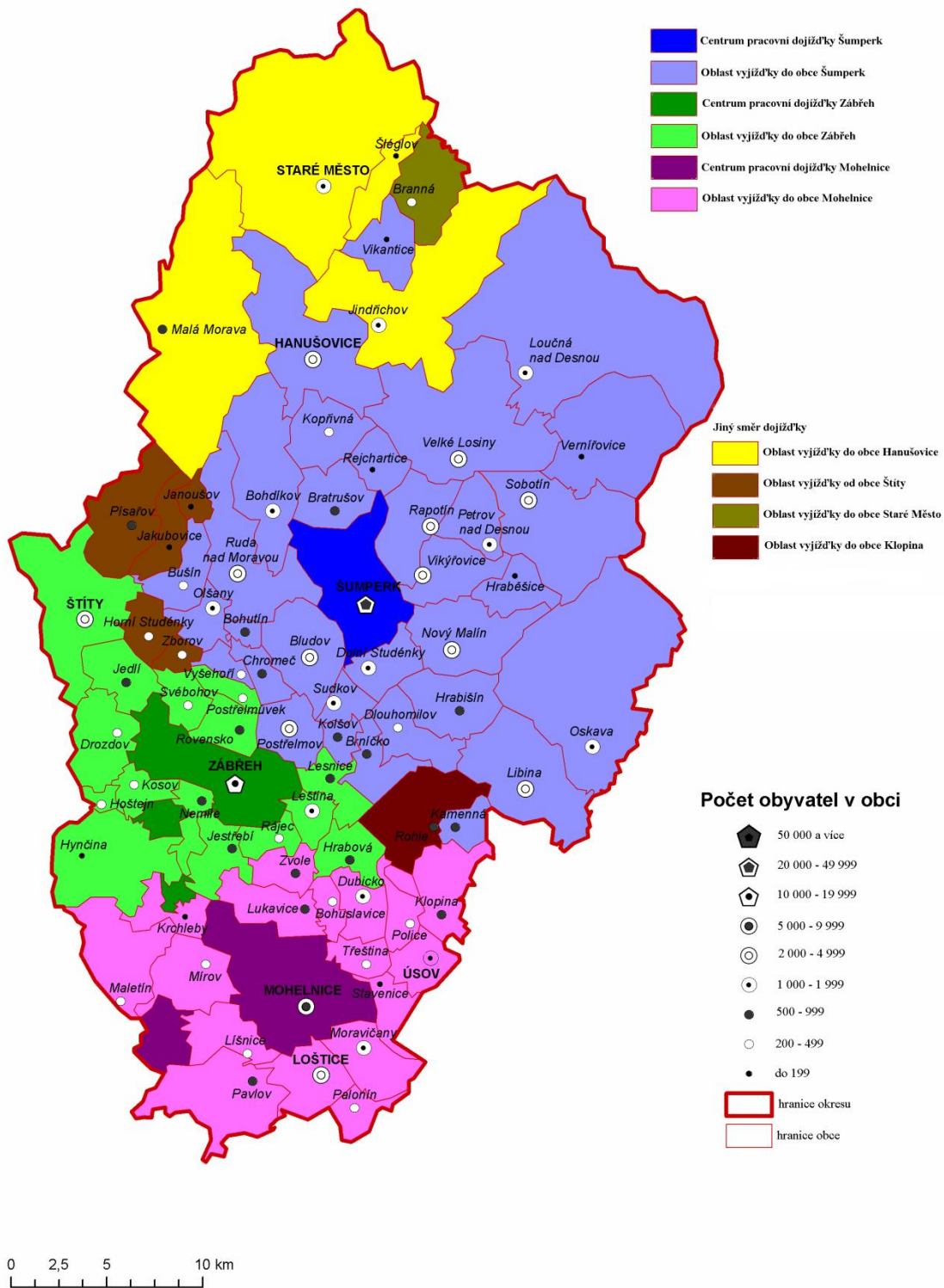
Příloha č. 33 – Pokračování č. 1

Obec	Hlavní směr vyjížděky		Počet vyjíždějících celkem	Podíl osob vyjíždějících v hlavním směru na celkovém počtu vyjíždějících
	Obec	Počet osob		
Lesnice	Zábřeh	40	131	30,5
Leština	Zábřeh	122	297	41,1
Libina	Šumperk	206	511	40,3
Líšnice	Mohelnice	54	77	70,1
Loštice	Mohelnice	223	362	61,6
Loučná nad Desnou	Šumperk	92	167	55,1
Lukavice	Mohelnice	110	195	56,4
Malá Morava	Hanušovice	29	56	51,8
Maletín	Mohelnice	23	44	52,3
Mírov	Mohelnice	47	63	74,6
Mohelnice	centrum pracovní dojížděky			
Moravičany	Mohelnice	175	291	60,1
Nemile	Zábřeh	81	130	62,3
Nový Malín	Šumperk	517	714	72,4
Ořany	Šumperk	71	142	50,0
Oskava	Šumperk	52	179	29,1
Palonín	Mohelnice	28	65	43,1
Pavlov	Mohelnice	78	114	68,4
Petrov nad Desnou	Šumperk	111	164	67,7
Písařov	Štítý	44	140	31,4
Police	Mohelnice	16	34	47,1
Postřelmov	Šumperk	203	510	39,8
Postřelmůvek	Zábřeh	33	105	31,4
Rájec	Zábřeh	50	119	42,0
Rapotín	Šumperk	382	568	67,3
Rejchartice	Šumperk	19	32	59,4
Rohle	Klopina	24	113	21,2
Rovensko	Zábřeh	84	164	51,2
Ruda nad Moravou	Šumperk	193	370	52,2

Příloha č. 33 – Pokračování č. 2

Obec	Hlavní směr vyjížděky		Počet vyjíždějících celkem	Podíl osob vyjíždějících v hlavním směru na celkovém počtu vyjíždějících
	Obec	Počet osob		
Sobotín	Šumperk	117	203	57,6
Staré Město	Hanušovice	30	113	26,5
Stavenice	Mohelnice	14	21	66,7
Sudkov	Šumperk	115	216	53,2
Svébohov	Zábřeh	37	91	40,7
Šléglov	Hanušovice	1	2	50,0
Štítý	Zábřeh	29	159	18,2
Šumperk	centrum pracovní dojížděky			
Třeština	Mohelnice	50	73	68,5
Úsov	Mohelnice	87	195	44,6
Velké Losiny	Šumperk	240	426	56,3
Vernířovice	Šumperk	9	22	40,9
Vikantice	Šumperk	2	8	25,0
Vikýřovice	Šumperk	392	547	71,7
Vyšehoří	Šumperk	22	58	37,9
Zábřeh	centrum pracovní dojížděky			
Zborov	Štítý	16	50	32,0
Zvole	Mohelnice	79	220	35,9

Příloha č. 34 – Mapa hlavních směrů vyjížděky do zaměstnání v obcích okresu Šumperk
k 26. 3. 201¹⁶³

¹⁶³ ČSÚ (2003g). Vlastní zpracování.

Příloha č. 35 – Vývoj struktury vzdělanosti uchazečů o zaměstnání v Olomouckém kraji k 31. 12. let 2002–2012¹⁶⁴

Rok	Celkem UoZ	Z toho							
		Základní vzdělání		odborné bez maturity		úplné středoškolské		vysokoškolské	
		Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)
2002	39 395	11 002	27,9	18 038	45,8	9 035	22,9	1 320	3,4
2003	40 770	11 353	27,8	18 779	46,1	9 290	22,8	1 348	3,3
2004	39 591	10 964	27,7	18 297	46,2	8 925	22,5	1 405	3,5
2005	36 180	10 151	28,1	16 819	46,5	7 943	22,0	1 267	3,5
2006	31 187	9 132	29,3	14 081	45,2	6 882	22,1	1 092	3,5
2007	23 495	6 978	29,7	10 308	43,9	5 240	22,3	969	4,1
2008	23 470	6 575	28,0	10 366	44,2	5 442	23,2	1 087	4,6
2009	41 092	9 769	23,8	19 873	48,4	9 717	23,6	1 733	4,2
2010	42 117	10 184	24,2	20 126	47,8	9 751	23,2	2 056	4,9
2011	38 119	9 645	25,3	17 551	46,0	8 865	23,3	2 058	5,4
2012	40 342	10 199	25,3	18 460	45,8	9 428	23,4	2 255	5,6

Příloha č. 36 – Vývoj struktury vzdělanosti uchazečů o zaměstnání v České republice k 31. 12. let 2002–2012¹⁶⁵

Rok	Celkem UoZ	Z toho							
		Základní vzdělání		odborné bez maturity		úplné středoškolské		vysokoškolské	
		Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)
2002	514 435	162 125	31,5	224 246	43,6	111 924	21,8	16 140	3,1
2003	542 420	170 270	31,4	238 281	43,9	116 765	21,5	17 104	3,2
2004	541 675	165 861	30,6	240 167	44,3	117 894	21,8	17 753	3,3
2005	510 416	156 500	30,7	226 304	44,3	110 510	21,7	17 102	3,4
2006	448 545	140 919	31,4	194 459	43,4	97 585	21,8	15 582	3,5
2007	354 878	112 047	31,6	150 772	42,5	78 079	22,0	13 980	3,9
2008	352 250	106 434	30,2	149 810	42,5	80 008	22,7	15 998	4,5
2009	539 136	143 738	26,7	243 265	45,1	126 911	23,5	25 222	4,7
2010	561 551	147 614	26,3	251 345	44,8	133 892	23,8	28 700	5,1
2011	508 451	139 616	27,5	218 999	43,1	121 310	23,9	28 526	5,6
2012	545 311	150 039	27,5	236 237	43,3	127 630	23,4	31 405	5,8

¹⁶⁴ Integrovaný portál MPSV (2013b). Vlastní výpočty.

¹⁶⁵ Integrovaný portál MPSV (2013b). Vlastní výpočty.

Příloha č. 37 – Vývoj počtu zaměstnaných cizinců ve vybraných administrativních jednotkách k 31. 12. let 2002–2011¹⁶⁶

Rok	Území													
	Okresy										Olomoucký kraj		ČR	
	Jeseník		Olomouc		Prostějov		Přerov		Šumperk		Abs.	(%)	Abs.	(%)
	Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)				
2002	141	0,68	1 464	1,24	859	1,52	644	0,94	421	0,71	3 529	1,09	161 711	3,08
2003	207	1,00	1 754	1,55	1 115	1,96	679	0,99	504	0,80	4 259	1,32	168 739	3,22
2004	265	1,26	1 666	1,51	851	1,56	698	1,03	551	0,89	4 031	1,28	173 203	3,30
2005	288	1,40	1 980	1,70	905	1,69	883	1,31	591	0,94	4 647	1,45	218 982	4,04
2006	305	1,46	2 197	1,82	808	1,46	1 112	1,60	622	1,03	5 044	1,54	250 797	4,56
2007	326	1,48	2 756	2,30	938	1,69	1 521	2,21	625	1,05	6 166	1,89	309 027	5,57
2008	328	1,55	2 754	2,28	1 008	1,85	1 684	2,55	801	1,31	6 575	2,03	361 709	6,43
2009	260	1,35	2 446	2,00	925	1,65	1 165	1,68	663	1,08	5 459	1,66	318 462	5,58
2010	248	1,26	2 864	2,40	854	1,56	1 074	1,55	630	1,00	5 670	1,74	306 350	5,36
2011	209	1,08	3 164	2,62	959	1,74	1 036	1,53	675	1,13	6 043	1,87	310 921	5,45

¹⁶⁶ VÚPSV (2012).

(%) = podíl cizinců na pracovní síle.

